

STADSBOS ALMEERDERHOUT

Ontwikkelplan voor een complete bosbeleving
November 2020

Gemeente Almere

COLOFON

Opdrachtgever:

Staatsbosbeheer (hoofdopdrachtgever) en Gemeente Almere

Projectgroep:

Annika van Dijk	Staatsbosbeheer (p.l.)
Harma Horlings	Staatsbosbeheer
Jaap Meeuwissen	Staatsbosbeheer
Robert Graat	Staatsbosbeheer

Hester Kersten	Gemeente Almere (p.l.)
Ed Baan	Gemeente Almere
Guido Eversdijk	Gemeente Almere
Kim Derks- van Leeuwen	Gemeente Almere
Linda Rijnboutt-Blaas	Gemeente Almere

Ernest Pelders	OAK consultants
Mark van Heukelum	OAK consultants

Eric-Jan Pleijster	LOLA Landscape Architects
Mark Spaan	LOLA Landscape Architects

Rinske Brand	BRAND the urban agency
Ronald Buiting	BUITING advies

Datum:	November 2020
--------	---------------

INHOUD

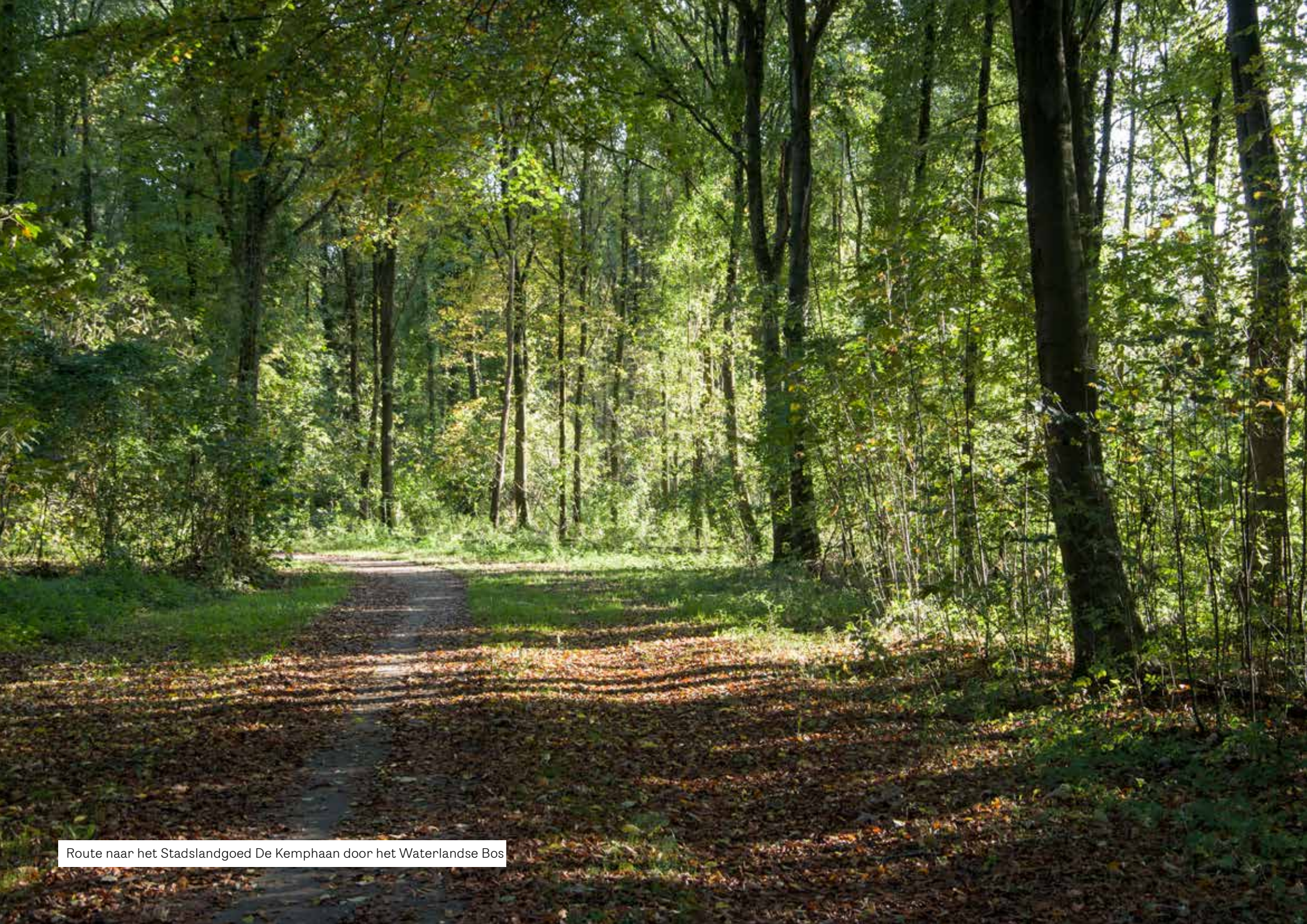
1.	Inleiding	5	5.	Iconen & bestemmingen	99
1.1	Voorwoord	7	5.1	Bosiconen	101
1.2	Leeswijzer	8	5.2	Programma	109
1.3	Toekomstperspectief	10			
2.	Stadsbos Almeerderhout	15	6.	Bos van, voor en door mensen	115
2.1	Plankaart	16	6.1	Identiteit en branding	116
2.2	Gezond, innovatief en duurzaam stadsbos	18	6.2	Communicatie en participatie	118
3.	Toegankelijkheid & Herkenbaarheid	21	7.	Deeluitwerkingen	123
3.1	Boscircuit	23	7.1	Kromme Wetering	127
3.2	Infrastructuur	33	7.2	Almere Haven en Nobelhorst	129
3.3	Verbonden met de wijken	41	7.3	Braambergen	131
3.4	Eén groen bos	45	8.	Ontwikkelstrategie	133
3.5	Ruimtelijke structuur	47	8.1	Samen ontwikkelen	134
3.6	Waterstructuur	51	8.2	Economische uitvoerbaarheid	135
3.7	Ecologische structuur	53	8.3	Uitvoering, fasering en planning	137
3.8	Regionale verbindingen	55	8.4	Beheer	140
4.	Bossferen	57	8.5	Vervolg	143
4.1	Bossferen	59			
4.2	Abiotische condities	63			
4.3	Puurbos	64			
4.4	Wildbos	72			
4.5	Parkbos	80			
4.6	Maakbos	88			
4.7	Onsbos	92			
	Intermezzo	96			

1. INLEIDING

Route naar het Stadslandgoed De Kemphaan door het Waterlandse Bos

1.1 Voorwoord

Staatsbosbeheer en Almere hebben samen de ambitie om van het Almeerderhout hét stadsbos van Almere te maken. Een stadsbos dat meegroeit met de stad, dat inspeelt op veranderende behoeften en bijdraagt aan een groene en gezonde leefomgeving. In dit ontwikkelplan wordt de verbinding gezocht met de wensen en kansen uit het gebied, de beleidsambities en de grotere vraagstukken op het gebied van duurzaamheid. Op een inspirerende manier wordt er ruimte gemaakt en koers gezet richting het Stadsbos van de Toekomst. Het Ontwikkelplan is een kader stellend document dat de ambitie vertaald in concrete maatregelen en daarmee voldoende richting geeft aan de transformatie van het bos.

De transformatie van het Almeerderhout tot stadsbos is een veelomvattende opgave voor zowel de gemeente als Staatsbosbeheer. Het betreft niet alleen de fysieke ontwikkeling van nieuwe voorzieningen, maar vraagt ook een nieuwe kijk op het beheren, programmeren en communiceren over het bos. Buurtbewoners spelen een belangrijke rol en het bos nodigt uit om te beleven en te bewegen. Het bos biedt tegelijkertijd ruimte en kansen voor het vergroten van de biodiversiteit, het leveren van natuurlijke grondstoffen, het absorberen van water en CO₂ en verkoeling en schone lucht in de stad.

Voor de uitwerking van deze ambities zijn al een aantal stappen genomen:

- De Bosdialoog 'Almeerderhou(d)t van jou' met betrokkenen en omwonenden (juni 2019);
- Aanvraag Fonds Verstedelijking Almere voor de periode 2021-2025 (december 2019);
- Het toekomstperspectief 'Almeerderhout, stadsbos van de toekomst' (juni 2020);
- Toekenning middelen Fonds Verstedelijking Almere en Fonds GroenBlauw (juli 2020).

Het Ontwikkelplan vertaalt de brede doelstelling (fysiek en maatschappelijk) uit het Toekomstperspectief in een ruimtelijke bosstructuur die aansluiting vindt op de dynamische stedelijke omgeving en toont hoe ontwerp- beheer en participatie bijdragen aan een sociale, gezonde, groene leefomgeving, lokaal en regionaal.

Met het draagvlak voor dit ontwikkelplan en de bijdragen vanuit Fonds Verstedelijking Almere en het fonds Groenblauw kan een doelgericht planproces worden georganiseerd en richting uitvoering worden gebracht. De voorgestelde kaders en maatregelen in het ontwikkelplan worden uitgewerkt in een Atlas Openbare ruimte, een uitwerkingsplan Bos en een Participatieplan. Op basis van deze documenten worden de inrichtingsplannen gemaakt.

1.2 Leeswijzer

In een aantal stappen nemen we u mee door het ontwikkelplan. Het ontwikkelplan bouwt voort op het Toekomstperspectief, dat in paragraaf 1.3 is samengevat. De visie, thema's en opgaven uit het Toekomstperspectief zijn in het Ontwikkelplan verder ontwikkeld tot het Stadsbos Almeerderhout. Op de indicatieve plankaart wordt is de integrale structuur van het toekomstige stadsbos te zien. In dit hoofdstuk leggen we ook een aantal accenten op gezondheid, experiment en klimaat: 'ons' bos is attractief, natuurlijk & divers en gezond & duurzaam op basis van vernieuwend bosbeheer.

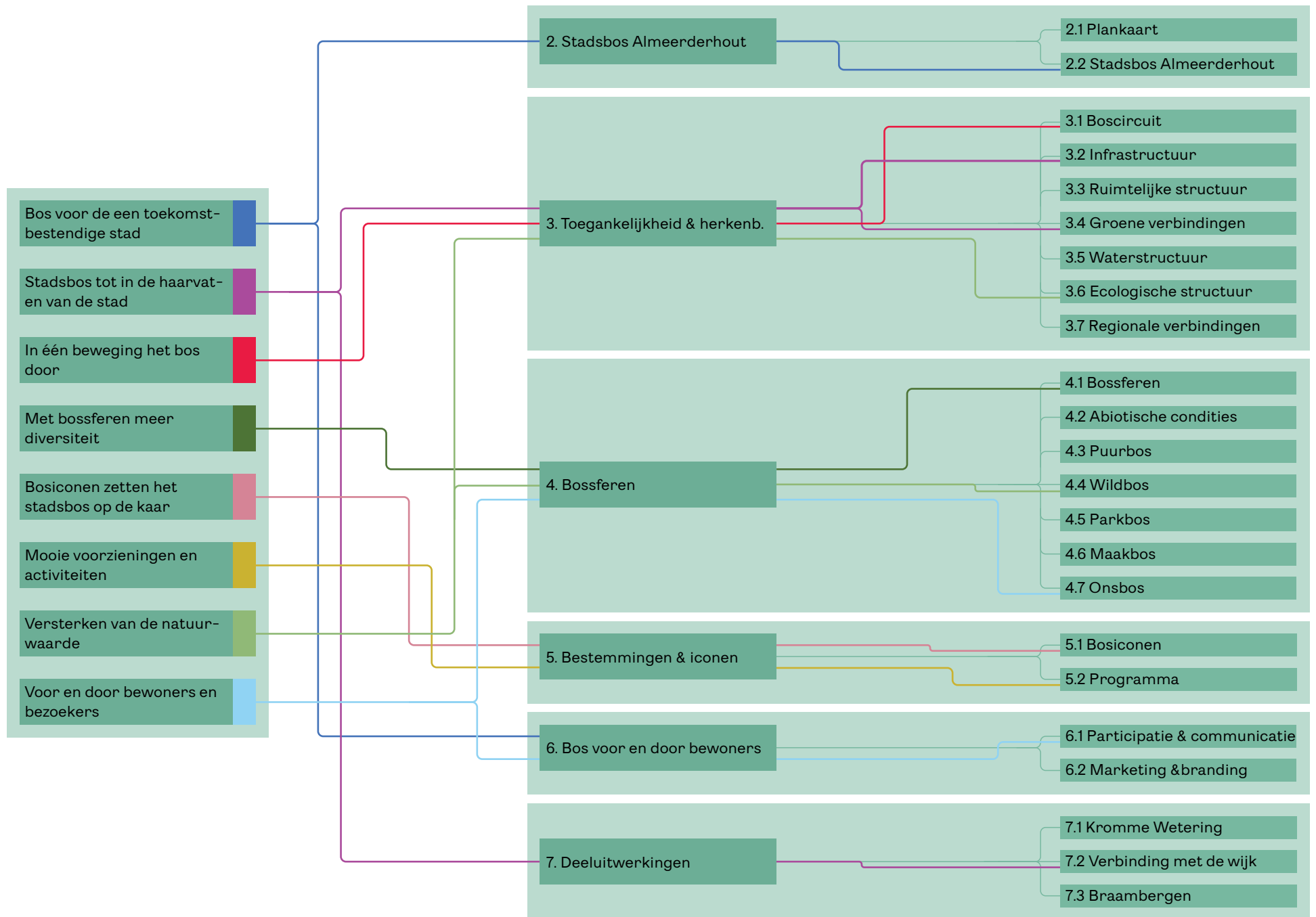
De plankaart is uitgewerkt en toegelicht in de hoofdstukken:

- 'Toegankelijkheid & Herkenbaarheid',
- 'Bossferen'
- 'Iconen en bestemmingen'

Het hoofdstuk 'Stadsbos van, voor en door de mensen' is een handreiking over hoe placemaking, participatie en branding ingezet kunnen worden. In de drie deeltwerkingen worden belangrijke plekken in het Stadsbos Almeerderhout en de verbindingen met de stad nader toegelicht. In het laatste hoofdstuk 'Ontwikkelstrategie' wordt verder ingegaan op het vervolgproces; over de samenwerking, economische haalbaarheid en uitvoering.

Vertaling bosopgaves in het ontwikkelplan

1.3 Toekomstperspectief

Voorafgaand aan het Ontwikkelplan wordt eerst een samenvatting gegeven van het Toekomstperspectief Almeerderhout 'stadsbos van de toekomst', collegebesluit juni 2020. Dit is het vertrekpunt voor het Ontwikkelplan en duidt de opgave en de ambitie in de brede zin.

Aanleiding

De ontwikkeling van het Almeerderhout bevindt zich op een bijzonder moment.

1. De context van het bos verandert. Het Almeerderhout wordt langzaam omgeven door de stad, waardoor er nieuwe behoeftes ontstaan en het verandert van aangelegd polderbos naar een gevarieerd stadsbos.
2. Het bos zelf verandert. Het bosareaal staat op een kantelpunt in de successie. Zowel de essentaksterfte als de populieren die aan het einde zijn van hun levensfase zijn, zorgen voor een transformatieopgave in het bos.
3. Het klimaat verandert. Als er verder gekeken wordt dan alleen het Almeerderhout, dan is er nog meer aan de hand: versnelde klimaatverandering, wereldwijde ontbossing, het behalen van de klimaatdoelstellingen, het opwekken van energie uit hernieuwbare bronnen en de teruglopende biodiversiteit.

Vraagstelling

Hoe kan het bos van een aangelegd polderbos veranderen in een eigentijds stadsbos? Hoe kan het zich ontwikkelen tot een gevarieerd, aantrekkelijk en duurzaam loofbos dat goed verbonden is met de omgeving en zo min mogelijk wordt versnipperd door infrastructuur? Hoe draagt het bos bij aan de sociale cohesie en een fijne groene leefomgeving voor stad en regio?

De ontwikkeling van het Stadsbos Almeerderhout stelt zowel de gemeente Almere als Staatsbosbeheer voor een aantal uitdagingen met betrekking op bereikbaarheid, benutting, beheer, activering en financiën. De ontwikkeling van een bos in al zijn facetten is een zaak van lange adem en vraagt een regelmatige herijking van de opgaves in relatie tot beschikbare middelen.

Alles bij elkaar is er sterke behoefte aan een weloverwogen en toekomstbestendige visie op het stadsbos en de begeleiding van de transitie naar een meer volwassen, duurzaam bostype met een duidelijke meerwaarde voor de stad, de regio, klimaat en biodiversiteit. Het Toekomstperspectief gaat in op al deze behoeften: het is een koersdocument dat richting geeft aan al deze opgaven.

Wat maakt het Almeerderhout nu al uniek?

De geschiedenis van de Flevopolder is uniek in planvorming, vormgeving en ideologie. Bij de inpoldering is, op basis van een doordacht ontwerp, gestart met de aanleg van een robuuste groenstructuur als raamwerk voor o.a. de ontwikkeling van de stad Almere. Zo is het Almeerderhout als polderbos 40 jaar geleden aangelegd en biedt het bos een weelderig groen-blauw casco voor nieuwe functies en stadsuitbreidingen. Het Almeerderhout heeft een omvang van ruim 1400 hectare en heeft haast een surrealistische oppervlakte voor een stadsbos. Het Almeerderhout is daarmee met recht straks de groene kern van de stad, bereikbaar voor iedereen.

Het Almeerderhout bevat nu al unieke natuurwaarden. Als loofbos op voedselrijke grond loop je tegen 'een muur van zangvogels' op wanneer je het bos in het voorjaar bezoekt. Bevers hebben er hun plek in genomen, reeën verschuilen zich in het struikgewas en de verwachting is dat ook de otter binnenkort zijn plekje zal innemen.

Het Almeerderhout is nu al een plek waar innovaties en experimenten worden getoetst en getoond. Voor experimenten in bosbeheer en nieuwe groene initiatieven wordt het Almeerderhout als snel aangewezen als de plek waar het kan. Zo vormt het een plek van leren en vernieuwen.

Wat wordt de identiteit van het stadsbos Almeerderhout?

Het toekomstige Stadsbos Almeerderhout bouwt verder op de unieke eigenschappen van het Almeerderhout. Het is het grootste stadsbos van Nederland, en hét stadsbos van Almere. Het is de beboste tegenhanger van het Weerwater. Ooit aangelegd als polderbos op de zeebodem, wordt het Stadsbos Almeerderhout straks een waardevol loofbos waarin verschillende bossferen de diversiteit van het bos vergroten in ecologie, gebruik én beleving.

Het bos reikt met haar groene vingers tot in de haarvaten van de stad, en is versmolten met de groenstructuren van de wijken eromheen. Als bezoeker over het Boscircuit door de bossferen heen, of als 'eigenaar' zelf een stukje bos beheren: geen ander stadsbos brengt natuur zo dicht bij bewoners en bezoekers. Innovatieve en attractieve Bosiconen zetten het Stadsbos Almeerderhout landelijk op de kaart.

En modern bosbeheer dat openstaat voor experimenten, innovaties en vernieuwende inzichten maakt het Almeerderhout een leerschool en voorbeeld voor andere natuurgebieden. Aan de basis van het stadsbos ligt in alles een uitgesproken ontwerp, passend in de vernieuwende traditie van de Flevopolders. Bekend bij iedereen, geliefd door allen.

Bosthema's

Het Toekomstperspectief voor het Stadsbos Almeerderhout is opgebouwd uit drie bosthema's waarbij de bosbeleving voor mens, dier en plant en het duurzaam benutten centraal staan. vw

1. Het groen-blauwe hart van Almere (ultieme beleving)

Het Weerwater en het Almeerderhout vormen samen het groenblauwe hart van de stad Almere. Een unieke positionering die alle stadsdelen met elkaar verbindt en als eenheid beleefbaar en herkenbaar is. Een bos met een kloppend hart waar de bosbeleving centraal staat, als contramal van het stedelijk leven. Iconisch voor de stad en de regio.

2. Gezonde groene Bosstad (mens, dier en plant)

Het Stadsbos Almeerderhout loopt naadloos over in de natuurlijke groene en blauwe structuren van de stad: het brengt het bos tot in de haarvaten van de stad. Het stadsbos excelleert met voorzieningen die bijdragen aan de ultieme bosbeleving voor bewoners, bezoekers, flora en fauna.

3. Innovatief groeiproces (duurzaam benutten)

De oorspronkelijke plannenmakers van de Flevopolder en Almere hebben een aantal ingrediënten aangereikt die karakteristiek en waardevol zijn en de maakbaarheid van dit nieuwe landschap benadrukken. In aansluiting daarop biedt het bos ruimte voor creativiteit en experiment op het gebied van bosbeheer, participatie en klimaatadaptatie. Zo wordt, met het bestaande bos als vertrekpunt, het bos getransformeerd naar een meer volwassen bos met gevarieerde en toekomstbestendige bostypen.

Bosopgaves

Het Toekomstperspectief met de bijbehorende Bosthema's is uitgewerkt in acht verschillende ontwerpogaven. Deze Bosopgaven concretiseren de visie op het stadsbos van de toekomst:

1. Bos voor een toekomstbestendige stad
2. Stadsbos tot in de haarvaten van de stad
3. In één beweging het bos door
4. Met bossferen meer diversiteit
5. Bosiconen zetten het stadsbos op de kaart
6. Mooie voorzieningen en activiteiten
7. Versterken van de natuurwaarde
8. Voor en door bewoners en bezoekers

Uitgebreidere omschrijving van het Toekomstperspectief en de verschillende kaders voor het ontwikkelplan zijn na te lezen in het document: Het stadsbos van de toekomst, Toekomstperspectief Almeerderhout, april 2020.

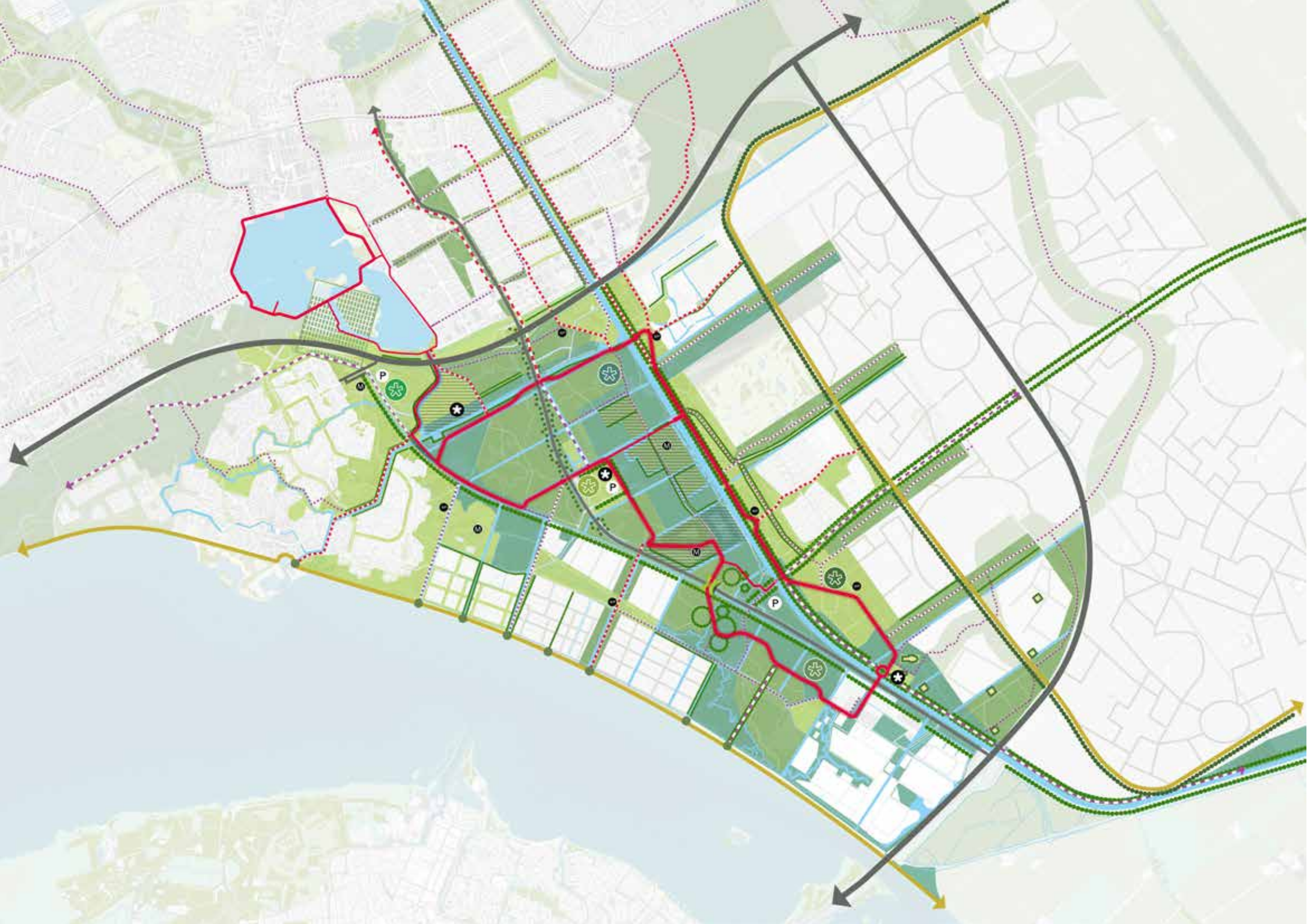

Bosvernieuwing op essenperceel in het Waterlandse Bos

2. STADSBOS ALMEERDERHOUT

2.1 Indicatieve plankaart

Bosferen	
	Puurbos
	Wildbos
	Parkbos
	Maakbos, bestaande en geplande initiatieven
	Onsbos, participatie punt
Bosiconen	
	Puurbos icoon
	Wildbos icoon
	Parkbos icoon
	Maakbos icoon
	Onsbos icoon
	Bestaande iconen
Bosstructuren	
	Boscircuit
	Boscircuit, verbinding
	Hoofdverbinding wijk
	Snelweg, bestaand
	Waterlandse weg, bestaand
	Regionale routes, bestaand
	Recreatieve verbinding stad/regio bestaand/nieuw/ verbeterd
	Vaarweg
	Polderlijn
	Bomenlaan bestaand/nieuw
	Boskamer bestaand/nieuw
	Private eigendom
	Ecoduct

Het Stadsbos Almeerderhout bos krijgt meer leven, aantrekkingskracht en betekenis voor mens, dier en plant:

- Hét stadsbos van Almere. Het is de beboste tegenhanger van het Weerwater en als eenheid beleefbaar. De losse bosdelen en bestemmingen worden onderling met elkaar verbonden door één pad. Een attractief boscircuit met een eigen smoel.
- Versterkt de connectie met de stad en de verschillende stadsdelen tot in de haarvaten. Het stadsbos loopt naadloos over in de natuurlijke groenblauwe structuren van de stad. Dus zonder onderbrekingen en vermindering van barrières zoals de A6 en de Waterlandseweg.
- Het voegt iconen en verrassende bestemmingen toe zodat het Almeerderhout op de kaart wordt gezet, binnen én buiten Almere. De ultieme bosbeleving en de totale omvang van het bos wordt met extra voorzieningen ontdekt en benut.
- Meer samenhang in het ecologisch systeem door het aanbrengen/ verbeteren van directe verbindingen met Horsterwold, Weerwater, Gooimeer en Eemvallei.
- Kwetsbare beplanting in monocultuur wordt omgevormd naar meer diverse, toekomstbestendige beplanting. De unieke abiotische condities van ondergrond worden benut voor een afwisselend en biodivers loofbos en worden zichtbaar gemaakt door een nieuw beheer in bosssferen.
- Het bos biedt ruimte voor gebruikswensen en betrokkenheid van omwonenden, als levend onderdeel van de sociale, groene en gezonde stad. Deze versmelting met de stad stimuleert bewegen en ontspannen t.b.v. gezondheid, vergroten biodiversiteit door beheerparticipatie en biedt ruimte voor kunstuitingen.
- Ruimte bieden aan innovatie en vernieuwing door het bos te benutten voor mentale en fysieke gezondheid (bewegen en beleven), het vergroten van biodiversiteit, het omgaan met de effecten van klimaatverandering (extremen in temperatuur en regenval), en het vergroten van circulariteit (in grondstoffen).

2.2 Stadsbos 2.0

Stadsbos om gezond te leven

Gezondheid en gezond leven zijn steeds belangrijkere thema's. De aanwezigheid van voldoende, en toegankelijk groen speelt daarin een essentiële rol. Verblijven en bewegen in een groene omgeving is gezond voor zowel lichaam als geest. (Stads-) bossen zijn bijna vanzelfsprekend populaire plekken om te kunnen bewegen, te sporten en tot rust te komen.

Omgeven door woongebieden, is het toekomstige stadsbos een ideaal uitloopegebied voor Almere. Het gebruik van het Stadsbos Almeerderhout wordt gestimuleerd door het realiseren van goede en vooral 'groene' verbindingen vanuit de verschillende woonwijken naar het stadsbos. Het bos zelf wordt voorzien van een breed (sport-) programma. Het gaat om fysieke voorzieningen zoals bossportvelden, maar ook in de zin van programmering, zoals 'sporten in de natuur' of 'bezinning in het bos'.

Stadsbos vol ontwikkeling en innovatie

Het pionierkarakter van Almere en haar inwoners komt ook terug in het Stadsbos Almeerderhout. Het stadsbos is een plek om te 'experimenteren' met de inrichting, gebruik en programmering van het Stadsbos. Nu al biedt het Almeerderhout ruimte aan allerlei experimenten en innovaties op gebied van bosbeheer. Niet alleen worden deze vernieuwingen hier ontwikkeld en getoetst, maar ook getoond aan bezoekers. Daarmee dient het als laboratorium voor andere stadsbossen in Nederland.

In de ontwikkeling van het Almeerderhout als stadsbos, wordt verder invulling gegeven aan dit innovatieve karakter. Dit gebeurt door nog meer ruimte te bieden voor vernieuwingen binnen actuele thema's, zoals klimaat, energie en circulariteit. Denk hierbij aan:

- Agroforestry: het combineren van bosopstanden met biologische landbouw, akkerbouw of veeteelt.
- Waterbuffering: het bos als bron en opslag van water tijdens droge en natte perioden.
- Klimaatbestendige bossen: gemengde opstanden met nieuwe boomsoorten, die beter passen bij de verwachten klimaatverschuiving.

Tevens willen we deze experimenten meer zichtbaar maken voor bezoekers en de vakwereld van het bosbeheer. Een eerste vervolgonderzoek, op de schaal van het Stadsbos Almeerderhout, is de uitwerking en toepassing van de zogenaamde Bossferen die een unieke bosbeleving nastreven door aangepast beheer, inrichting en programmering.

Stadsbos van ons allen

Mensen maken de stad! De door-ontwikkeling van het Almeerderhout tot stadsbos van de toekomst vraagt commitment van alle ondernemers, bosgebruikers en omwonenden. Samen plannen maken, uitvoeren en beheren verbindt mensen aan het bos en maakt dat kansen van en voor de stad gerealiseerd kunnen worden. Op deze wijze kan het bos invulling geven aan behoeften en wensen uit de directe omgeving. Op een vernieuwende manier wordt de dialoog met de bewoners en ondernemers voortgezet en wordt actief gestuurd op placemaking en co-creatie.

De eerder genoemde vernieuwingen in het Stadsbos Almeerderhout gaan ook over bijvoorbeeld nieuwe manieren van participatie en placemaking. Het idee is dat de inwoners uit Almere binnen de bossen op verschillende niveaus kunnen meehelpen, meedenken of meebeslissen. Zowel in fysieke als digitale ontmoetingen wordt samengewerkt om het Almeerderhout echt stadsbos van de stad en haar inwoners te maken, zoals:

- Een digitaal platform waarop iedereen kan meedenken en/of meebeslissen over beheersvraagstukken (bijvoorbeeld bereklauw of essentaksterfte).
- Percelen beschikbaar stellen waar de Almeerders een eigen stukje natuur kunnen inplanten en beheren.

Aansluitend daarop zijn een aantal bostransformatiegebieden in het Stadsbos Almeerderhout. Binnen deze gebieden is ruimte voor toekomstige bosinitiatieven vanuit omwonenden en bezoekers.

Klimaatbestendig en duurzaam Stadsbos

Het Stadsbos Almeerderhout dient niet alleen de behoeftes van de omwonenden en bezoekers, maar levert ook belangrijke ecosysteemdiensten op het gebied van biodiversiteit, wateropslag, hittestress, etc. Het Almeerderhout heeft als loofbos op voedselrijke grond van nature een hoge (potentiele) biodiversiteit. Met kleinschalig beheer gericht op het creëren van gemengde opstanden in soorten en leeftijdsklasse wordt aan een robuust en divers habitat gewerkt, wat een plek biedt voor een grote diversiteit aan vogels, insecten en zangvogels. Binnen het Stadsbos Almeerderhout kan worden onderzocht op welke manier een duurzaam beheerd stadsbos een bijdrage kan leveren aan het voorkomen van wateroverlast veroorzaakt door piekbuien, het vasthouden van (grond)water in tijden van droogte en het verlagen van de temperatuur binnen de stedelijke omgeving.

Maar ook thema's als het garanderen van een goede luchtkwaliteit, het opzetten van korte (hout-) kringlopen, de opslag van CO₂, het versterken van de lokale ecologie en het leveren van een duurzame bijdrage aan de Nederlandse houtvoorziening. De ervaringen op het gebied van duurzaamheid en biodiversiteit kunnen worden gebruikt bij stadsbossen op andere plekken in Nederland. Met als doel toe te werken naar een duurzaam en toekomstbestendig bosecosystemen.

Stadsbos als groene productieve long van de stad

Opslag van CO₂ is van belang om de verdere gevolgen van klimaatverandering te beperken. Het Almeerderhout vormt als stadsbos een carbonsink. Wat verder zal worden versterkt door duurzaam bosbeheer. Zo wordt waar mogelijk in het stadsbos meer bos aangelegd. Maar ook door het verbeteren van de kwaliteit van het bestaande bos en meer kleinschalig bosbeheer kan de opslag van CO₂ worden vergroot; boskap waarbij een deel van de bomen blijft staan behoudt het gezonde bodemecosysteem, zodat nieuwe bomen sneller aanslaan en de CO₂ die is opgeslagen in de bodem blijft behouden.

In het stadsbos wordt geëxperimenteerd met klimaatbestendige soorten, die door hun langere levensduur meer CO₂ vastleggen. En we werken in het bosbeheer toe naar het oogsten van kwaliteitshout; hout van hoge kwaliteit wordt gebruikt in langdurige toepassingen zoals meubels of huizenbouw, waardoor de CO₂ lange tijd blijft opgeslagen. Op deze wijze zal CO₂ opslag in en door het Almeerderhout toenemen.

De omvorming van productiebos naar stadsbos vraagt ook om ingrepen in het bestaande bosgebied. Het is belangrijk om geoogst hout te benutten en weer opnieuw aan te planten. De productie en verwerking van grondstoffen wordt onderdeel van het Stadsbos Almeerderhout.

3. TOEGANKELIJKHEID & HERKENBAARHEID

3.1 Boscircuit

Het 'Boscircuit' is de centrale recreatieve ontsluitingsroute in het Stadsbos Almeerderhout en verbindt alle bosgebieden met elkaar. In het bijzonder verbindt het alle bestaande iconen (recreatieve trekpleisters), zoals de Groene Kathedraal en het Cirkelbos, en de nieuwe Bosiconen. Met deze route worden bestaande barrières zoals de Waterlandseweg overbrugd.

De route is een breed geasfalteerd pad voor fietsers, sporters en voetgangers. De route heeft een eenduidig ontwerp en is overal herkenbaar als het boscircuit. Doordat de route een eigen uitstraling en materialisering heeft, wordt deze goed herkenbaar en functioneert het als drager van het Stadsbos Almeerderhout. Ben je op het Boscircuit, dan ben je in het stadsbos. De route ligt vrij in het bos en valt binnen de contouren van het Stadsbos Almeerderhout. De route heeft een doorgaand karakter in een vloeiende lijn, doorsnijdt de verschillende bossferen en speelt in op bestaande structuren.

	Boscircuit, nieuw		Boscircuit verbinding, nieuw
	Boscircuit, kleine verbetering bestaand pad.		Boscircuit verbinding, kleine verbetering bestaand pad
	Boscircuit, grote verbetering bestaand pad		Boscircuit verbinding, grote verbetering bestaand pad
	Hoofdverbinding wijken		Bosiconen
	Verbinding wijken		Bestaande iconen
	Bestaande brug		
	Nieuwe brug		
	Bestaande tunnel		
	Nieuwe ecoduct		

Basisuitgangspunten Boscircuit

Route en hiërarchie

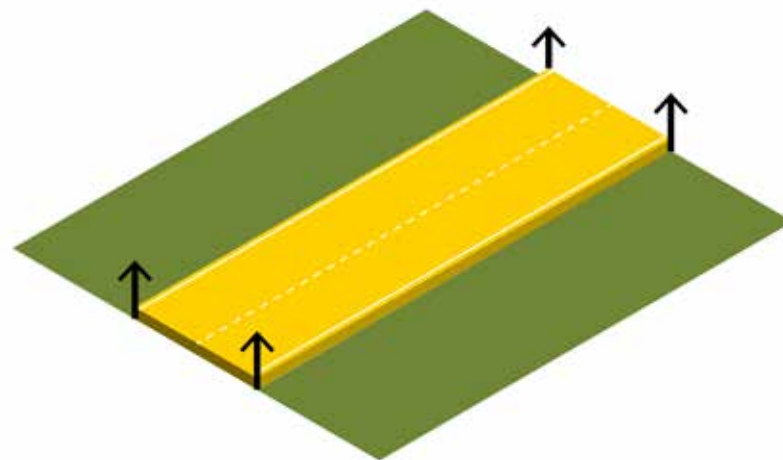
Het is de hoofdroute voor wandelen, sporten en fietsen van het Stadsbos Almeerderhout. Er zijn twee niveaus in de hiërarchie; het basiscircuit (de grote rondgang) en de verbindingen (kortsluitingen). Het Boscircuit is breed genoeg dat verschillende gebruikers elkaar veilig kunnen passeren, indicatieve zone fietsers en voetgangers (6-8m);

Uitstraling

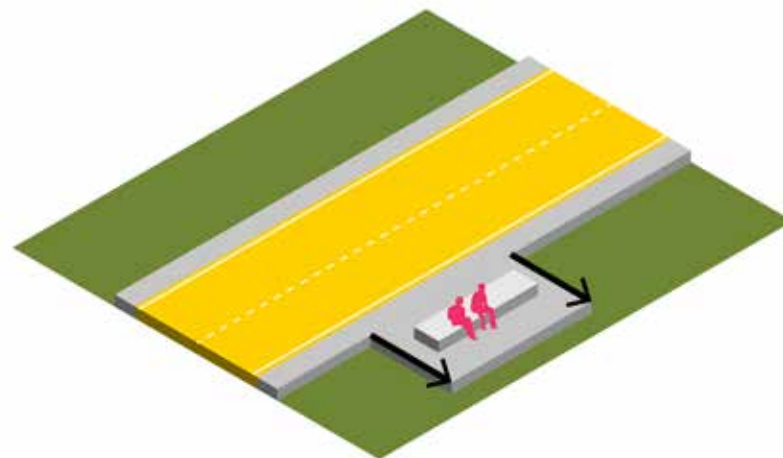
Het Boscircuit heeft een uniforme eigen uitstraling/identiteit door unieke kleur, materialisering en randafwerking, onafhankelijk van de bossferen. Het ligt verhoogd ten opzichte van het omliggende maaiveld, waardoor het enigszins loskomt uit de bosomgeving. Het profiel van het circuit speelt in op de verschillende bossferen: Parkbos heeft bijvoorbeeld een boomvrij profiel in tegenstelling tot het Wildbos waar de bomen doorlopen tot op de verharding.

Boscircuit is opgetild

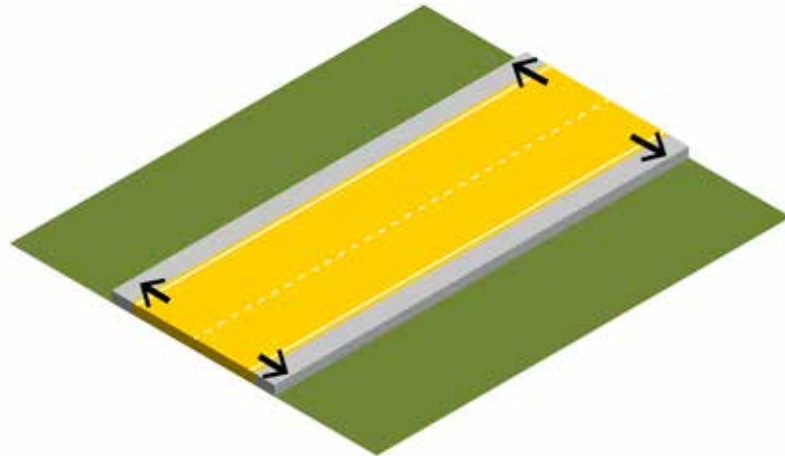

Boscircuit heeft meubilair

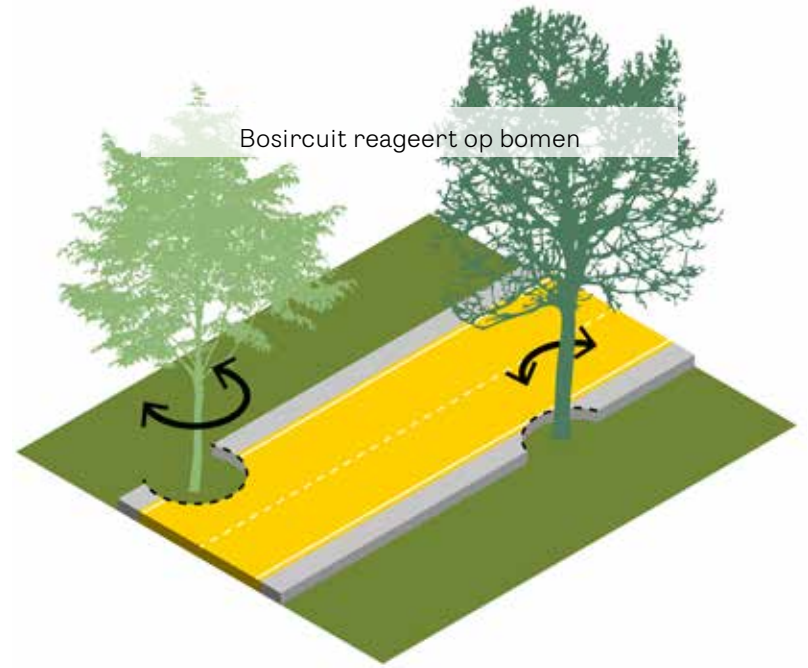

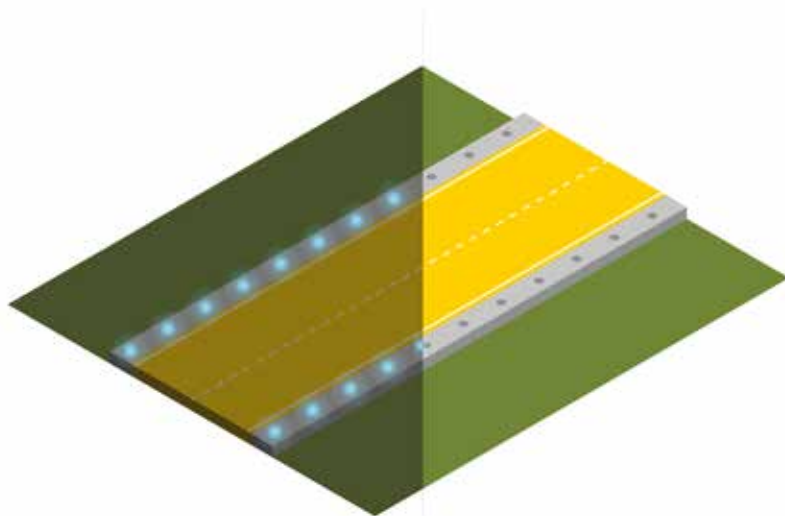
Boscircuit heeft een rand

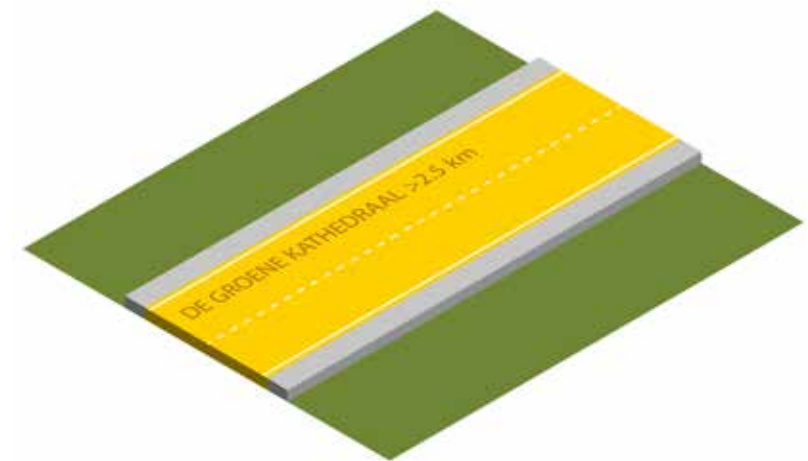
Boscircuit reageert op bomen

Boscircuit heeft verlichting

Boscircuit heeft infographics

Kleur

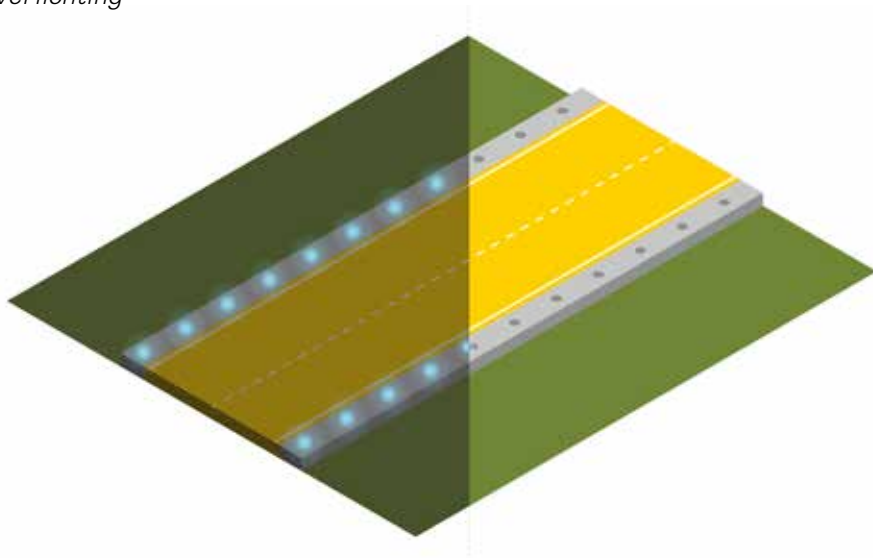
Het boscircuit heeft een eigen unieke kleur. Hierdoor is het boscircuit duidelijk herkenbaar en krijgt het een eigen identiteit. De kleur is dus opvallend anders, geen zwart of fietspadrood, maar werkt tegelijkertijd goed samen met de kleur van het bos.

Verlichting

Langs het boscircuit is een indicatieve en subtiële verlichting welke de route van het pad 's nachts weergeeft. De kleur is afgestemd op de voorkeuren van de fauna en mogelijk dynamisch. Deze verlichting zorgt ervoor dat het bos voornamelijk donker blijft en er minimale lichtverstoring is voor flora en fauna.

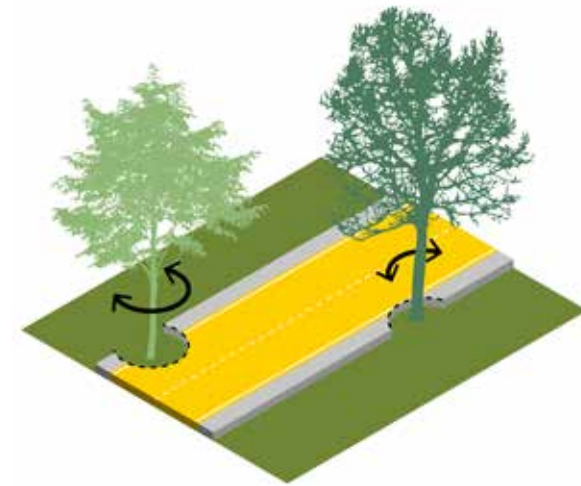
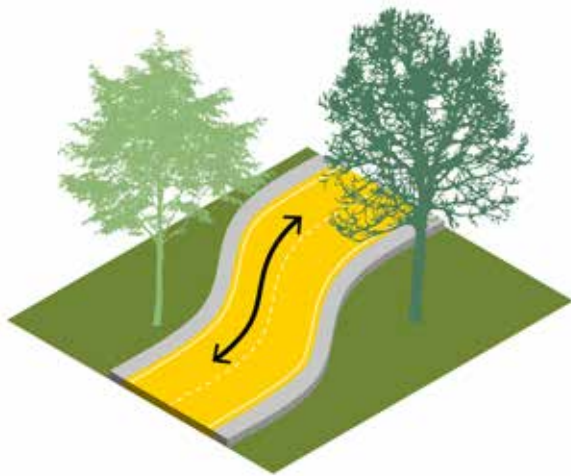
Referentie: fietspad Cronesteyn

Referentie: Van Gogh-Roosegaarde fietspad

Bestaande bomen

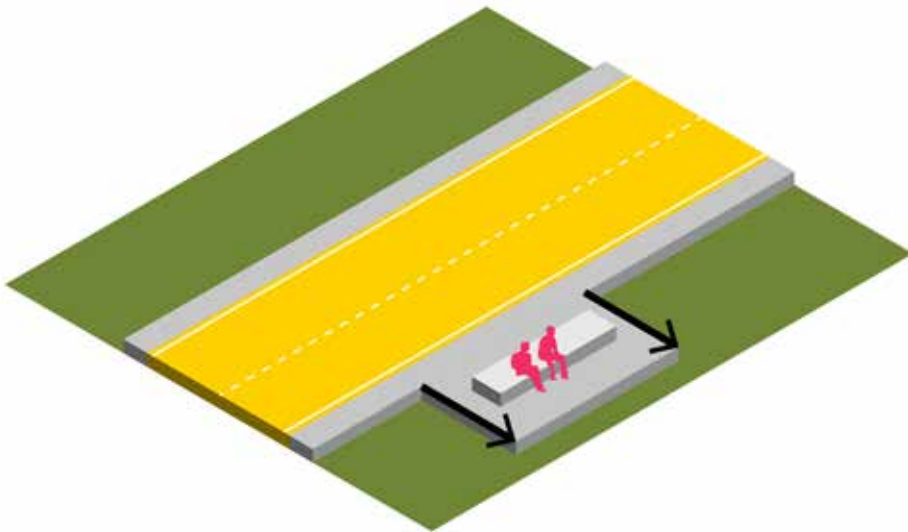

Het boscircuit reageert op bestaande bomen en integreert deze zoveel mogelijk in het ontwerp. Bijvoorbeeld door bomen te ontwijken of uit te snijden van het pad.

Referentie: Landgoed Twickel

Meubilair

Langs het Boscircuit staat meubilair passend bij de bossfeer. Het meubilair is gelegen op uitkragingen van het boscircuit. En heeft een bijpassende vormgeving en materiaalgebruik.

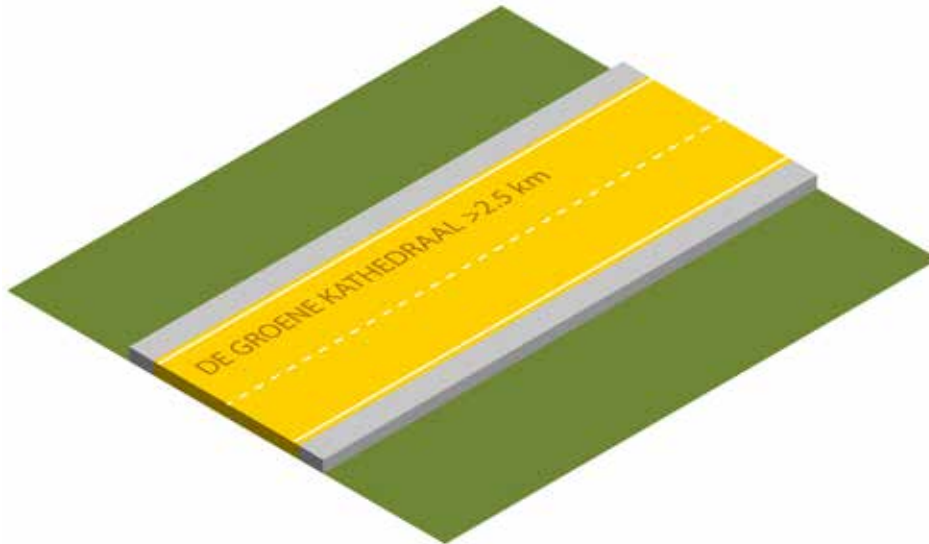
Referentie: Sports Park Genk

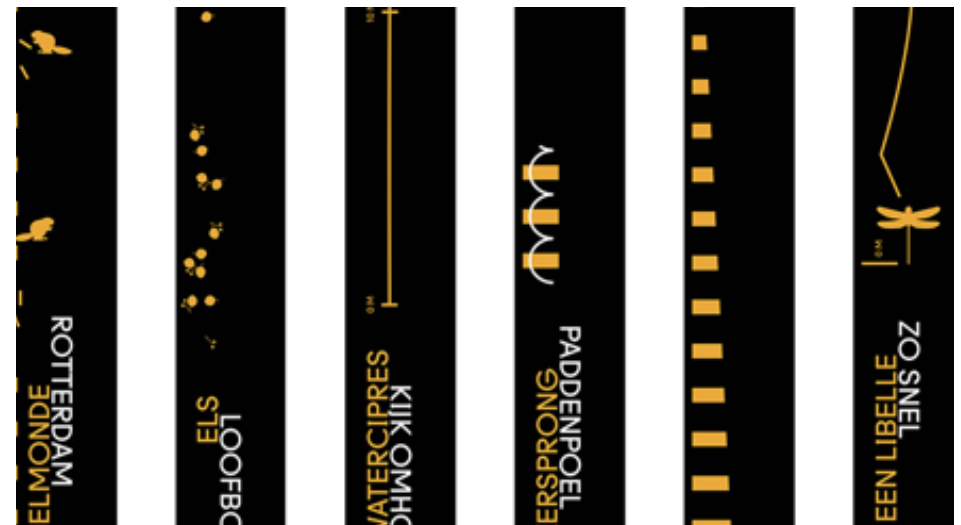
Referentie: Årstabergsparken

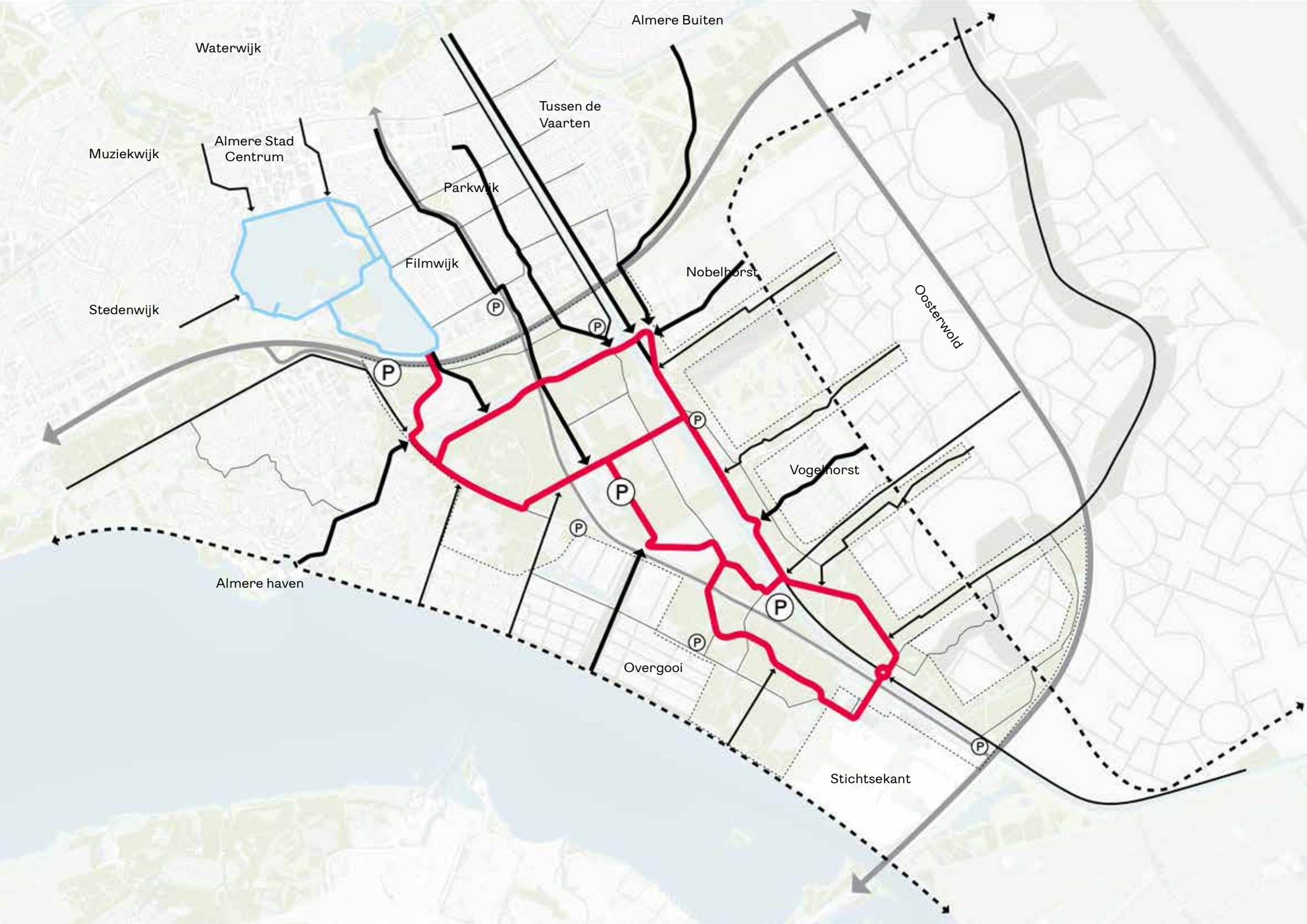
Infographics

Minimale bebording en intuïtieve navigatie zijn leidend. Bewegwijzering en andere informatie wordt aangegeven via infographics op het pad: informatie die bebording overbodig maakt (of in ieder geval minimaliseert) en inzicht geeft in afstanden, Bossferen, Bosiconen en in welke richting deze zijn.

Referentie: Markering rondje Stadionpark door offgridstudio

Almere Buiten

Waterwijk

Muziekwijk

Almere Stad
Centrum

Tussen de
Vaarten

Parkwijk

Filmwijk

Nobelhorst

Stedenwijk

Oosterwold

Vogelhorst

Almere haven

Overgooi

Stichtsekant

3.2 Infrastructuur

De recreatieve hoofdstructuur van het Stadsbos Almeerderhout wordt gevormd door het Boscircuit. Het Boscircuit vormt de interne hoofdroute van het stadsbos. Het verknoopt bovendien regionale landschappelijke routes zoals het nog aan te leggen fietspad Eemvallei, langs de Hoge Vaart richting Horsterwold, de Gooimeerdijk en het fietspad richting het Kromslootpark.

Vanuit het Boscircuit lopen lokale stedelijke verbindingen, volgend aan de polderlijnen, naar Almere Haven, De Grienden, De Meenten, Overgooi en Stichtse Kant en de boskammen naar Oosterwold, Vogelhorst en Nobelhorst. Het 'Boscircuit' heeft directe verbindingen met het Weerwater, de Floriade en de stad. Het nieuwe doorlopende fietspad langs de Hoge Vaart verbindt de nieuwe wijken rechtstreeks met Almere Stad.

Naast een goede ontsluiting voor langzaam verkeer is het stadsbos ook goed ontsloten voor het gemotoriseerde verkeer.

- Boscircuit nieuw
- Verbinding met Almere en de omliggende wijken bestaand/ nieuw/ verbeterd
- Regionale verbindingen bestaand
- Kleinschalige wandel- en fietsverbinding naar hoofdverbindingen bestaand/ nieuw/ verbeterd
- Rondje Weerwater
- Wegen
- Parkeerplaatsen bestaand/ nieuw

Lelystad

Almere Stad

Osterwold

Amsterdam

Almere haven

Hilversum

P

B

P

P

B

B

P

P

P

B

B

P

B

P

P

Autonetwerk

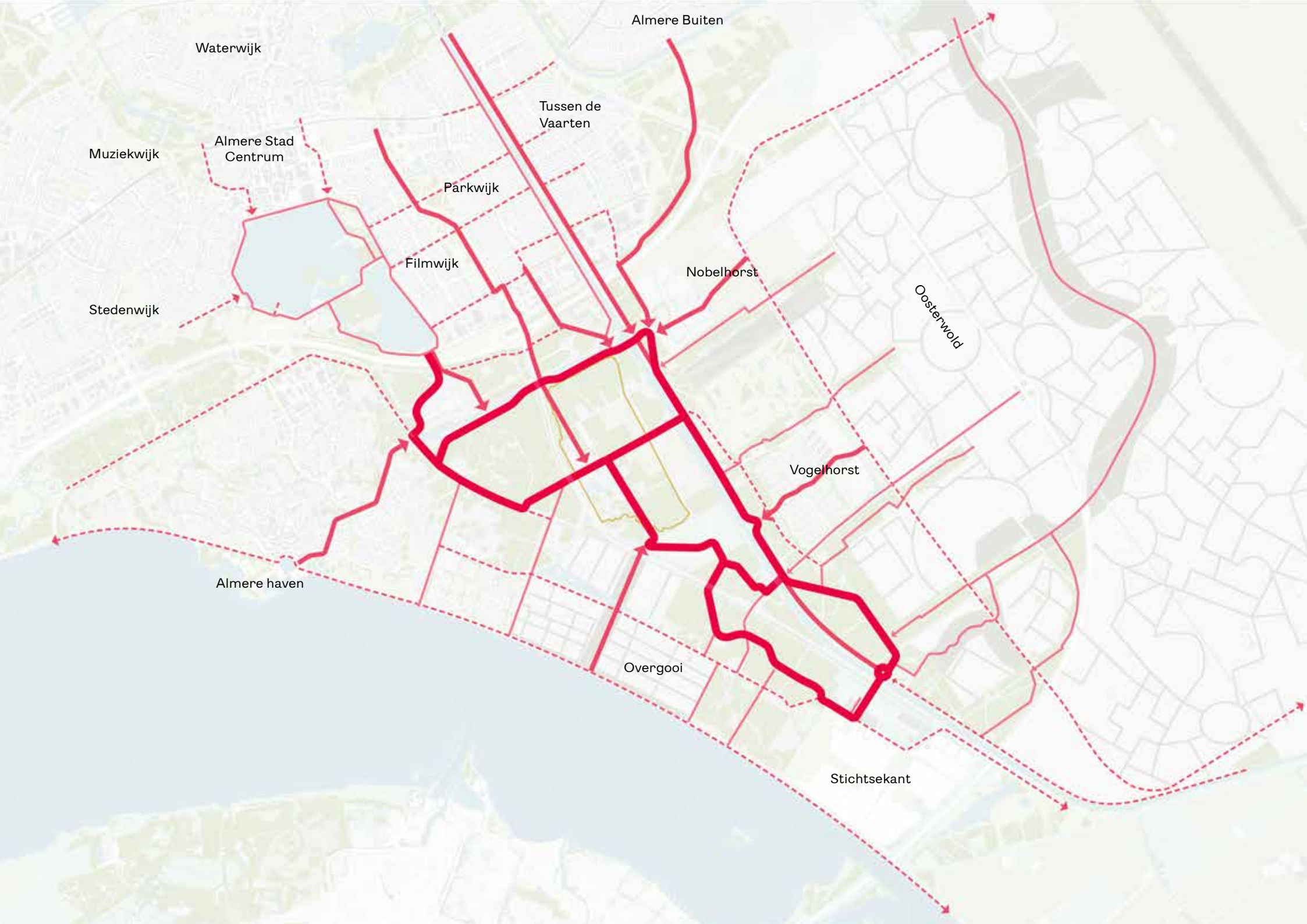
Het Stadsbos Almeerderhout is goed bereikbaar met de auto via de snelwegen en de N305/ N706. Deze sluiten aan op drie centrale parkeerplaatsen. Vanuit deze centrale parkeerplaatsen kan het stadsbos verkend worden per voet of fiets. Een noordelijke parking nabij afslag Almere Haven langs de Oude Waterlandseweg. De Kempphaan als centraal boshart, bewegwijzerd vanaf A6 en A27. En als laatste een zuidelijke parkeerplaats nabij de Groenlingweg, ook goed bereikbaar vanaf de Waterlandseweg. Deze drie grote parkeerplaatsen zijn aangevuld met enkele kleine bestaande parkeerplekken zoals bij de Vogeldreef en het IJsvogelpad.

Openbaarvervoer

De centrale drie parkeerplaatsen zijn ook goed bereikbaar via openbaar vervoer. Noordelijke parkeerplaats via bushalte Almere Kasteel (322, 323, 326, N21). Parkeerplaats op de Kempphaan via halte Almere Hout, Kempphaan (326, 159, 160). En de zuidelijke parkeerplaats via halte Almere Hout, Vogelweg (326, 159, 160).

- Boscircuit nieuw
- Wegen
- Parkeerplaatsen bestaand/ nieuw
- Bushaltes

Almere Buiten

Waterwijk

Muziekwijk

Almere Stad
Centrum

Stedenwijk

Tussen de
Vaarten

Parkwijk

Filmwijk

Nobelhorst

Osterwold

Almere haven

Vogelhorst

Overgooi

Stichtsekant

Fietsnetwerk

Het Boscircuit is de hoofdonthutingsroute in het Stadsbos Almeerderhout in het fietsnetwerk. Vanuit elke wijk wordt hierop aangesloten met een wijkverbinding voor fietsen, en voetgangers. Naast deze hoofdverbindingen zijn er meerdere aanvullende wijk- en buurtontsluiting verbindingen naar het bos toe.

In het stadsbos worden bestaande fietsroutes worden zoveel mogelijk opgenomen in het Parkbos en het Puurbos en vormen de basis voor de verdere verfijning van het netwerk volgens de principes van deze bossferen. In het Wildbos worden geen nieuwe routes gemaakt. Waar mogelijk worden routes verlegd naar de andere bossferen. In de verdere uitwerking dienen ook de speciale routes goed geïntegreerd te worden zoals de mountainbiketack.

- Boscircuit
- Hoofd wijkverbinding fiets
- Directe fietsverbinding
- Overige fietsverbindingen
- MBT track bestaand

Almere Buiten

Waterwijk

Tussen de Vaarten

Muziekwijk

Almere Stad Centrum

Parkwijk

Filmwijk

Nobelhorst

Stedenwijk

Oosterwold

Vogelhorst

Almere haven

Overgooi

Stichtsekant

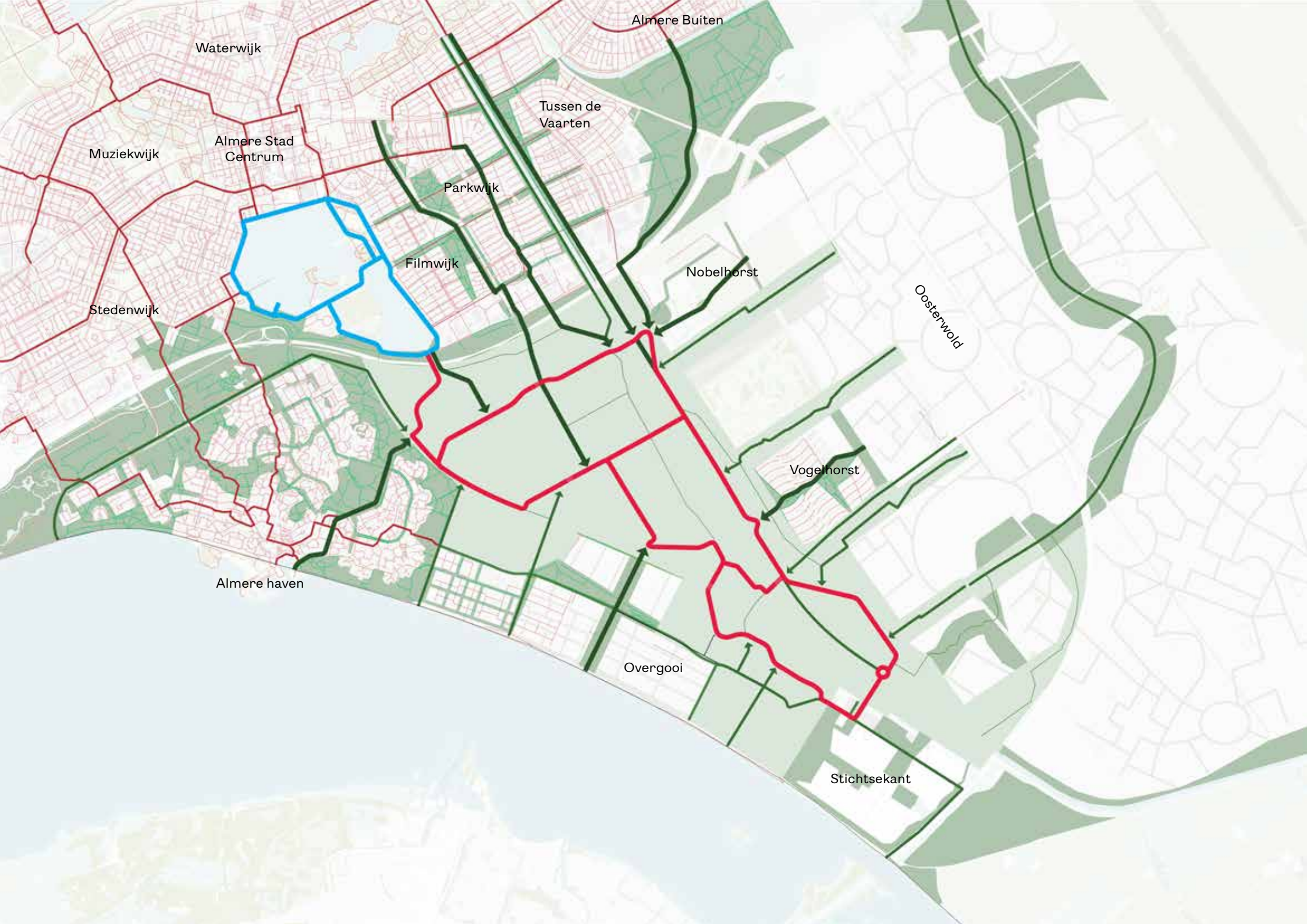
Wandel- en ruiternetwerk

Bestaande wandel- en ruiterroutes worden zoveel mogelijk opgenomen in het Parkbos en Puurbos en vormen de basis voor de verdere verfijning van het netwerk volgens de principes van deze bossferen. In het Wildbos worden geen nieuwe routes gemaakt en waar mogelijk worden routes verlegd naar de andere bossferen. In het bos worden ook de speciale routes goed geïntegreerd, zoals de mountainbiketrack.

- Boscircuit
- Ruiternetwerk bestaand
- Wandelnetwerk bestaand/ nieuw*

* In de Atlas dient het wandelnetwerk verder uitgewerkt te worden.

Waterwijk

Almere Buiten

Muziekwijk

Almere Stad
Centrum

Tussen de
Vaarten

Parkwijk

Filmwijk

Nobelhorst

Stedenwijk

Oosterwold

Almere haven

Vogelhorst

Overgooi

Stichtsekanthaven

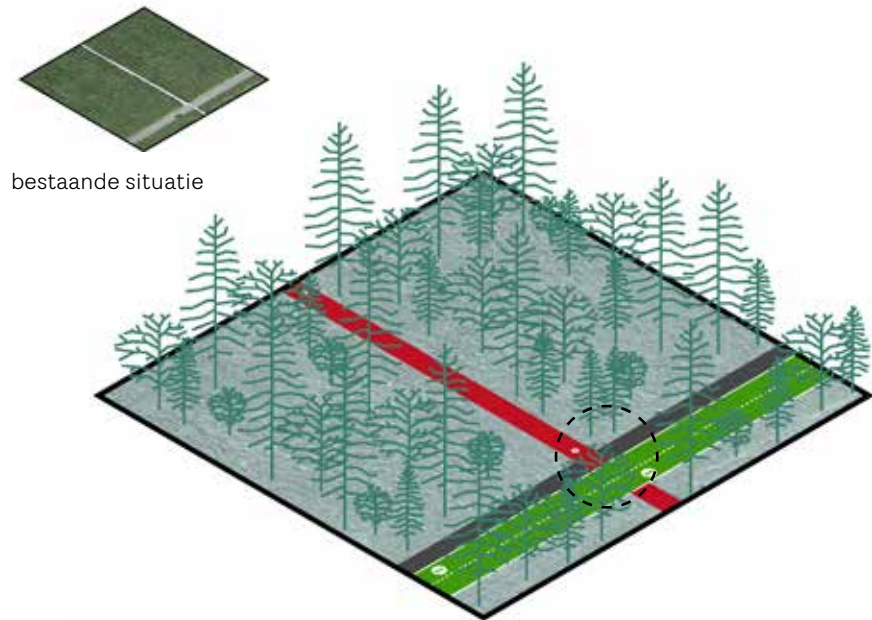

3.3 Verbonden met de wijken

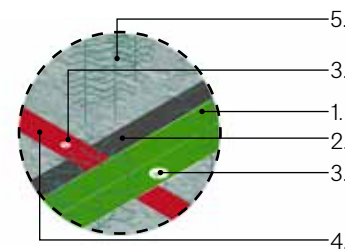
Het Stadsbos Almeerderhout stopt niet bij de grenzen van het bos, maar is verweven met de stad en specifiek met de omliggende wijken. Dit gebeurt over drie lijnen:

1. Functionele verbindingen van en naar het bos door routes te maken.
2. Ruimtelijke verbindingen door bijvoorbeeld het wijkgroen langs ander groen met het bos te verbinden.
3. Programmatisch verbinding door bosprogramma ook in de wijken op te nemen, zoals bijvoorbeeld Tiny Forests.

Voor elke wijk is er een groene hoofdverbinding naar het stadsbos toe, gekoppeld aan het groenblauwe netwerk, en uitkomend op het Boscircuit. Deze hoofdverbinding zorgt ervoor dat mensen eenvoudig naar het stadsbos kunnen gaan. Aanvullend hierop is er een reeks van wijk- en buurtverbindingen tussen de stad en het stadsbos.

Voorbeeld uitwerking hoofd wijkverbinding naar het stadsbos

1. Dubbel fietspad op verbindingroute naar het stadsbos
2. Breed wandelpad
3. Logo Almeerderhout met richting aanwijzers
4. Verbonden aansluitingen vanuit de buurt
5. Wijk en buurtgroen krijgt bosachtige beplantingkarakter.

- Boscircuit
- Hoofd wijkverbindingen naar het stadsbos, bosrijk
- Rondje weerwater
- Wijkverbindingen, bosrijk
- Wijkverbindingen, stedelijk
- Buurtverbinding, bosrijk
- Buurtverbinding, stedelijk

Referentie boskarakter wijkgroen: A Changing Neighbourhood (Val Fourré, in Mantes-la-Jolie Frankrijk)

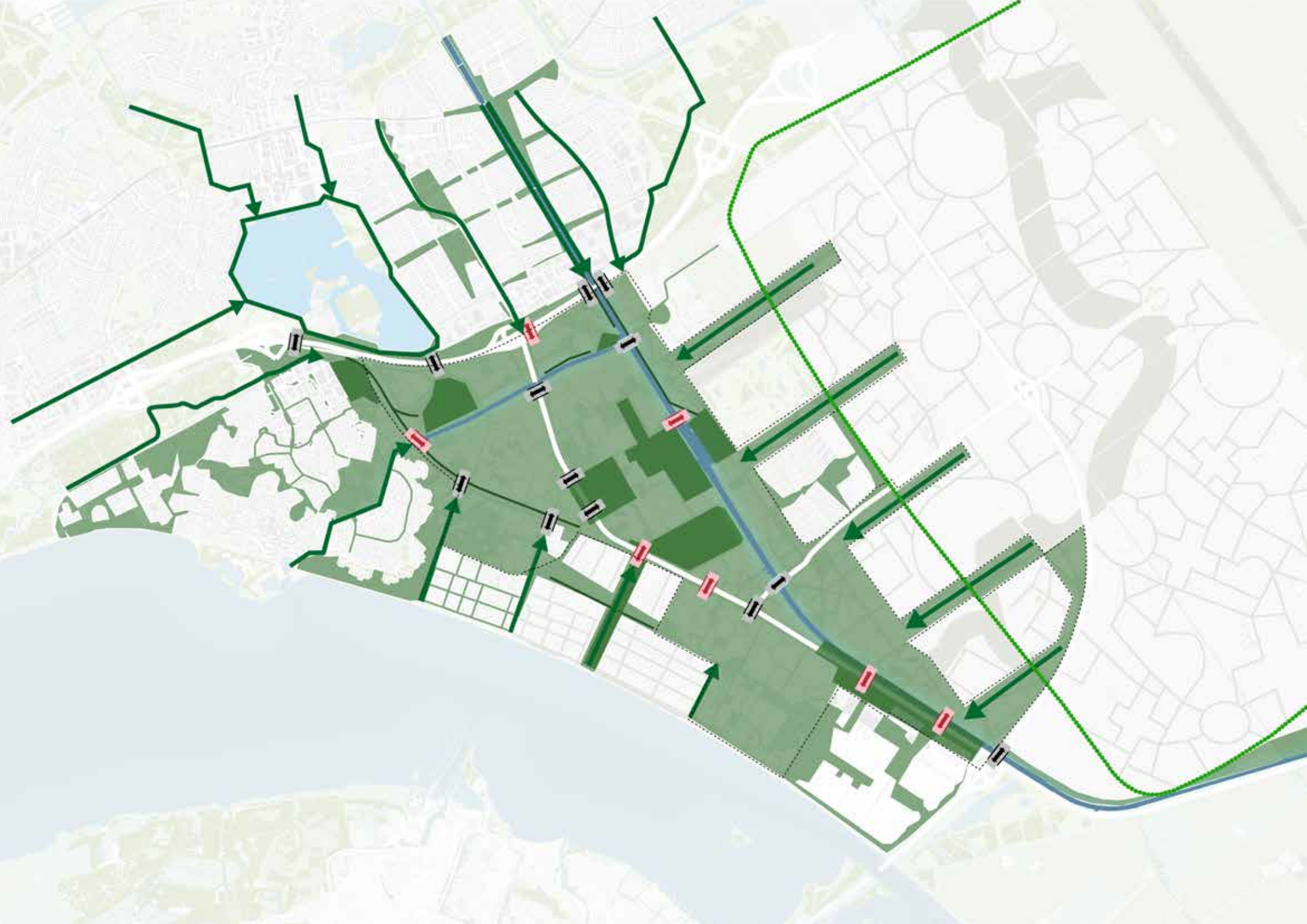

Langs deze verbindingen komen niet alleen mensen het stadbos in, maar wordt het gevoel van het bos ook de stad in getrokken. Dit gebeurt door langs deze lijnen het groen een meer bosachtig beplantingskarakter te geven. Dit wordt aangevuld door ook wijk en buurtgroen langs de verbindingen en grenzend aan het stadsbos ook een bosachtig beplantingskarakter te geven. Hierdoor komt het bosgevoel tot aan de voordeur!

Naast fysieke verbindingen worden er ook programmatische verbindingen gemaakt met het bos. Door de verdere uitbreiding van het Tiny Forest programma maar ook met particuliere initiatieven zoals i-Tree. I-Tree is een mooi voorbeeld hoe sociale ecologische verbindingen gelegd kunnen worden met omwonenden door de inzet van privaat eigendom (tuinen). De woonwijken en buurtbewoners worden met tuin-, buurt- en wijkgroen betrokken en verbonden aan het bos. Daarnaast krijgt elke wijk een eigen boskamer. Dit is een plek in het bos nabij de wijk, welke samen met de wijk een eigen invulling kan krijgen door middel van participatie.

plek in het bos nabij de wijk, welke samen met de wijk een eigen invulling kan krijgen door middel van participatie.

3.4 Eén groen stadsbos

Een belangrijk streven is om het Stadsbos Almeerderhout als één bosgebied te ervaren in plaats van deelgebieden los van elkaar. Hiervoor worden de groene verbindingen gelegd tussen de bosdelen. Hierdoor kan het als totaal-bos functioneren in gebruik en uitstraling. Naast het verbeteren en vergroenen van de interne structuur wordt nadrukkelijk de verbinding gezocht met de aangrenzende wijken en groenblauwe netwerken van de stad zoals beschreven in 'Stadsbos verbonden met de wijken'. Dit gebeurt met het toevoegen van nieuwe verbindingen (functioneel, ruimtelijke en programmatisch), het herstellen van ontbrekende schakels en het versterken van de bosbeleving.

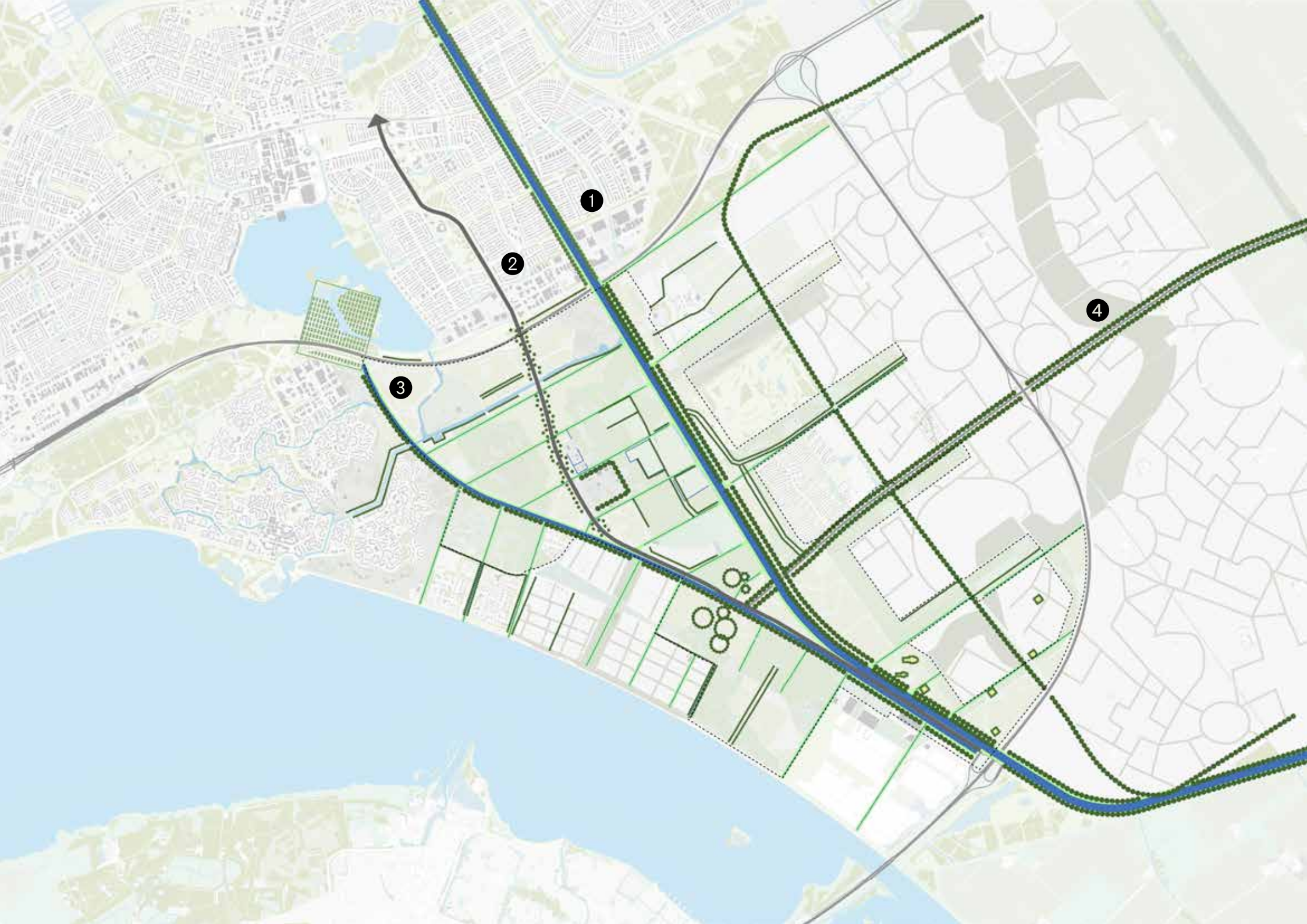
De groene structureerde elementen, zoals beschreven in het hoofdstuk 'Ruimtelijke structuur', zijn de basis om de bosdelen met elkaar te verbinden. Daarnaast worden de individuele bosgebieden zelf een meer continu geheel door het integreren van open (agrarische-) percelen met houtsingels en groenstructuren, waardoor het stadsbos minder als losse vakken wordt beleefd en meer als een geheel.

Bij barrières tussen de bosgebieden, zoals infrastructuur, worden nieuwe verbindingen gemaakt en de bestaande verbindingen versterkt. Deze verbindingen worden zo gemaakt of verbeterd dat het bos maximaal beleefbaar blijft. Bijvoorbeeld door deze te begeleiden met heesters en bomen. In het geval van grote barrières, zoals bij de Waterlandseweg, wordt een ecoduct aangebracht, die zowel als fiets- en wandel route als royale wildpassage fungeert.

De beleving van het bos wordt vanaf de fiets- en autoroutes versterkt door het bos zoveel mogelijk te laten doorlopen tot aan de weg zelf. Bezoekers rijden dan door het bos heen, in de plaats van erlangs. In het stadsbos zijn enkele grote open ruimtes aanwezig, zoals rondom Braambergen, de akkers en voor het golfterrein. In samenwerking met de ondernemers worden nieuwe vormen van landgebruik verkend die aansluiten op de boservaring, zoals natuur inclusieve land- en bosbouw, agroforestry, etc. Ook worden ze functioneel verbonden aan het stadsbos door middel van (educatieve) programmering en voorzieningen die bijdragen aan de totaalbeleving van het bos. Natuurlijke kleine open plekken dragen bij aan de bosbeleving vanwege hun gewaardeerde recreatieve en ecologische waardes. Zo ontstaat een afwisselend en samenhangend bos.

- Bestaand bosareaal te optimaliseren door de continu beleving te versterken met de introductie van bossferen over het gehele bosgebied
- Te versterken nieuwe/ bestaande verbindingen over en onder barrières
- Verbinding van stadbos met buurt en wijk via, voornamelijk, groenblauwe netwerken
- Te optimaliseren profielen door versmallen en bomen tot de rand
- Gebieden waar de bosbeleving versterkt kan worden met aanplant, gebruik en beheer

1

2

3

4

3.5 Ruimtelijke structuur

Het Stadsbos Almeerderhout is in de traditie van de Flevopolder een ontworpen polderbos met een aantal heldere (zicht-)lijnen: een geometrisch patroon van sloten, lanen en wegen. Dit patroon wordt gebruikt om het stadsbos ruimtelijk te structureren.

Het ruimtelijk raamwerk bevat vier hoofdstructuren:

1. Waterlandse Tocht, Waterlandseweg, Hoge Vaart en deVogeldreef. Deze hoofdstructuren worden ruimtelijk aangezet met beplanting en verbinden het bos ook met zijn omgeving. De Waterlandse Tocht en de Hoge Vaart worden benadrukt met enkele en dubbele bomenrijen, het aangrenzende bos naar de waterlijnen toe te trekken.
2. De Waterlandseweg wordt als geënceneerde ruimtelijke parkweg verder versterkt. Onderzocht kan worden of de N305 in snelheid verlaagd kan worden, zodat meer bos aangeplant kan worden en de bosbeleving versterkt wordt.
3. In het zuiden van het Almeerderhout komen drie hoofdstructuren samen in één gebundeld profiel welke doorloopt richting Horsterwold.
4. De Vogeldreef staat haaks op de eerdergenoemde hoofdstructuren en verbindt het stadsbos met het polderlandschap. Hier wordt de bestaande dubbele laan van Abelen hersteld.

●●●●	Hoofdstructuren:	—	Opengemaakte polderstructuren
①	Hoge vaart	⊗	Bestaande kenmerkende vormstructuren
②	Waterlandse weg	⋯	Bestaande lanen
③	Waterlandse tocht		
④	Vogelweg		

Bestaand profiel Waterlandse tocht

Bestaand profiel Waterlandse weg

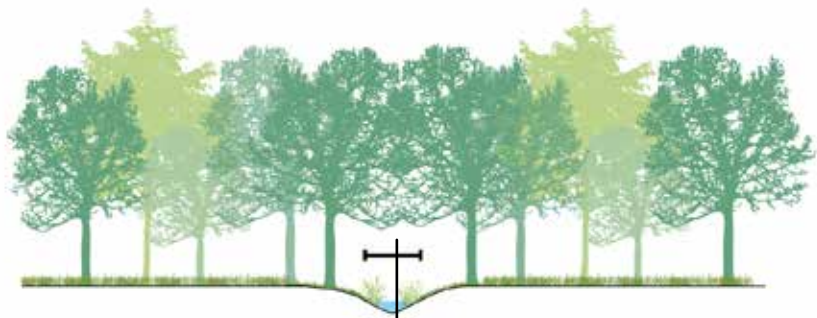
Bestaand profiel Waterlandse tocht + Waterlandse weg

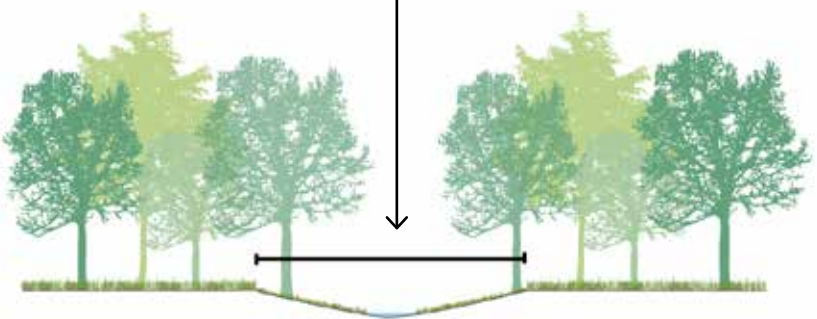
Bestaand profiel Hoge Vaart

Bestaand profiel Waterlandse Tocht + Waterlandse weg + Hoge Vaart

Bestaande situatie van de originele polderlijnen, vaak onherkenbaar.

Door de polderlijnen open te maken en te verbreden, worden ze weer herkenbaar

Referentie van voorgestelde inrichting polderlijn

Traditie van sterke vormkenmerken in het Almeerderhout

Nieuwe plekken in het bos bouwen voort op de traditie van vormkenmerken

De ruimtelijke structuur wordt compleet gemaakt met de kleine polderstructuren van sloten en lanen. Deze oude polderlijnen zijn nu slecht leesbaar doordat ze zijn dichtgegroeid. Deze worden weer opengemaakt waardoor er weer karakteristieke zichtlijnen in het bos ontstaan. Tevens worden de profielen verbreed waardoor ze kunnen worden ingezet voor waterberging, beheerpaden en ecologische verbindingen.

Diverse onderdelen van het Almeerderhout hebben een uitgesproken vormtaal zoals de cirkels in het Cirkelbos en de Italiaanse populieren in het Kathedralenbos. Bij nieuwe voorzieningen, iconen en open plekken in het bos wordt deze traditie in vormgeving doorgezet. Bij bestaande plekken zoals de Kemphaan dienen de originele vormstructuren weer herstelt te worden. Bij de Kemphaan betekent dit het terugbrengen van het vierkante bomenlaan.

Voorgesteld profiel Waterlandse tocht

Voorgesteld profiel Waterlandse weg

Voorgesteld profiel Waterlandse tocht + Waterlandse weg

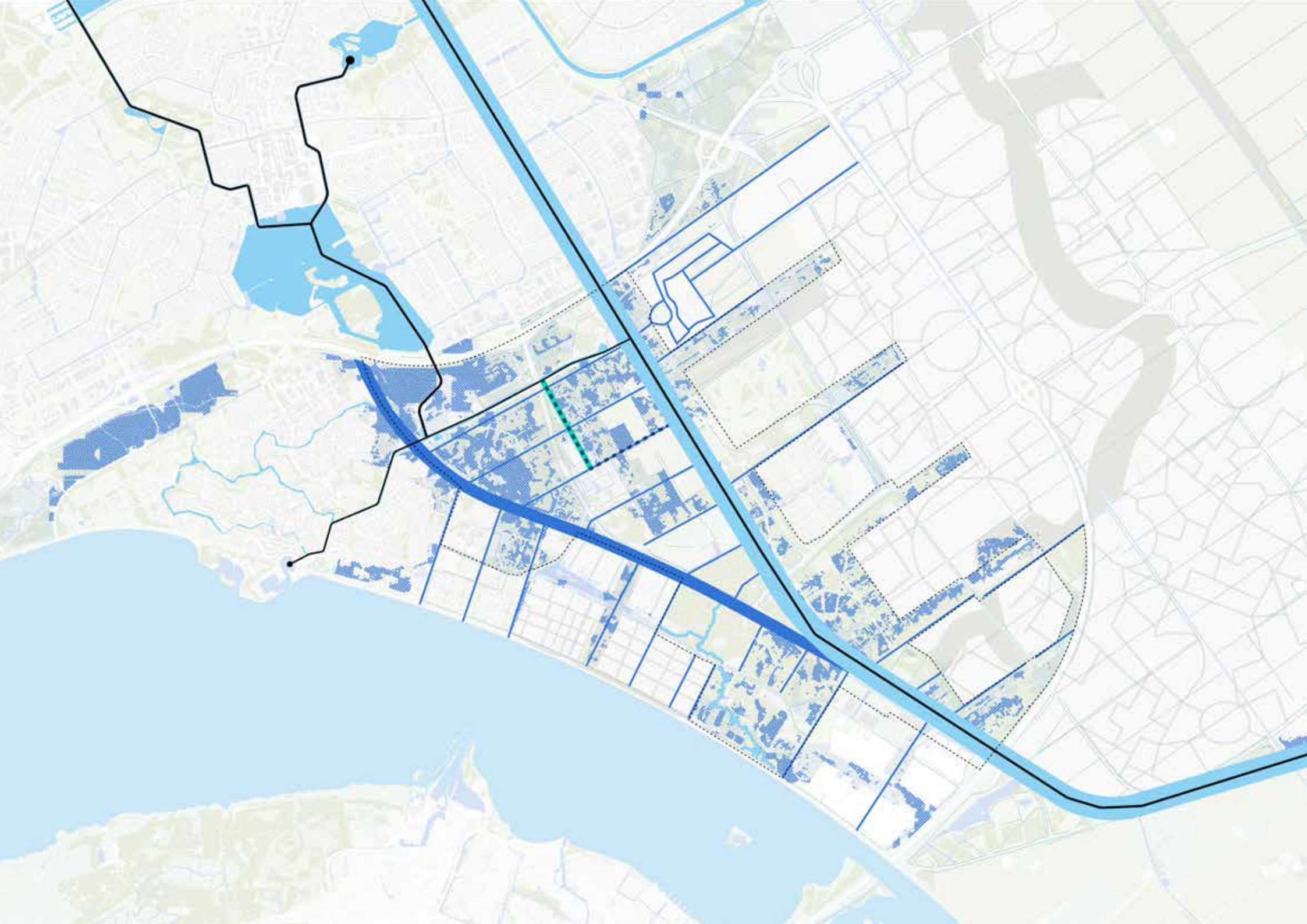

Voorgesteld profiel Hoge Vaart

Voorgesteld profiel Waterlandse Tocht + Waterlandse weg + Hoge Vaart

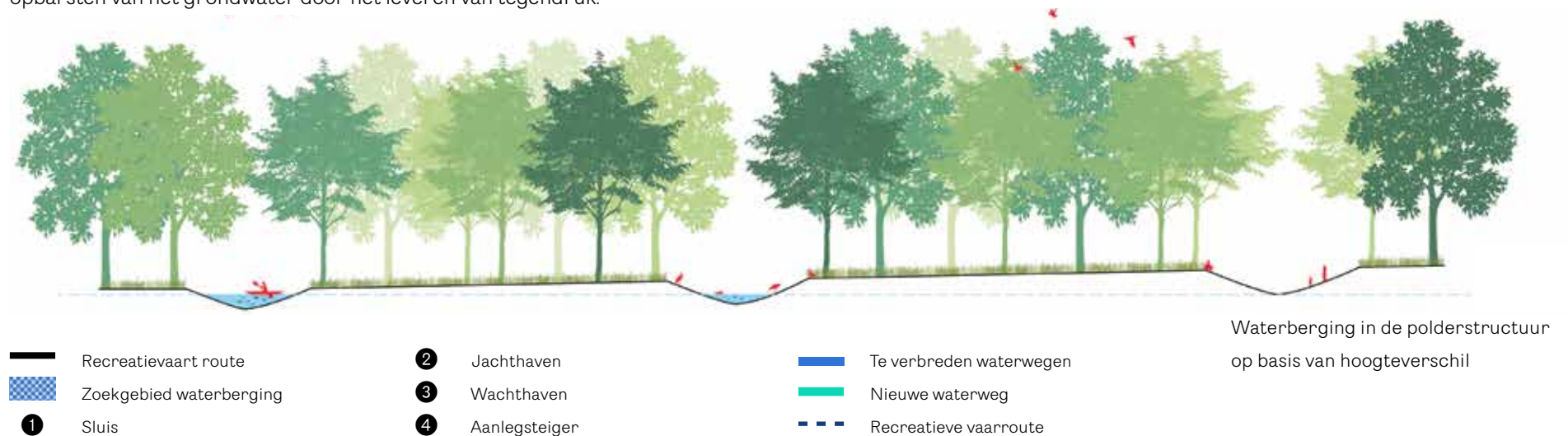
3.6 Waterstructuur

De Hoge Vaart en de Waterlandse Tocht vormen de hoofdwaterstructuur waartussen secundaire sloten de historische polderstructuur tonen van het Stadsbos. De strakke waterlijnen geven het stadsbos zijn karakteristieke polderstructuur en vergroot de leesbaarheid en oriëntatie in het Stadsbos. Dit slotenpatroon geeft een spannend contrast met de losse en gevarieerde bossferen.

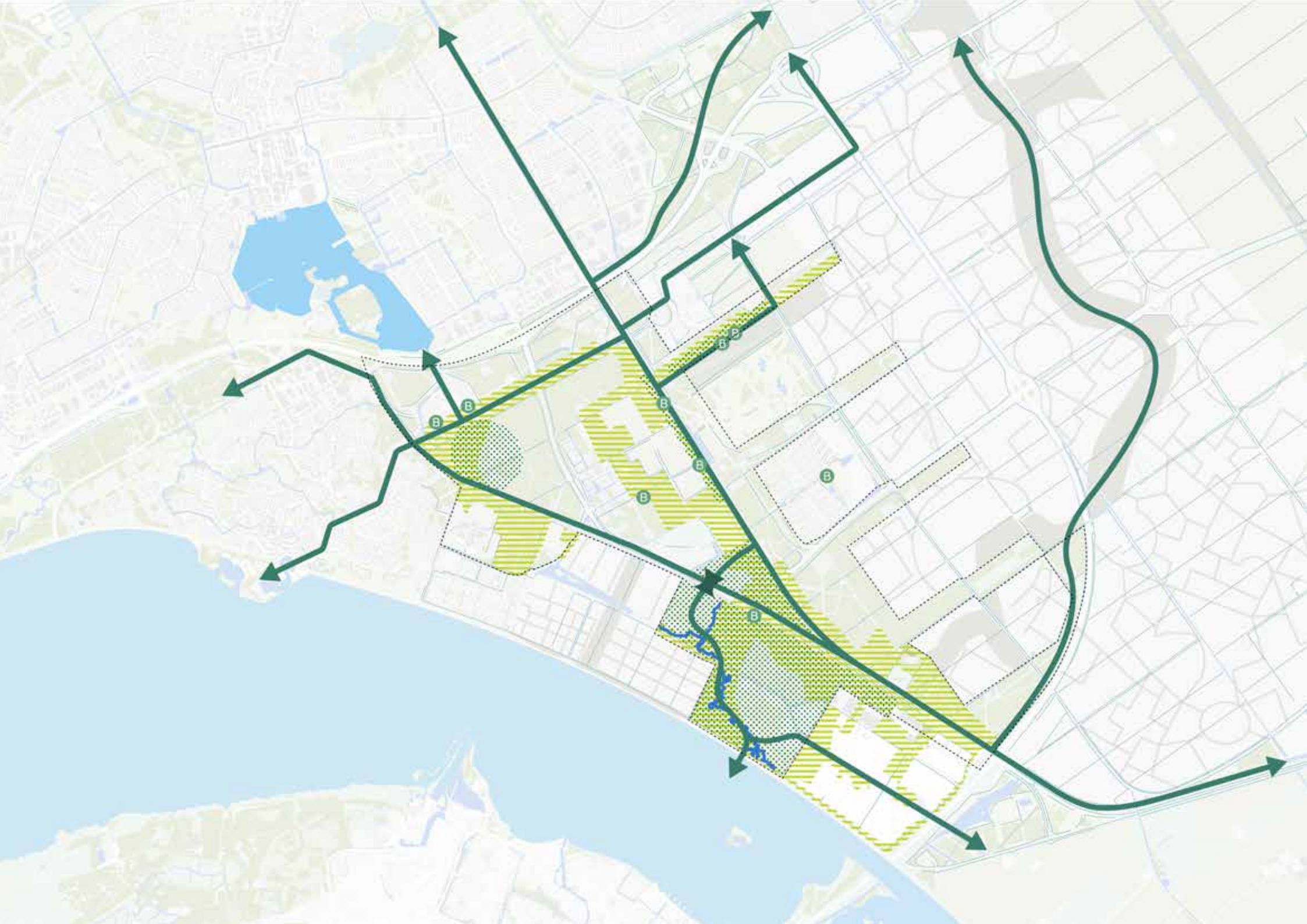
Door de toenemende verstedelijking, de klimaatverandering en de watercompensatieplicht (10% nieuw verhard oppervlak) ligt er ook een waterbergingsopgave. Samen met het Waterschap Zuiderzeeland wordt de omvang en kansen van deze opgave in beeld gebracht. De waterbergingscapaciteit van het bos wordt verruimd met het verbreden van de bestaande historische polderstructuren zoals de Waterlandse Tocht en de secundaire sloten te vergroten. Daarnaast zijn de lager gelegen delen van het bos geschikt voor de aanleg van nieuw oppervlaktewater en de toepassing van een dynamisch waterpeil. Gebufferd water in de winter zorgt voor een watervoorraad voor in de drogere zomers. Deze 'natte' gebieden zijn ook belangrijk voor het voorkomen van het opbarsten van het grondwater door het leveren van tegendruk.

Vanuit recreatief (en sportief) oogpunt bieden de waterwegen een alternatieve manier om het stadsbos te bereiken en te beleven. Met de verbreding van waterwegen en de aanleg van een nieuwe waterweg wordt het Almeerderhout onderdeel van een groot vaarnetwerk tussen Het Gooimeer, Almere Haven, Lange Wetering, Weerwater, Hoge Vaart en verdere verbindingen naar het noordoosten. Maar ook als waterbestemming naar bestaande functies zoals de Aquacamping, het Outdoorpark Sec en het Stadslandgoed de Kempphaan. Water biedt ruimte voor sportvisserij, kanoërs en sporters, zoals de Holland 8 die nu al traint op de Hoge Vaart.

De huidige en toekomstige wateropgave is een complex vraagstuk dat verder dient uitgewerkt te worden met alle betrokken partijen, gezien het integrale karakter. Ten minste met het waterschap, Staatsbosbeheer, Almere en Braambergen (in verband met hun mogelijke vervuilde watersysteem), maar ook met de recreatieve en sportieve gebruikers.

3.7 Ecologische structuur

Het Stadsbos Almeerderhout er is niet alleen voor de Almeerders, maar heeft ook een belangrijke natuurdoelstelling. Naast het behouden van een uniek bosgebied op voedselrijke kleigrond, wordt er ingezet op het maken van een diverse leefomgeving voor zangvogels (bijvoorbeeld de Wielewaal), insecten, vissen, groot en klein wild. Bestaande natuurrijke plekken worden intern verbonden tot een robuust bosnetwerk. Dit netwerk sluit vervolgens aan op de omliggende natuurgebieden o.a. de Randmeren.

Het 'Wildbos' vormt de ruggengraat van de ecologische structuur door maximaal in te zetten op natuur en natuurbeleving. Puurbos en Parkbos versterken en ondersteunen deze structuur in natuurwaarden maar bieden meer ruimte voor recreatie en gebruik.

Mede door een lage gebruiksintensiteit, de grote doodhout voorraad en een natuurlijke ontwikkeling van bostypen en habitats, wordt het Wildbos een doorlopend netwerk van rust en maximale natuurkwaliteit door Almeerderhout. Een verblijfsplek voor lokale fauna en een ongestoorde passage naar omliggende natuurgebieden welke onderdeel zijn van het Natuurnetwerk Nederland. Het 'Wildbos' ligt als een doorlopende ecologische verbinding tussen de omliggende natuurgebieden onder andere het Vroege Vogelbos, het Kromslootpark, de Stichtse Putten, Horsterwold, Pampushout en Oostervaardersplassen. Het 'Wildbos' is niet alleen gericht op insecten, zoogdieren en vogels maar ook op vissen en amfibieën door verschillende natte verbindingen te realiseren tussen de verschillende systemen.

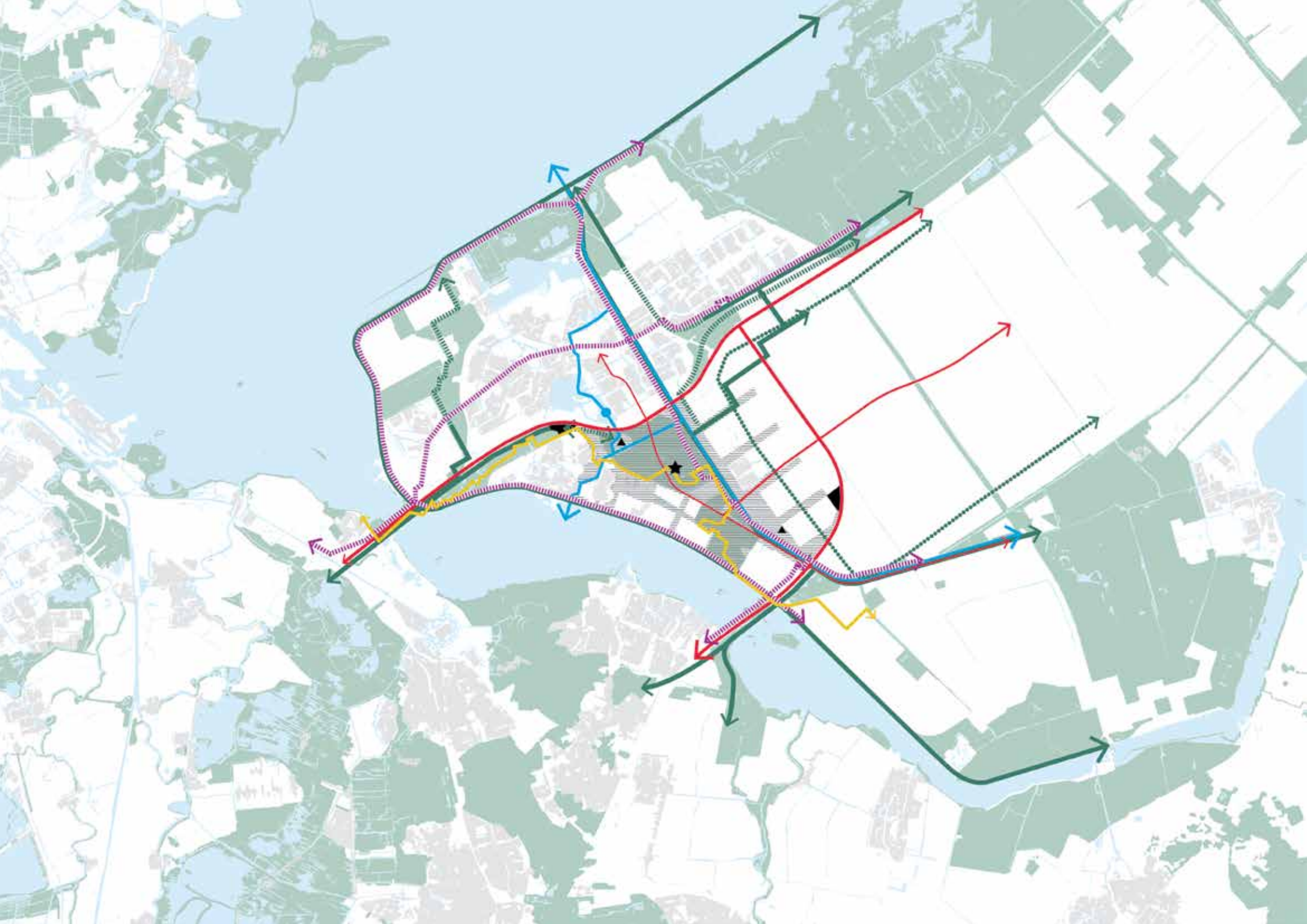
- Nieuwe ecoduct
- Ecologische waardevol gebied
- Wildbos
- Nieuwe/ bestaande ecologische verbindingen
- Waardevolle kreek
- Bestaande beverburcht

Hoge ambities voor natuur

Bestaande gebieden met hoge natuurwaarden worden geïntegreerd en versterkt in het 'Wildbos', zoals de Gooimeerbeek, het vier bruggenpad en het moerassige bos met de bevers in de boskam ten zuidoosten van Nobelhorst. Dit wordt niet enkel behouden, maar waar mogelijk wordt dit verder versterkt. Zo heeft Staatsbosbeheer de ambitie het bos rondom de Gooimeerbeek in natuurkwaliteit te verhogen naar 'beekgeleidend bos'. Het waternetwerk wordt beter ontsloten voor vissen en amfibieën, waar mogelijk de oevers natuurvriendelijk ingericht en met natuurvriendelijk waterbeheer neemt de diversiteit aan soorten toe. Een geplande ecoduct, gekoppeld aan het boscircuit waar de Gooimeerbeek en de Waterlandse Tocht samenkomen, zal een belangrijke schakel vormen in de ecologische structuur tussen het Cirkelbos en de rest van Almeerderhout.

Referentie ecoduct Kootwijk

3.8 Regionale verbindingen

Het Stadsbos Almeerderhout is goed verbonden met de regio, zowel voor bezoekers als voor migrerende dieren. Deze verbindingen hebben betrekking op infrastructuur, landschappelijke structuur, waterstructuur, ecologische structuur en recreatieve programmering. De ingrepen in het ontwikkelplan hebben tot doel deze verbindingen te versterken.

Infrastructuur

Het stadsbos is voor automobilisten vanuit de regio goed bereikbaar vanaf Utrecht (A27), Amsterdam (A6) en Lelystad (A6). Lokaal is het Stadsbos Almeerderhout voor automobilisten goed ontsloten vanuit het centrum via de Waterlandseweg (N305) en vanaf het Oostelijke deel van de Flevopolder via de Vogeldreef (N706). Het openbaar vervoer biedt kansen voor verbetering met busdiensten die frequenter rijden.

Bestemmingen

Bestaande bosiconen, zoals de Kemphaan en het Kathedralenbos, zijn regionale trekpleisters voor recreanten buiten Flevoland. Mensen komen vanuit de gehele regio hiernaar toe om te recreëren. De (door-)ontwikkeling van de bestaande en nieuwe bosiconen zetten het Almeerderhout op de kaart.

	Infrastructuur		Landschappelijke structuur
	Snelweg		Ringdijk
	Hoofdweg		Tureluur
	Regionaal fietsnetwerk		
	Lange Afstand Wandelpad		Ecologische structuur
			Natuur Netwerk Nederland
			Ecologische verbindingen
	Bestemmingen		Ecologische verbindingen aan te vullen
	Kemphaan		
	Iconen		Waterstructuur
	Almeerderhout		Vaarweg

Landschap

Het stadsbos sluit in het oosten aan op de regionale landschappelijke structuur van het groene carré (Tureluurweg, Kievitsweg, Ooievaarsweg, Lepelaarsweg en Schollevaarsweg) en is verbonden het open polderlandschap via de Vogeldreef. Het stadsbos Almeerderhout grenst in het westen aan de Gooimeerdijk die als belangrijke landschappelijke structuur deel uitmaakt van de ringdijk rondom de Flevopolder.

Ecologie

Via de randmeren (Gooimeer) is het Stadsbos verbonden met het Natuurnetwerk Nederland (NNN). De Hoge Vaart wordt verder verbeterd als een doorlopende ecologische verbinding tussen de Oostvaardersplassen (groot moerasgebied en onderdeel van het Nationaal Park Nieuw Land) en het Stadsbos Almeerderhout en Holsterwold (het grootste aaneengesloten loofhoutbos in Nederland op een kleibodem).

Een fijnmazig netwerk van stedelijk groenblauwe structuren verbindt het stadsbos met andere ecologische waardevolle gebieden zoals het Vroege Vogelbos, Kromslootpark, Stichtse Putten, Pampushout en de Noorderplassen.

Water

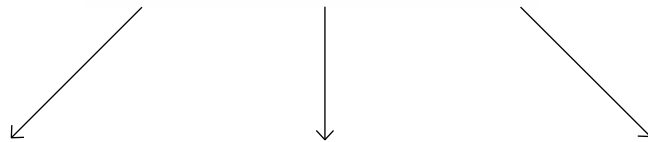
Dwars door het Stadsbos Almeerderhout loopt de Hoge Vaart die het Markermeer via het Ooievaarsdiep met de andere vaarten binnen de Flevopolder verbindt. Lokaal verbinden de Lange Wetering en de Kromme Wetering Het Gooimeer via Almere Haven met het Weerwater en de Hoge Vaart voor recreatief vaarverkeer.

4. BOSSFEREN

Perceel

Bosperceel:

Kleinere percelen

Beheer centraal, afgestemd op:

- Productie
- Ecologie
- Recreatie

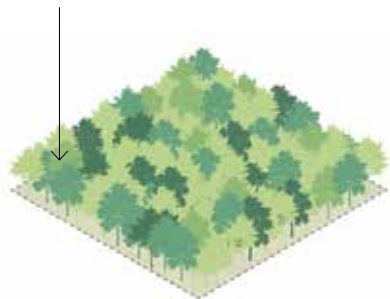
Bossfeer:

Grotere gebieden

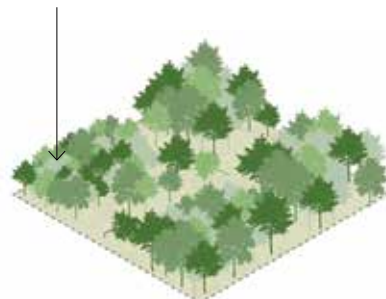
Beleving centraal integraal afgestemd op
oa.:

- Sfeer
- Gebruikers
- Programma
- Toegankelijkheid
- Paden
- Meubilair
- Beheer
- Participatie
- Soortensamenstelling
- Ecologie
- Productie
- Vormgeving

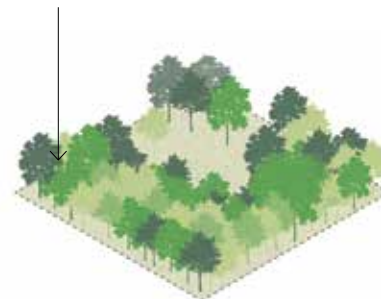
Bossfeer Puurbos

Bossfeer Wildbos

Bossfeer Parkbos

4.1 Bossferen

Het Stadsbos Almeerderhout krijgt een heldere zonering in drie 'bossferen': Parkbos, Wildbos en Puurbos. Deze bossferen zijn een doorontwikkeling van het huidige stadsbos tot drie bostypen met elk hun eigen sfeer.

Binnen een bossfeer worden één of meerdere specifieke doelen gerealiseerd. Iedere bossfeer krijgt daardoor een unieke identiteit. Deze unieke identiteit uit zich door een verschil in bosbeeld, maar ook door een verschil in bosprogramma. Het realiseren van een gebied met een bepaalde bossfeer houdt dus veel meer in dan een keuze voor een bepaald beheer of een bepaald assortiment boomsoorten. Het doel van de een bossfeer is het creëren van een herkenbare totaalbeleving. Om dat te bereiken wordt per bossfeer steeds op een andere manier invulling aan de routing, vormgeving van infrastructuur, bebording en meubilair, het gebruik en de gebruiksmogelijkheden, het belang van natuur en natuurlijke processen gegeven. Iedere bossfeer heeft dan ook een specifieke beheeraanpak en een specifieke programmering.

Binnen de bossferen wordt ingezet op kleinschalig beheer. De mate en vorm van beheer zal per bossfeer verschillen. Zo zal het beheer binnen het Wildbos meer beperkt zijn en op zo'n manier worden uitgevoerd, dat dit de beleving als ongerept stukje natuur niet belemmert. In het Puurbos zullen beheersmaatregelen meer frequent plaatsvinden en ook meer zichtbaar zijn.

Door binnen het stadsbos op verschillende locaties verschillende bossferen te realiseren ontstaat een gedifferentieerd beeld. Een dergelijk gevarieerd beeld leidt tot een versterking van de bosbeleving, maar zeker ook tot een verbetering van de bosgebruiksmogelijkheden in al zijn diversiteit. De natuurliefhebber 'verdwaalt' in het Wildbos terwijl een jong gezin speelt in het Parkbos en een bewoner uit Almere Haven zijn dagelijkse korte wandeling maakt in het Puurbos. Voor alle leefstijlen en doelgroepen is er plek in dit stadsbos.

Door binnen het stadsbos op verschillende locaties verschillende bossferen te

realiseren ontstaat een gedifferentieerd beeld. Een dergelijk gevarieerd beeld leidt tot een versterking van de bosbeleving, maar zeker ook tot een verbetering van de bosgebruiksmogelijkheden in al zijn diversiteit. De natuurliefhebber 'verdwaalt' in het Wildbos terwijl een jong gezin speelt in het Parkbos en een bewoner uit Almere Haven zijn dagelijkse korte wandeling maakt in het Puurbos. Voor alle leefstijlen en doelgroepen is er plek in dit stadsbos.

Het Parkbos

Het Parkbos met veel programmatische functies en een meer parkachtig karakter is voornamelijk gelegen langs de randen van het Almeerderhout, hier worden bestaande stukken zoals het Vliegerpark opgenomen en aangevuld met nieuwe stukken parkbos langs bijvoorbeeld Vogelhorst. Vanuit deze gebieden worden ook nieuwe verbindingen de wijk in gemaakt en bestaande verbindingen versterkt. Via deze structuren reikt het stadsbos tot aan de buurtgroen in de wijken zoals randen van de kavel in Oosterwold of het groen in Almere Haven. Stadslandgoed de Kemphaan vormt als onderdeel van het Parkbos een sterk bestaand centrum in het midden Almeerderhout.

Het Wildbos

Het Wildbos vormt de basis voor het natuurnetwerk in Almeerderhout. Het verstevigt bestaande en gewenste ecologische verbindingen door het Almeerderhout en integreert met bestaande ecologische kwaliteiten zoals het Vierbruggenpad en de Gooimeerbeek.

Het Puurbos

Het Puurbos is het robuuste en volgroeide bos. Het vormt een stevige kern in het Almeerderhout waarin gebieden zoals het Waterlandse bos zijn opgenomen. De bestaande en nieuwe boskammen zijn ook onderdeel van het Puurbos en vormen sterke groene structuren tussen de verschillende wijken. Langs de Waterlandseweg en Veluwedreef wordt het Puurbos Almere Stad in getrokken.

Het Maakbos en Onsbos zijn een verbijzondering van de drie bovenstaande sferen. Maakbos zijn bijvoorbeeld experimenten in het Puurbos met nieuwe boomsoorten maar ook percelen waar circulair proces van houtoogst inzichtelijk wordt gemaakt. Zoekgebied hiervoor zijn de bostransformatiegebieden. Deze gebieden vormen ook een eerste zoekgebied voor participatieprojecten van Onsbos. Deze projecten worden aangestuurd en georganiseerd vanaf een fysiek centrale locatie op de Kemphaan voor stadsniveau en kleinere locaties nabij de wijken op buurtniveau.

Een basis voor vervolg

Voor elke van de drie bossferen is een aanzet gemaakt tot de verdere uitwerking van de soortensamenstelling, bosstructuur, beheer en omvorming. Het geeft een mooie weergave van hoe hierdoor drie geheel verschillende bosbelevingen ontstaan en tot op welk niveau dit wordt uitgewerkt. Deze analyse en uitwerking vormen het vertrekpunt voor de verdere vormgeving van de bossferen.

In de afgelopen decennia is enorm veel praktijk ervaring opgedaan door Staatsbosbeheer in het beheer en ontwikkeling van het Almeerderhout. Zo blijkt dat de soortensamenstelling en bosstructuur zich niet zomaar laat vangen in de beoogde Potentieel Natuurlijke Vegetatie (PNV). Deze kennis en ervaring en dat van andere betrokken partijen die hierin meerwaarde hebben, zal in het Uitwerkingsplan Bossferen worden benut om tot een gedragen plan te komen.

- Puurbos
- Wildbos
- Parkbos
- Kansen Maakbos en Onsbos in transformatiegebieden
- Maakbos, bestaande en geplande initiatieven
- Onsbos, bestaande en geplande initiatieven

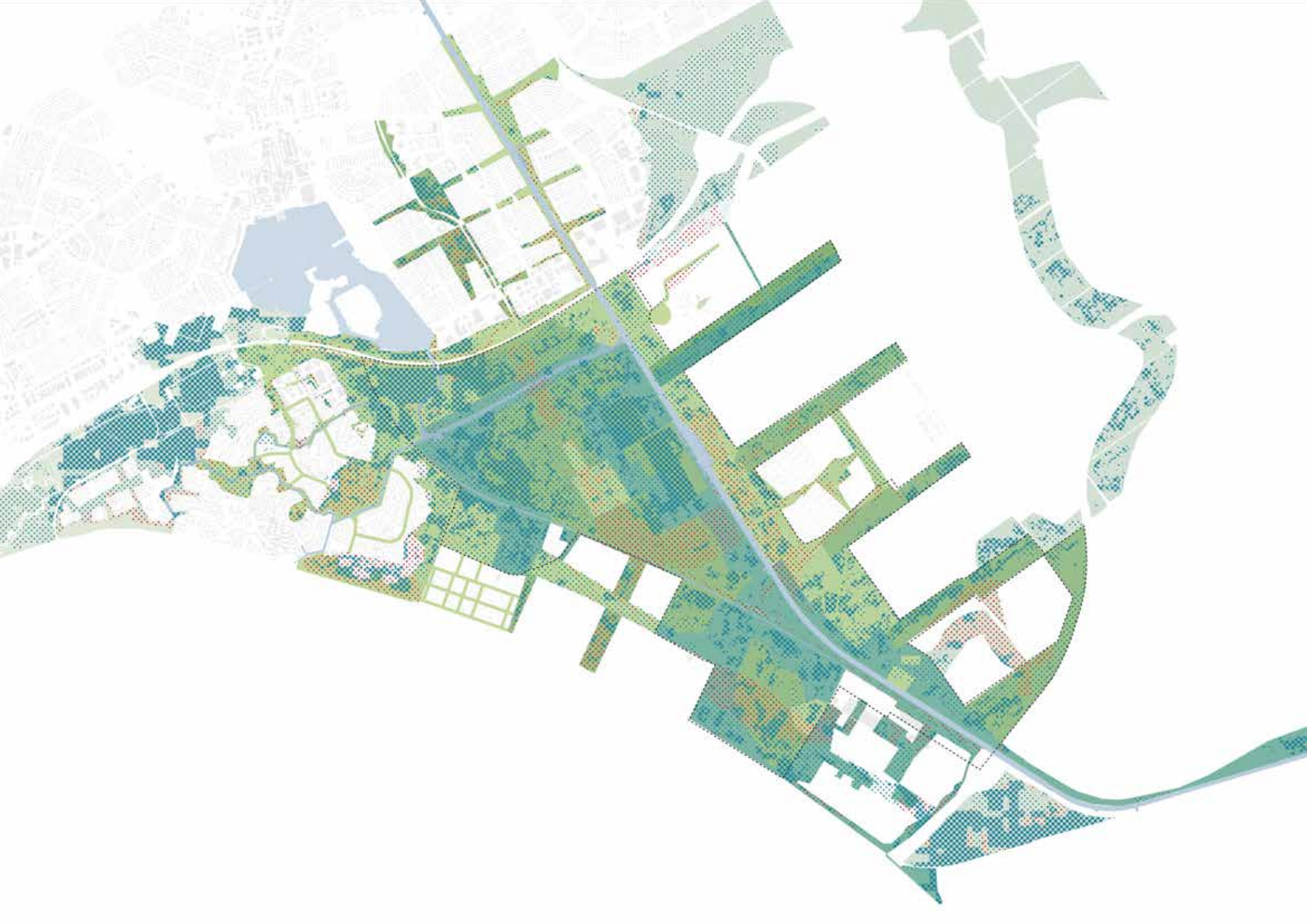
Het moet daarbij benoemd worden dat, ondanks dat er wordt toegewerkt naar een bepaalde bosbeleving, we niet toewerken naar een eindbeeld in soortensamenstelling of bosstructuur. Het is niet volledig te voorspellen hoe het bos zich zal ontwikkelen op de jonge Flevobodem en onder invloed van klimaatsverandering. Daarnaast is de natuur altijd in ontwikkeling en laat zij zich niet in eindbeelden vangen. Het toewerken naar de bossferen vormt daarmee in zichzelf een experiment, waarin we de kennis die we hierin opdoen kunnen benutten voor bosbeheer in andere gebieden.

een mooie weergave van hoe hierdoor drie geheel verschillende bosbelevingen ontstaan en tot op welk niveau dit wordt uitgewerkt. Deze analyse en uitwerking vormen het vertrekpunt voor de verder vormgeving van de bossferen.

In de afgelopen decennia is enorm veel praktijk ervaring opgedaan door Staatsbosbeheer in het beheer en ontwikkeling van het Almeerderhout. Zo blijkt dat de soortensamenstelling en bosstructuur zich niet zomaar laat vangen in de beoogde Potentieel Natuurlijke Vegetatie (PNV). Deze kennis en ervaring en dat van andere betrokken partijen die hierin meerwaarde hebben, zal in het Uitwerkingsplan Bossferen worden benut om tot een gedragen plan te komen.

Het moet daarbij benoemd worden dat, ondanks dat er wordt toegewerkt naar een bepaalde bosbeleving, we niet toewerken naar een eindbeeld in soortensamenstelling of bosstructuur. Het is niet volledig te voorspellen hoe het bos zich zal ontwikkelen op de jonge Flevobodem en onder invloed van klimaatsverandering. Daarnaast is de natuur altijd in ontwikkeling en laat zij zich niet in eindbeelden vangen. Het toewerken naar de bossferen vormt daarmee in zichzelf een experiment, waarin we de kennis die we hierin opdoen kunnen benutten voor bosbeheer in het algemeen.

4.2 Abiotische condities

De eigenschappen van de bodem en de aanwezigheid van grondwater zorgen voor verschillende abiotische condities in het gebied. Deze verschillen worden verder uitvergroot door de klimaatverandering. Om een robuust en duurzaam stadsbos te maken is het belangrijk om op deze condities het bostype verder te specificeren. Dit wordt gedaan door de soortensamenstelling aan te passen aan de waterhuishouding (belangrijkste conditie). Met een passende samenstelling kunnen pieken in zowel droge als natte periodes gemitigeerd worden.

Het aanpassen van de soortensamenstelling wordt in elke bossfeer op een eigen manier gedaan. Hiermee wordt het eigen karakter van de bossferen verder versterkt. In het Puurbos worden Nederlandse soorten gemengd met soorten die van nature zuidelijker voorkomen. In het Wildbos wordt er gewerkt met een experimentele aangepaste potentiële natuurlijke vegetatie. In het Parkbos wordt het experiment nog verder ingezet door ook exotische soorten te introduceren, welke ook een belevingswaarde toevoegen aan het Parkbos.

- Zoekgebied permanente water/waterminnende vegetatie
- Zoekgebied seizoensgebonden water/water tolerante vegetatie
- Overgangsg gebied nat droog
- Zoekgebied droogtolerante vegetatie

Referentie: permanent nat

Referentie: droogtetolerant

4.3 Puurbos

Puurbos

Het Puurbos draait om de ultieme bosbeleving. Almeeders, en mensen uit de omgeving, reizen hierna toe om het stadsbos te beleven en ervaren. Ze komen voor de mooie wintersilhouetten van de bomen of de prachtige herfstkleuren van de bladeren. Ook het programma sluit aan bij deze ervaringen: slapen in boomtop-airbnb of wandelen over spectaculair boomkronenpad. 's Ochtends sta je oog in oog met een ree, en 's nachts hoor je de nachtegale zingen. Het Puurbos is ingericht op de ervaring van het bos en is goed betreedbaar over royale paden. Binnen het Puurbos is het de bedoeling om een evenwichtig bosecosysteem te realiseren waarbinnen klimaatadaptatie, houtproductie, natuur en recreatief gebruik optimaal worden geïntegreerd.

Puurbos

Bosgebruik	▶ Bos als recreatie, gemiddeld gebruik, recreant als bezoeker van het bos
Programma	▶ Programma gericht op het bos en bosbeleving, gemiddelde intensiteit
Gebruiker	▶ Mensen uit Almere en regio die speciaal voor 'Het Stadsbos' komen
Toegankelijkheid	▶ Goed, ook voor mindervalide, via padennetwerk door en langs het bos
Padenstructuur	▶ Gedegen recreatieve ontsluiting, gericht op het goed faciliteren van het recreatieve medegebruik gedurende alle seizoenen
Ecologie	▶ Sturing waar passend, belangrijk bijproduct
Beheer	▶ Gericht op de ontwikkeling van robuuste, klimaatadaptieve bossen, waar houtproductie, natuur en recreatie worden geïntegreerd
Bosstructuur	▶ Gemengde bossstructuur. Exploitatiemozaïek op basis van de minimale verjongingsoppervlakte per boomsoort, gericht op efficiënte beheervoering, afgestemd op de te gebruiken beheermethode en in te zetten materieel
Soortensamenstelling	▶ Minimaal 80% inheems, aangevuld met passende exoten zoals zwarte noot
Boomfase	▶ Oppervlakte-aandeel van 60-70%
Dichte & stakenfase	▶ Oppervlakte-aandeel van 25-30%
Openfase	▶ Oppervlakte-aandeel van 2%, gericht op de ingroei van kwaliteitshout, permanente open ruimte ontbreekt

Struiklaag	▶ Gemiddeld, weinig op gestuurd
Kruidlaag	▶ Gemiddeld, weinig op gestuurd
Mantel en zoom	▶ Matig ontwikkeld, daar waar kansrijk en technisch uitvoerbaar opnemen.
Karakteristieke bomen en boomgroepen	▶ Hier en daar, alleen langs paden en op bijzondere locaties, zoals kruisingen of entreezones
Open ruimte	▶ 5% van de oppervlakte, alleen gericht op verjonging. De open ruimte 'zwerft' in de tijd door het plangebied
Zichtlijnen	▶ Enkel bestaande zichtlijnen en de polderlijnen
Belang bosesthetiek	▶ Matig belangrijk, alleen in bosranden, aan paden en op bijzondere locaties
Dood hout	▶ Weinig tot vrij weinig, tak- en tophout afkomstig van bosingreep en onverkoopbare, kwijnende bomen worden niet geoogst
Bosproducten	▶ Belangrijk, voornamelijk (kwaliteits)hout
Menselijke invloed	▶ Goed zichtbaar, gericht op productie van bosproducten met nadruk op kwaliteitshout
Bosinrichting	▶ Op basis van bosbouwkundige principes
Beheerintensiteit	▶ Gemiddeld: 1x per 5 jaar dunnen
Experiment	▶ Aantal kleine vakken met kansrijke en duurzame (exotische) boomsoorten voor voedselrijke kleigronden. Keuze voor soorten die kwalitatief hoogwaardig hout leveren.

Soortensamenstelling

Binnen Puurbos wordt voornamelijk met inheemse boomsoorten gewerkt. Bij de keuze voor een bepaalde boomsoort spelen financiële overwegingen een belangrijke rol. Belangrijke boomsoorten zijn: gewone esdoorn, populier, zoete kers en zomereik, aangevuld met berk, beuk, haagbeuk, zwarte els en linde. Als exoten kan bijvoorbeeld zwarte noot worden aangeplant.

Omvorming

De omvorming richt zich op het ontwikkelen van een gemengde bosstructuur gericht op efficiënte beheervoering. Uiteindelijk ontstaat een logisch exploitatiemozaïek op basis van de minimale verjongingsoppervlakte per boomsoort, afgestemd op de te gebruiken beheermethode en het in te zetten materieel. Oppervlakte-aandeel openruimte is klein (maximaal 1-2%) en gericht op de ingroei van kwaliteitshout. Er is geen permanente openruimte. Vooral langs de paden wordt intensiever gestuurd op karakteristieke bomen, die de bosbeleving versterken.

Beheer

Het beheer binnen Puurbos is gericht op het telen van kwaliteitshout. Daarbij worden waar mogelijk natuurvolgende principes gebruikt (natuurlijke verjonging, natuurlijke selectie, etc.). Het doel is een bijdrage aan de houtvoorziening te leveren binnen een zo laag mogelijk kostenniveau. Daarbij richt het beheer binnen Puurbos zich ook op het ontwikkelen van mooie bosbeelden, waardoor bos binnen Puurbos in zijn puurste vorm kan worden beleefd.

Boomsoortsamenstelling Puurbos	
Boomsoort	Voorkomen
Zachte & Ruwe berk	● ● ○ ○ Beperkt
Gewone beuk	● ● ○ ○ Beperkt
Gewone es	○ ○ ○ ○ Niet
Gewone esdoorn	● ● ◐ ○ Beperkt tot meer algemeen
Gladde iep	○ ○ ○ ○ Niet
Grauwe abeel	○ ○ ○ ○ Niet
Haagbeuk	● ● ○ ○ Beperkt
Kraakwilg	○ ○ ○ ○ Niet
Populier spp	● ● ● ○ Meer algemeen
Robinia	○ ○ ○ ○ Niet
Schietwilg	● ● ○ ○ Beperkt
Tamme kastanje	● ◐ ○ ○ Zeer beperkt tot beperkt
Taxus	○ ○ ○ ○ Niet
Thuja	○ ○ ○ ○ Niet
Walnoot	● ● ◐ ○ Beperkt tot meer algemeen
Zoete kers	● ◐ ○ ○ Zeer beperkt tot beperkt
Zomereik	● ● ● ○ Meer algemeen
Zomer- winterlinde	● ● ○ ○ Beperkt
Zwarte els	● ● ○ ○ Beperkt
Zwarte populier	○ ○ ○ ○ Niet
Zwarte noot	● ● ◐ ○ Beperkt tot meer algemeen

Ecologie

Ecologie is binnen Puurbos een belangrijk 'bijproduct'. Dat betekent dat er veel ruimte voor ecologie is, maar dat vanuit het beheer minder op het ontwikkelen van natuurwaarden wordt gestuurd. Er is bijvoorbeeld weinig tot vrij weinig dood hout aanwezig. Dit dode hout is afkomstig van tak- en tophout achtergebleven na bosingreep, van onverkoopbare stammen en kwijnende bomen die niet worden geoogst. Toch wordt daar waar het de bosbeleving van Puurbos niet in de weg staat, gewerkt aan het versterken van de ecologie. Juist deze gesloten opstanden zijn interessant voor roofvogels en zangvogels, zonder dat hier direct op gestuurd wordt.

Productie

Binnen Puurbos is er veel aandacht voor de productie. Zowel bij de aanleg (via planten of natuurlijke verjonging) als bij het beheer zijn de ingrepen gericht op het telen van met name kwaliteitshout. Dat gebeurt met behulp van inheemse soorten (zomereik, gewone esdoorn, beuk), maar ook met uitheemse boomsoorten met waardevol hout, zoals zwarte noot.

Experiment

In Puurbos is volop ruimte om boomsoorten uit te proberen die beter tegen nieuwe klimaatomstandigheden bestand zijn en die in de toekomst (mogelijk) een bijdrage aan de Nederlandse houtvoorziening kunnen leveren. Dat gebeurt door deze soorten in kleine groepen via aanplanting in te brengen. Onderdeel van het experiment is het per soort ontwikkelen van een teeltmodel. Deze teeltmodellen kunnen in de toekomst binnen andere boswachterijen worden gebruikt als 'handleiding' voor de teelt van kwaliteitshout met nieuwe boomsoorten.

Toegankelijkheid en Paden

Het Puurbos is goed toegankelijk via een uitgebreid padennetwerk vanaf het boscircuit. Goede functionele paden met daarlangs meubilair om te verblijven.

De hoofdstructuur is goed toegankelijk voor mindervalide bezoekers. Vanaf de hoofdstructuur is er netwerk van kleinere paden die echt door het stadsbos heenlopen.

Het boscircuit ligt zoveel mogelijk door het Puurbos in de plaats van er langs. Het bos loopt dan door tot aan de randen van het boscircuit.

Indicatieve padenstructuur

Referentie pad door Puurbos

Indicatieve inpassing boscircuit

Referentie inpassing boscircuit in Puurbos

4.4 Wildbos

Wildbos

In het Wildbos staat de natuur centraal. Het bos waar de natuur zijn eigen gang gaat. Vooral natuurlijk processen met minimale inmenging van menselijk handelen, gericht op zoveel mogelijke autonome ontwikkeling van flora en fauna. Bezoekers beleven het Wildbos veel meer op ontdekkende wijze: de padenstructuur is minder intensief en het type paden minder robuust en past zich in vorm en routing aan op de aanwezige natuur. Voor de echte ontdekker is ergens een vogelkijkhut. Binnen Wildbos is het de bedoeling om een zoveel mogelijk zelfregulerend bosecosysteem met een hoge natuurkwaliteit te ontwikkelen.

Wildbos

Bosgebruik	▶ Mens als onderdeel van de natuur, ondergeschikt aan natuurwaarde
Programma	▶ Geen tot zeer minimaal
Gebruiker	▶ Natuurliefhebbers en mensen op zoek naar bijzondere natuurervaring
Toegankelijkheid	▶ Laag, sommige delen niet
Padenstructuur	▶ Extensief, laarzenpaden. Niet jaarsrond begaanbaar, gericht op het maximaliseren van de natuurbeleving en beperken van verstoring (bijvoorbeeld tijdens broedseizoen)
Ecologie	▶ Hoofddoel, zeer belangrijk. Maximale inzet op ecologie en spontane processen
Beheer	▶ Gericht op het realiseren van een (zo veel mogelijk) zelfregulerend natuurlijk boscossysteem. Daarnaast minimaal beheer gericht op natuurontwikkeling en creëren van 'verstoring'
Bosstructuur	▶ Fijnmazig, natuurlijk bosmozaïek gebaseerd op het bosmozaïek van de PNV
Soortensamenstelling	▶ 100% (Europees) inheems, PNV-soorten, aangevuld met bomen uit de contactgemeenschappen van de PNV's
Boomfase	▶ Oppervlakte-aandeel van 55-60%
Dichte & stakenfase	▶ Oppervlakte-aandeel van 20-30%
Openfase	▶ Oppervlakte-aandeel van 10-15%, ook met permanente open plekken

Struiklaag	▶ Zeer belangrijk, grote bedekking, met breed pallet aan louter inheemse PNV-stuiken, maar daarnaast ook voldoende openheid ten behoeve van de goed ontwikkelde kruid- en moslaag
Kruidlaag	▶ Streefbeeld op termijn; weelderig, met kruiden van de rijke groeiplaatsen passend bij de PNV, echter matig belangrijk bij soortenarme vegetaties van nitrofiële soorten
Mantel en zoom	▶ Interne mantels met brede zoom gekoppeld aan natuurlijke ontstane permanente open plekken
Karakteristieke bomen en boomgroepen	▶ Alleen als spontaan ontwikkelde karakteristieke boom of boomgroep, wordt niet op gestuurd
Open ruimte	▶ In eerste instantie gecreëerd tijdens de omvorming, later spontaan als onderdeel van de natuurlijke processen. Ook natuurlijke permanente open ruimten en delen permanent begroeid met struweel
Zichtlijnen	▶ Niet van toepassing
Belang bosesthetiek	▶ Niet belangrijk
Dood hout	▶ Natuurlijke, hoge dood-houtvoorraad (zowel liggend als staand) in alle verteringsstadia, kwijnende bomen worden nooit geoogst
Bosproducten	▶ Geen: alle bijgroei blijft in het boscossysteem achter
Menselijke invloed	▶ Minimaal, na omvormingsbeheer sturing van de bosontwikkeling op basis van natuurlijke dynamiek
Bosinrichting	▶ Na omvorming op basis van spontane processen zonder menselijke invloed
Beheerintensiteit	▶ Na omvormingsbeheer geen bosingrepen, wel jaarlijkse controle op veiligheid langs (laarzen) paden
Experiment	▶ Onderzoek naar mogelijke nieuwe PNV samenstelling na wegvallen Es en Iep

Soortensamenstelling

Bij de soortensamenstelling wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de bostypen die zich van nature zouden ontwikkelen, ook wel Potentieel Natuurlijke Vegetaties (PNV) genoemd. Op de groeiplaats van het Stadsbos Almeerderhout zou het gaan om het bostype Essen-Iepenbos (Fraxino-Ulmetum). Bijzondere uitdaging is dat de groeiomstandigheden in het Almeerderhout nog niet tot deze PNV hebben geleid en dat er nog onduidelijkheid is op wat de werkelijke PNV in dit gebied inhoudt. Daarnaast is het zo dat de hoofdsoorten gewone es en gladde iep niet meer kunnen worden aangeplant door ziektes. Daardoor bestaat de soortensamenstelling binnen Wildbos uit boomsoorten die binnen de PNV's zijn 'overgebleven'. Het gaat hierbij om soorten zoals zomereik, zoete kers en linde. Deze soorten worden aangevuld met soorten uit de contactgemeenschappen (grauwe abeel, beuk, haagbeuk), gewone esdoorn en een groter aandeel inheemse struiken.

Omvorming

Binnen Wildbos wordt gestart met omvormingsbeheer. Dit is een lang proces. Daarbij wordt periodiek door groepsgewijze uitkap openfase gecreëerd. De maatvoering en de oppervlakte open fase sluit daarbij aan bij het natuurlijke bosmozaïek. Belangrijk is dat kapitaalvernietiging door het uitkappen van groepen met potentieel hoge houtwaarde wordt voorkomen. Dergelijke groepen worden gehandhaafd tot dat ze goed te vermarkten zijn.

Beheer

Het beheer is gericht op het realiseren van een zo veel mogelijk zelfregulerend natuurlijk boscysteem. Daarbij speelt de dood-hout-voorraad een belangrijke rol. Het gaat om een natuurlijke, hoge dood-houtvoorraad (zowel liggend als staand) in alle verteringsstadia. Na het uitvoeren van het omvormingsbeheer zijn verdere bosingrepen minimaal. Het beheer dat toch plaats vindt is extensief en gericht op het creëren van 'verstoringen' die natuurontwikkeling en diversiteit stimuleren. Bijvoorbeeld het omhalen van bomen om openingen te maken. Ook vindt er 5-jaarlijkse een controle op de boomveiligheid langs de paden plaats.

Boomsoortensamenstelling Wildbos	
Boomsoort	Voorkomen
Zachte & Ruwe berk	☐ ☐ ☐ ☐ Niet
Gewone beuk	☒ ☒ ☐ ☐ Beperkt tot meer algemeen
Gewone es	☐ ☐ ☐ ☐ Niet
Gewone esdoorn	☐ ☐ ☐ ☐ Beperkt tot meer algemeen
Gladde iep	☐ ☐ ☐ ☐ Niet
Grauwe abeel	☒ ☒ ☐ ☐ Beperkt
Haagbeuk	☒ ☐ ☐ ☐ Zeer beperkt
Kraakwilg	☒ ☒ ☐ ☐ Beperkt
Populier spp	☐ ☐ ☐ ☐ Niet
Robinia	☐ ☐ ☐ ☐ Niet
Schietwilg	☒ ☒ ☒ ☐ Meer algemeen
Tamme kastanje	☐ ☐ ☐ ☐ Niet
Taxus	☐ ☐ ☐ ☐ Niet
Thuja	☐ ☐ ☐ ☐ Niet
Walnoot	☐ ☐ ☐ ☐ Niet
Zoete kers	☒ ☒ ☐ ☐ Zeer beperkt tot beperkt
Zomereik	☒ ☒ ☒ ☐ Meer algemeen
Zomer- winterlinde	☒ ☒ ☒ ☐ Beperkt tot meer algemeen
Zwarte els	☒ ☒ ☒ ☐ Meer algemeen
Zwarte populier	☒ ☒ ☐ ☐ Beperkt
Zwarte noot	☐ ☐ ☐ ☐ Niet

Ecologie

Ecologie is het hoofddoel, dus zeer belangrijk. Waarbij maximaal wordt ingezet op spontane processen. De menselijke invloed is dus minimaal. Zo ontstaan open ruimten spontaan als onderdeel van de natuurlijke processen (bijvoorbeeld openfase door windworp of windbreuk) en vindt bosverjonging op termijn alleen via spontane verjonging plaats.

Productie

Geen houtproductie: na het omvormingsbeheer blijft alle bijgroei in de vorm van dood hout in het boscysteem achter. Tijdens de uitvoering van het omvormingsbeheer kan de houtkap wel hoger liggen dan binnen Puur- of Parkbos. Het Wildbos levert wel veel verschillende ecosystemendiensten.

Experiment

Het belangrijkste experiment is het zoeken van een nieuwe invulling voor de potentieel natuurlijke vegetatie, na het wegvallen van de gewone es en iep. Dit experiment start met een gezamenlijk startmoment van experts, waar de theorie en praktijk ervaring benut worden om de invulling van het Wildbos verder uit te werken. Een andere belangrijk experiment is het 'laten' beheren van het bos door spontane processen. Juist hier past ander beheer, wat bijdraagt aan het wilde karakter van het bos. Zo kan de bosrank hier op plekken blijven staan en wordt met hoge waterstanden gewerkt aan een andere ondergroei en bosstructuur met meer dode bomen. Monitoring is daarbij cruciaal.

Binnen het wildbos benutten we het bos voor de opslag van water tijdens natte perioden en piekbuien. Maar ook als bron van (grond)water tijdens droge perioden. Het wildbos is uitermate geschikt om hiermee te experimenteren.

Toegankelijkheid/paden

Het Wildbos is voornamelijk te beleven vanaf het boscircuit. Daarbuiten ligt een extensief padennetwerk, wat bestaat uit smallere en grillige paden die veelal niet doorlopend zijn. Dit geeft het gevoel als bezoeker ook echt 'op bezoek' te zijn in de

natuur. De paden nodigen uit, je route wat meer zelf te bepalen en te ontdekken, zodat hier de meer avontuurlijke bezoeker tot zijn recht komt. Verblijven wordt niet gefaciliteerd, er worden daarom geen voorzieningen opgenomen, zoals meubilair.

Het Boscircuit ligt langs en door het bos, het Wildbos komt tot de randen van het circuit.

Indicatieve padenstructuur

Referentie pad door Wildbos

Indicatieve inpassing boscircuit

Referentie inpassing boscircuit in Wildbos

4.5 Parkbos

Parkbos

De plek waar de Almeerders naar toe gaan om te sporten, om elkaar te ontmoeten of om te picknicken. Het parkbos vormt een decor voor verschillende activiteiten voor de bezoeker. Mogelijk programma is bossportvelden en buurtpaviljoens. Het is goed verbonden met de stad door openbaar vervoer en fietspaden en makkelijk bereikbaar voor iedereen. Het parkbos wordt door goede beheerprocessen in optimale belevingsvorm behouden en heeft een lage productiewaarde.

In Parkbos is het de bedoeling om een bijzonder en aantrekkelijk bos met groene open plekken te ontwikkelen waarbinnen mensen een groot scala aan mogelijkheden wordt aangeboden om hun vrije tijd in de natuur door te brengen.

Bosgebruik	▶ Bos als achtergrond voor recreatiefprogramma. Maximaal voor zoveel mogelijk verschillende recreanten
Programma	▶ Veel programma gericht op diverse doelgroepen
Gebruiker	▶ Voornamelijk mensen uit Almere die voor ontspanning en sport naar het stadsbos komen
Toegankelijkheid	▶ Maximaal, ook voor invalide mensen via uitgebreid padennetwerk
Padenstructuur	▶ Intensief tot zeer intensief, maar zorgvuldig ontworpen. Gericht op een maximale recreatieve ontsluiting voor alle doelgroepen. In combinatie met goede parkeervoorziening en duidelijke routes
Ecologie	▶ Geen sturing, maar welkom en belangrijk als bijproduct
Beheer	▶ Gericht op het creëren van een ideale verblijfslocatie in een mooie, (semi) natuurlijke omgeving
Bosstructuur	▶ Functionele bosstructuur. Zowel kleinschalig als grootschalig, aangepast aan het recreatieve gebruik en de recreatieve vraag
Soortensamenstelling	▶ Menging van inheemse en niet-inheemse boomsoorten. Boomsoortenkeuze op basis van groeiplaats en esthetiek (bijzondere habitus, voorjaarsbloei, herfstkleur, nootdragend, ed)
Boomfase	▶ Oppervlakte-aandeel van 40-50%
Dichte & stakenfase	▶ Oppervlakte-aandeel van 10-20%
Openfase	▶ Oppervlakte-aandeel van 5%. + open recreatieplekken in het bos

Struiklaag	▶ Beperkt aanwezig, alleen onder bosdelen
Kruidlaag	▶ Beperkt aanwezig, alleen onder bos
Mantel en zoom	▶ Veel mantels met bloeiende struiken en bloemrijke zomen
Karakteristieke bomen en boomgroepen	▶ Veel (bewust geplaatste) karakteristieke bomen en boomgroepen gericht op maximalisatie van schoonheid en beleving
Open ruimte	▶ Open (gebruiks)ruimte met op verschillende locaties voorzieningen
Zichtlijnen	▶ Ontworpen zichtlijnen binnen het bos en tussen bos en omliggende woongebieden, gericht op maximalisatie van de beleving
Belang bosesthetiek	▶ Maximale inzet op schoonheid en (geregisseerde) natuurbelevinginzet
Dood hout	▶ Weinig tot vrij weinig
Bosproducten	▶ Onbelangrijk. Oogst of ingreep is dienend aan gebruiksfunctie
Menselijke invloed	▶ Maximaal, regie over de natuur
Bosinrichting	▶ Op basis van landschappelijk ontwerp
Beheerintensiteit	▶ Hoog, gericht op een verzorgde, veilige groene omgeving met veel gebruiksmogelijkheden
Experiment	▶ Nieuwe toekomstbestendige bosmengesels met exotische soorten en hoge esthetische waarde

Soortensamenstelling

Bij de bosinrichting wordt voornamelijk gebruik gemaakt van inheemse boomsoorten, aangevuld met bijzondere bomen van buiten Nederland. Het gaat daarbij om zomereik, zachte en ruwe berk, zoete kers, zwarte els en populier.

Als exotische boomsoorten worden onder andere walnoot (voor de noten) en zwarte noot ingebracht. Daarnaast is beperkt ruimte voor beuk (ook rode beuk in groepen of individueel), tamme kastanje, zomer- en winter, linde, haagbeuk en naaldhoutsoorten.

Omvorming

Geleidelijke omvorming op basis van een landschappelijk ontwerp, met inbreng van bijzondere boomgroepen, het ontwikkelen van zichtassen en terreinen voor specifiek gebruik. Daarbij gaat het om het creëren van een bijzondere en esthetisch aantrekkelijke groene omgeving waarbinnen mensen een groot scala aan mogelijkheden wordt geboden om hun vrije tijd in de natuur door te brengen. De padenstructuur wordt waar nodig opnieuw ontworpen en ingericht op een maximale recreatieve ontsluiting voor alle doelgroepen (inclusief mensen met een beperking).

Beheer

Het beheer binnen Parkbos is gericht op het ontwikkelen van een bijzondere bosomgeving, waar de seizoenen beleefbaar is en maximaal ruimte is voor recreatief medegebruik. De beheerintensiteit is hoog, gericht op een verzorgde, veilige groene omgeving met veel gebruiksmogelijkheden.

Boomsoortensamenstelling Parkbos	
Boomsoort	Voorkomen
Zachte & Ruwe berk	● ● ◐ ○ Beperkt tot meer algemeen
Gewone beuk	● ● ○ ○ Beperkt
Gewone es	○ ○ ○ ○ Niet
Gewone esdoorn	○ ○ ○ ○ Niet
Gladde iep	○ ○ ○ ○ Niet
Grauwe abeel	● ● ○ ○ Beperkt
Haagbeuk	● ● ○ ○ Beperkt
Kraakwilg	○ ○ ○ ○ Niet
Populier spp	○ ○ ○ ○ Niet
Robinia	● ○ ○ ○ Zeer beperkt
Schietwilg	○ ○ ○ ○ Niet
Tamme kastanje	● ● ○ ○ Beperkt
Taxus	● ● ○ ○ Beperkt
Thuja	○ ○ ○ ○ Niet
Walnoot	● ● ◐ ○ Beperkt tot meer algemeen
Zoete kers	● ◐ ○ ○ Zeer beperkt tot beperkt
Zomereik	● ● ● ○ Meer algemeen
Zomer- winterlinde	● ● ○ ○ Beperkt
Zwarte els	● ● ◐ ○ Beperkt tot meer algemeen
Zwarte populier	○ ○ ○ ○ Niet
Zwarte noot	● ● ◐ ○ Beperkt tot meer algemeen

Ecologie

Ecologie is binnen Parkbos een belangrijk 'bijproduct'. Dat betekent dat er veel ruimte voor natuurwaarde is, maar dat vanuit het beheer niet op het ontwikkelen van natuurwaarden wordt gestuurd. Tevens kunnen exotische bomen worden ingebracht met een beperkte ecologische, maar wel een hoge esthetische waarde.

Productie

De productie is zeer beperkt. Het sturen van de bosontwikkeling of het uitvoeren van bosingreep is dienend aan gebruiksfunctie. Daar komt overigens wel regelmatig hout bij vrij; oogst is extensief en gericht op duurzaamheid en kwaliteit.

Experiment

Belangrijk onderdeel van Parkbos is het experimenteren met nieuwe uitheemse klimaatbestendige boomsoorten en onderzoeken wat de rol van deze boomsoorten in de toekomstige Nederlandse bossen kan zijn. Het Parkbos blijft een bos en geen stadspark. Vanuit de programmering kan onderzocht worden hoe de bosrijke omgeving benut kan worden in de invulling van sport, recreatie en cultuur activiteiten.

Toegankelijkheid/paden

Het Parkbos is goed bereikbaar door een uitgebreid padennetwerk. Routes lopen vanuit de wijk het stadsbos in over zoveel mogelijk rolstoeltoegankelijke paden. Langs de paden zijn veel voorzieningen zoals zitmeubilair.

Het boscircuit ligt langs het stadsbos met brede bermen met graszones en bloemenvelden. Rondom het circuit is veel programma gekoppeld.

Indicatieve padenstructuur

Referentie pad door Puurbos

Indicatieve inpassing boscircuit

Referentie inpassing boscircuit in Puurbos

4.6 Maakbos

'Maakbossen' zijn gebieden met intensievere en geconcentreerde productiewaarden en/of experimenten binnen de drie 'Bossferen'. Het zijn locaties die circulair gebruik van het stadsbos mogelijk maken en dit op een educatieve wijze etaleren. Het proces van groei, oogst, verwerking, bewerking en product wordt zo zichtbaar gemaakt.

Het Maakbos integreert bestaande gebieden zoals de volkstuinen en Braambergen en biedt ruimte aan nieuwe initiatieven in onder andere de transformatiegebieden. De transformatiegebieden zijn de bospercelen met Iep, Es of Populier waar op korte termijn het bos getransformeerd moet worden door ziektes en/ of einde levensloop bomen.

Hiertoe wordt een platform opgericht (of geïntegreerd in Growing green cities) dat inzicht geeft in de bestaande activiteiten en initiatieven. Waarmee verbinding wordt gemaakt met de bezoekers. Ook kunnen er nieuwe initiatieven aangedragen en opgestart worden.

Puurbos

Maakbos initiatieven in het Puurbos zijn gekoppeld aan de beleving van het stadsbos. Zoals het maakbosicoon initiatief dat het proces van houtproductie laat zien aan de hand van verschillende bosstadia. Daarnaast is er in het Puurbos ook ruimte om te experimenteren met de nieuwe boomsoorten om nieuwe goede samenstellingen te vinden in relatie tot het veranderende klimaat.

Wildbos

Het Wildbos is in eerste instantie gericht op de natuur en niet op productie. Echter in een breder begrip levert het Wildbos veel verschillende ecosystemediensten, zoals waterberging, CO2 opslag in dood hout en biodiversiteit, die van groot belang zijn voor de stad en de mens. Binnen het platform van het Maakbos kunnen initiatieven worden opgestart die de ecosystemediensten inzichtelijk maken voor de bezoekers. Dit kunnen bijvoorbeeld natuureducatielessen zijn voor kinderen of georganiseerde rondwandelingen voor volwassenen.

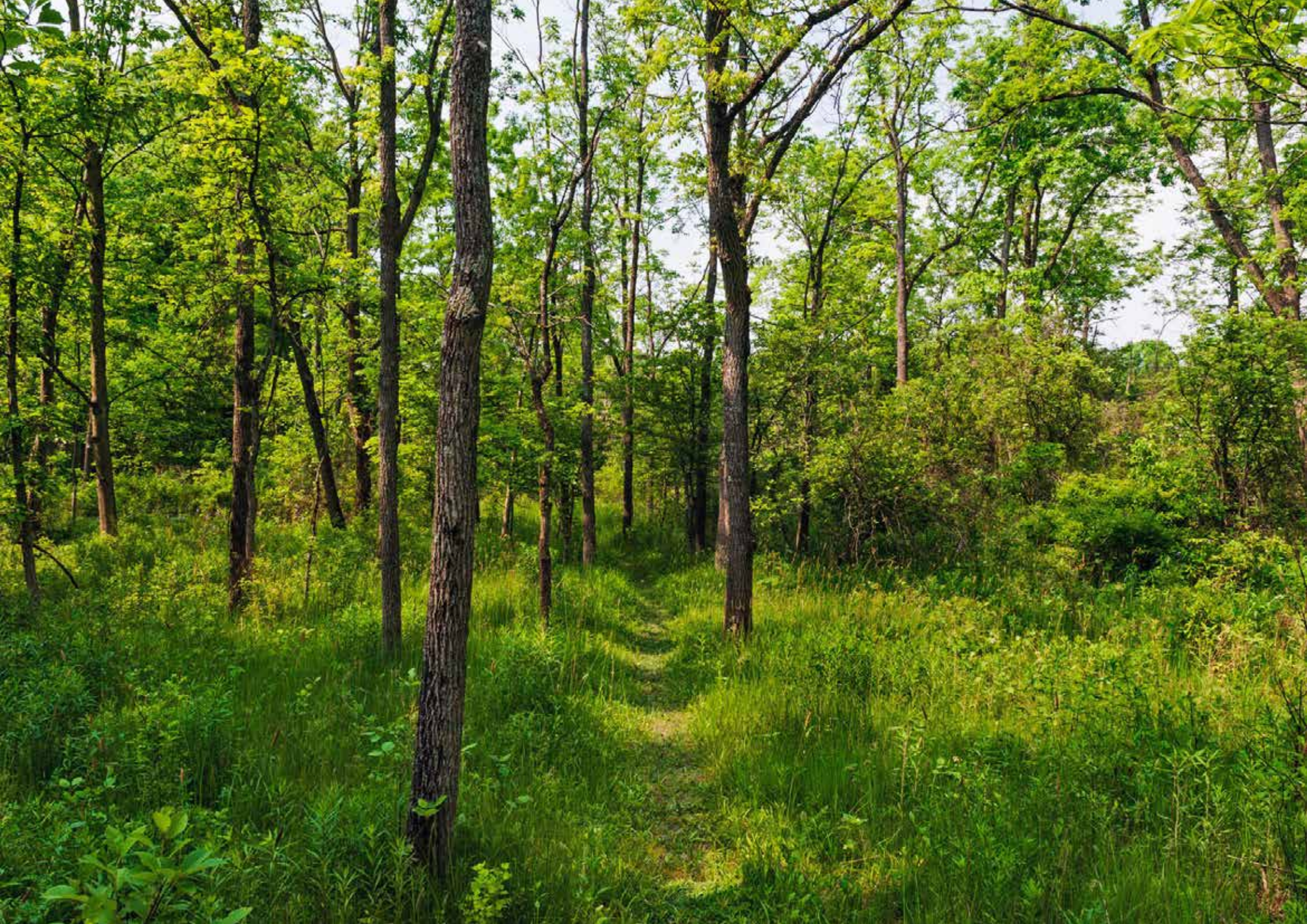
Parkbos

Binnen het Parkbos zijn er ruimere mogelijkheden voor het Maakbos initiatieven. Hier kunnen bijvoorbeeld initiatieven worden opgestart welke meer relatie hebben met de stad en de bewoners. Bijvoorbeeld lokale voedselproductie. Mogelijk project is het creëren van een gezamenlijk voedselbos met de bewoners van de aanliggende wijk. Waar lokale voedselproductie en het leren hierover centraal staat.

De Stadsboederij

Binnen het Puurbos liggen de akkers en weilanden met vee van de Stadsboederij. De stadsboederij kan geïntegreerd worden door het combineren van bos met akkerbouw, landbouw of veeteelt. Dit levert een unieke waarde. Dat is het concept van agroforestry. Bomensingels stimuleren biodiversiteit, natuurlijke vijanden van plaagsoorten en zorgen voor een gezonde bodemhuishouding. De mest van biologisch geteeld vee vormt een gezonde voedingsstof voor de bosbodem. En akker- en landbouw levert lokaal voedsel voor de stad.

4.7 Onsbos

Binnen het Almeerderhout is er veel ruimte voor participatieve initiatieven op regionaal, stedelijk en wijkniveau. Deze initiatieven krijgen ruimte in Onsbos. Door bewoners en bezoekers te betrekken ontstaat er verbinding met het stadsbos, trots en gevoelsmatig eigenaarschap.

Het Onsbos heeft fysieke locaties in de vorm van gemeenschapscentrum op stadsniveau (Onsbosicoon) en voor elke wijk een Boshuiskamer, welke door elke wijk anders ingericht kan worden. Daarnaast is er een online platform waar nieuwe ideeën en initiatieven kunnen worden aangedragen. Na goedkeuring worden voor deze ideeën een plek gezocht in het stadsbos. De bosgebieden met transformatieopgaves (es, iep en populierpercelen) lenen zich hier goed voor en de verschillende bossferen geven hierin verschillende condities voor de initiatieven.

Puurbos

Binnen de kaders van het Puurbos is er veel participatie mogelijk. Vooral gericht op de boservaring en het versterken daarvan. Bijvoorbeeld door voort te borduren op de bestaande participatie van Staatsbosbeheer, maar ook nieuwe initiatieven op te starten, zoals door een gezamenlijke bostuin voor de lokale scholen te maken. Verder kunnen plekken worden ingericht waar het Puurbos met alle zintuigen kan worden ervaren, door erin te klimmen, kruipen en klauteren.

Wildbos

Binnen het Wildbos zijn relatief weinig mogelijkheden voor participatieve initiatieven omdat de natuur hier leidend is. Toch kunnen er verschillende initiatieven worden opgezet van meehelpen met de boswachter met opruimen van verdwaald plastic tot initiatieven waar burgers een stuk natuur kunnen adopteren en inruil een keer per jaar worden rondgeleid over een hun stuk natuur.

Parkbos

Binnen het Parkbos zijn er veel en vergaande mogelijkheden voor participatieve initiatieven. Bijvoorbeeld het zelf inrichten van het stadsbos en het uitvoeren van het beheer onder professionele begeleiding. Zoals bijvoorbeeld ook al gebeurt in het Wisentbos: deelnemers doen daar het volledige onderhoud van het stadsbos in Dronten. Hiervoor stellen ze jaarlijks een professioneel onderhoudsplan op in afstemming met Staatsbosbeheer en voeren ze dit vervolgens uit.

Eigen stukje Almeerderhout

Hogere recreatiedruk in het Parkbos creëren kansen voor verbijzonderingen vanuit het Onsbos. Hoe bijzonder is het als je een eigen boom of stukje natuur hebt om voor te zorgen? Een aantal percelen wordt opnieuw ingepland, maar ditmaal door Almeeders. Met de keuze uit soorten die Staatsbosbeheer beschikbaar stelt. Een plekje om te bezoeken, te ontspannen, te spelen als kind maar vooral om voor te zorgen. Zo werken we samen aan nieuw bos.

Intermezzo: De populier – woudreus van het Almeerderhout

Een loofbos op voedselrijke grond. Daarmee is het Almeerderhout een uniek bos, typerend voor de Flevolandse polderbodem. Een type bos waar, zonder dat dit echt beseft wordt, een enorme biodiversiteit in schuil gaat. Dit is onder andere waarneembaar in de grote diversiteit aan zangvogels die in het Almeerderhout voorkomen. En die vooral in het voorjaar 'een muur van vogelgezang' produceren voor degene die het bos bezoeken.

Na de inpoldering was het de populier die de eerste contouren van het Almeerderhout vorm gaven. Deze prachtige boomsoort groeit snel waardoor al gauw een bosklimaat ontstaat. Langere tijd had de populier een imagoprobleem, wat vooral ontstaan was door de beleving die recreanten hadden van de monotone veelal in rijen geplaatste populieren opstanden. Maar inmiddels weten we beter; het hout van de populier is waardevol, de oudere opstanden vormen belangrijk habitat voor roofvogels en soorten als de Wielewaal en de transparante boomkroon laat de ontwikkeling van ondergroei toe wat een hogere diversiteit aan soorten bevordert. Deze inmiddels tot woudreuzen uitgegroeide bomen staan aan de basis van de ontwikkeling van het Stadsbos Almeerderhout, zijn de verwezenlijking van het 'beleven, benutten en beschermen' en vormen de skyline van het stadsbos.

Gezicht van de natuur

De ontwikkeling van het Almeerderhout als stadsbos van de toekomst richt zich onder andere op het behouden en verder versterken van de (potentiele) natuurwaarden van het stadsbos. Zo werken we toe naar een meer gevarieerde bossamenstelling en versterken we natuurwaarden als de Gooimeerbeek, het beekgeleidende bos en de onderwaternatuur van het Almeerderhout. Om de unieke natuurwaarden en onze ambities hiervoor beter te agenderen en te vertalen naar het brede publiek, willen we dit verbeelden in de soorten die hier typerend voor zijn.

De populier leent zich uitstekend voor algemeen icoonsoort voor het Almeerderhout. Het is de verbinder tussen de ontstaansgeschiedenis, houtproductie, biodiversiteit en identiteit van de plek. Daaraan gekoppeld is de grote diversiteit aan zangvogels, waarvan de Wielewaal een pakkende en typerende soort in is. Zo geven deze soorten een gezicht aan het stadsbos, waar we zo trots op zijn. In de verdere vormgeving van het Stadsbos Almeerderhout zullen meer soorten als icoon- of gidssoort worden benut, die een gezicht geven aan de verschillende bossferen.

Wollige bundelzwam

Populierenleemhoed

Gewoon populierhaantje

Populieren pijlstaartvlinder

Vermiljoenkever

Grote bonte specht

Wielewaal

Houtsnip

5. ICONEN & BESTEMMINGEN

5.1 Bosiconen

De Bosiconen van het Stadsbos Almeerderhout zijn bijzondere attractiepunten en zetten het stadsbos op de kaart, voor Almeeders en de rest van Nederland. Door aan het stadsbos deze iconische voorzieningen en bestemmingen toe te voegen wordt een ultieme beleving van de bossferen mogelijk. De bosiconen zijn namelijk een uitvergroting van de verschillende bossferen: ze representeren de identiteit en herkenbaarheid van het stadsbos. Het zijn interessante, spectaculaire en innovatieve bestemmingen voor bezoek, met aandacht voor sterke esthetische kwaliteit. De Bosiconen zijn aangesloten op het Boscircuit en gemakkelijk bereikbaar. Ze vormen een showcase voor het stadsbos en wat er zich afspeelt.

Het 'Puurbos' icoon licht de schoonheid van het bos uit; het 'Wildbos' icoon is een natuurinclusieve plek waar je wilde dieren kan spotten; het 'Parkbos' icoon biedt een rijkheid aan sportactiviteiten; het 'Maakbos' icoon is een recreatief en circulair houtbewerkingscentrum; het 'Onsbos' icoon is een gemeenschapscentrum vol levendigheid. Deze bosiconen zijn zorgvuldig geënceneerd door het stadsbos om bezoekers het bos in volle omvang en diversiteit te laten beleven.

- Boscircuit
- Puurbos icoon
- Wildbos icoon
- Parkbos icoon
- Maakbos icoon
- Onsbos icoon
- Bestaand icoon

Puurbos icoon

In het Puurbos icoon staat de schoonheid van het bos centraal. Langs een architectonisch boomkronenpad met een of enkele kamers zijn er verschillende gezichten op het bos. In een kamer wordt het bos geïsoleerd en tentoongesteld terwijl het pad het bos in zijn compleetheid laat beleven vanuit een ander perspectief.

In en op het icoon beleef je de verschillende jaargetijden, zie je het verschil tussen de boomsoorten en zie je het bos door de verschillende perspectieven (onder, tussen en boven de boomkroon). Mede door het contrast tussen de strakke minimalistische vormgeving van het icoon worden de winterse silhouetten of de prachtige herfstkleuren extra uitgelicht.

Wildbosicoon

Het Wildbosicoon krijgt vorm als een natuurinclusief landschapskunstwerk. In het architectonisch vormgegeven icoon wordt de uitwisseling tussen natuur en mens gestimuleerd. Er wordt een schuilplaats en waterplek opgenomen om dieren aan trekken welke vanaf het icoon door de bezoekers gespot kan worden. Het icoon maakt de natuur ook beleefbaar via de Almeerderhout-app met beeld en geluid. Hiermee kan je elke ochtend intunen op het orkest van zangvogels van Almeerderhout.

Voor de liefhebber wordt een mogelijkheid gegeven voor 'wild'-kamperen. Je kunt het icoon enkel te bereiken via smalle paden en na reservering bij de boswachter. Maar dan is het een unieke ervaring om wild te observeren buiten de normale uren. De ultieme Wildbos ervaring.

Parkbosicoon

Een bijzonder paviljoen met architectonische kwaliteiten dat een grote variatie aan sport- en gezondheidsvoorzieningen voor de bezoeker herbergt: met bijvoorbeeld een geïntegreerd bossportveld, bosontspanningstuin, lichte horecavoorziening, klimbare zijde. Voor de ontwikkeling en exploitatie wordt gezocht naar een creatieve ondernemer.

Maakbosicoon

Een recreatief en iconisch houtbewerkingscentrum tussen de bomen. Eigen kwaliteitshout van het Almeerderhout wordt verwerkt tot onder het merknaam: Almeerderhout. De bezoekers kan hier de circulaire kringloop van plant tot plank ervaren. Zowel het proces van het maken als het hergebruiken worden op een educatieve manier neergezet. Het vertelt het verhaal van Staatsbosbeheer en heeft een sterke relatie met het Upcyclecentrum, scholen bv houtbewerking Fablab en leerwerktrajecten.

Onsbos icoon

Het gemeenschapscentrum van het Almeerderhout, centraal gelegen op de Kemphaan met bijzondere architectonische vormgeving. Een centrum welke duidelijk hoort bij het Almeerderhout en waarop betrokken participanten trots zijn. Het gemeenschapscentrum biedt ruimte voor de betrokken deelnemers en partijen voor het organiseren van activiteiten en nieuwe initiatieven. En dient als katalysator om een betrokken community op te bouwen en als platform om het stadsbos eigen te maken. Hier worden de experimenten ontwikkeld

en afgestemd, materialen uitgeleend en komen participanten samen. In samenspraak met de ondernemers van de Kemphaan wordt de locatie van het centrum bepaald.

5.2 Programma

De bossferen doen niet alleen uitspraak over de verschijningsvorm van het stadsbos, maar ook over de programmering en gebruik van het stadsbos.

Het Parkbos biedt de meest intensieve programmering waarbij het bos meer de achtergrond is voor verschillende activiteiten. In een parkachtige omgeving is er onder meer plek voor sportveldjes, festivalweides en speelelementen. Door de vele paden en voorzieningen wordt het gebied langs de bosranden intensief gebruikt. Bestaand programma ligt veelal in het Parkbos.

Het Puurbos is extensiever geprogrammeerd. Het bos zelf vormt het programma waarvoor de mensen komen. Nieuw programma is gerelateerd aan het beleven van het bos zelf zoals slingerende bospaden, bosgym, boomkroonpad of bosrestaurant. Het Puurbos heeft als de kern van het Stadsbos Almeerderhout ook een hoge gebruiksintensiteit op de paden en rondom voorzieningen.

Het Wildbos kent een extensieve programmering. De activiteiten zijn vooral gericht op het avontuurlijk ontdekken van het bos, natuureducatie en het gaan op wildsafari. Hier kan je echt ontdekken, als je bereid bent net iets verder te gaan. Natuur heeft de overhand, de paden zijn smal en er zijn een paar uitkijkpunten als je weet waar je moet zoeken. De gebruiksdruk is hierdoor laag en gericht op natuurbeleving.

In de uitwerking van de Bossferen worden de bekende leefstijlen ook gekoppeld aan de Bossferen. Op basis van de verschillende leefstijlen kan de programmering van de Bossferen in een latere verdere uitwerking worden gespecificeerd.

De Kempphaan, de Bosiconen en de wijkparticipatieplekken vormen een bijzondere aanvulling op het programma van de Bossferen. Het stadslandgoed de Kempphaan is het centrale hart van het Stadsbos Almeerderhout met een sterke bestaande programmering. De Bosiconen zijn de ultieme belevingspunten per bossfeer. Speciaal ingerichte 'boskamers' vormen het schakelpunten tussen de wijken en het stadsbos. Hier kunnen burgerinitiatieven ontplooid worden.

Bosiconen

Bestaande iconen

Wijkparticipatie punt

Stadsparticipatie

Parkbos = intensieve programmering, hoge gebruiksdruk

Puurbos = extensieve programmering, hoge gebruiksdruk

Wildbos = extensieve programmering, lage gebruiksdruk

Puurbos gebruikers en programma

Het Puurbos is bedoeld voor iedereen die op zoek is naar een ontspanning (of inspanning) in het Stadsbos Almeerderhout. De bezoekers komen vooral om het stadsbos zelf te ervaren op verschillende manieren en in verschillende seizoenen.

In het bijzonder wordt het Puurbos gekoppeld aan de leefstijlen harmoniezoekers, verbindingzoekers, stijlzoekers, avontuurzoekers, inzichtzoekers en rustzoekers. De inzichtzoeker wandelt door de bossen en sluit af met een etentje in het bosrestaurant. De rustzoeker zoekt zijn rust door te wandelen op afgelegen paden langs de randen. De stijlzoeker komt voor de bijzondere, luxe overnachting in een van boomkroon overnachtingsplekken.

In het Puurbos is het programma gericht op het de bosbeleving en het faciliteren hiervan. Grote delen van het Puurbos heeft geen toegevoegd programma, hier is de programmering het bos zelf.

Mogelijk programma:

- Boomtoppen camping
- Boomtoppen restaurant
- Boomtoppen mindfulnessplek
- Boshut en BBQ
- Bossauna
- Bosspeelplek
- Bosfestival
- Theehuis met lokale boskruiden
- Lichtkrant met berichten uit de natuur
- Bosscouts club
- Boomwortel ervaringsgrot
- Bosscouts club
- Boomwortel ervaringsgrot

Bosdialoog/ Werksessie:

- Natuurlijke begraafplaats
- Uitkijktoren heuvel
- Muur van zangvogels kunstobject
- Meditatiepad
- Blotevoetenpad
- Boomstam cirkel zitplaats
- Bosgym
- Multisportveld
- Natuurlijk spelen
- Bosconcerten
- Waterspeeltuinen
- Bostheater
- Rolstoelpaden

Wildbos gebruikers en programma

Het Wildbos is in beginsel gericht op natuur en slechts beperkt toegankelijk voor gebruikers. Bosliefhebbers komen hier juist om deze natuurwaarde te beleven en zijn bereid om over minder begaanbare paden te trekken. Je ontmoet in dit bos de wilde natuur en bijzondere flora en fauna.

Het Wildbos wordt gekoppeld aan de leefstijlen Avontuurzoekers en Inzichtzoekers. Avontuurzoekers die op zoek zijn naar een authentieke ervaring door te overnachten in het wildbosicoon. De Inzichtzoeker wandelt via een wildpad naar een geheime vogelkijkhut om hier de Wielewaal te spotten.

In het Wildbos zijn weinig voorzieningen of activiteiten. De voorzieningen die er zijn, zijn gericht op de enkele bezoeker die er passeert of activiteit waar bij met de boswachter mee wordt gegaan. Waar het wildbos grenst aan de woonwijk wordt zorgvuldig gekeken naar inpassing van paden en aansluitingen en worden kansen op het gebied van natuureducatie en natuurbeheer verkend.

Mogelijk programma:

- Beverkijkhut
- Dieren ontmoetplek
- Hangbrug
- Schuilhut
- Ecoduct
- Dieren observatietoren
- Bushcraftclub
- Wildkamperen
- Natuurbelevingspad
- Excursies en wildsafaries
- (Online) monitoring en wildspotten

Parbos gebruiker en programma

Het Parkbos is een uitloopgebied voor de stad met ruimte voor alle Almeerders om te sporten, ontspannen, spelen, enzovoort. Specifiek hieraan zijn de leefstijlen Harmoniezoeker, Rustzoeker en Plezierzoeker gekoppeld. De Harmoniezoeker komt naar het Parkbos om samen met vrienden en familie te picknicken. De Rustzoeker vindt zijn eigen plek langs de randen en de plezierzoeker komt voor een festival in het stadsbos.

Het Parkbos heeft dan ook een parkachtig karakter met mooie solitair en kronkelende paden, en is intensief geprogrammeerd met veel en diverse voorzieningen. Voor alle doelgroepen zijn verschillende voorzieningen aanwezig.

Mogelijk programma;

- Sportvelden
- Park BBQ-zone
- Vis zone
- Minikampeerplaats
- Zwemvijver
- Festival weide
- Boszwembad

Voorstellen bosdialoog/ werksessies

- Zorgplek in het bos
- Theehuis
- Hangmatten
- Schoolmoestuin
- Beheer met de buurt
- Natuurlijk spelen
- Loket voor ondernemers
- Roeien
- Fietsverhuur

6. BOS VAN , VOOR EN DOOR DE MENSEN

6.1 Identiteit en Branding

In het Toekomstperspectief staan de volgende drie stellingen over branding, participatie en communicatie opgenomen:

- Het stadsbos heeft straks een sterke en eenduidige identiteit (incl. branding).
- Almeeders worden actief betrokken bij het stadsbos; zowel bij de ontwikkeling als aanleg als in het gebruik en beheer (participatie).
- Het stadsbos heeft één duidelijk loket in de vorm van een online vindplaats en één of meerdere fysieke informatiepunten (communicatie).

De Bosdialoog was een mooi openingsbod, nu is het zaak deze betrokkenheid van Almeeders voort te zetten. In deze paragraaf worden de drie bovenstaande punten verder verdiept.

Identiteit van het Stadsbos Almeerderhout

1. Identiteit en positionering van het Almeerderhout

Onze ambitie is dat in 2025 het Almeerderhout niet alleen het grootste bos van Almere is, maar ook de meest bekende en geliefde natuurplek van Almere. Hier trainen Almeeders voor de marathon, bouwen ze boomhutten en verbouwen ze hun eten. Het is de meest logische bestemming voor rust en bezinning, een plek om heerlijk te (ver)dwalen en de stad – al is het maar voor even – volledig los te kunnen laten. Almeeders hebben zich het stadsbos volledig toegeëigend.

Om deze ambitie te bereiken, dient dit stadsbos een plek in het hoofd én hart van Almeeders te veroveren. Een heldere positionering zal hierbij helpen. Deze wordt onder meer gevormd door de kernwaarden, -kwaliteiten en de identiteitsdragers. In het stadsbos zelf, maar ook in programmering en communicatie-uitingen.

Drie Bossferen			
Sfeer	Kernwaarden	Bestaande landmarks	Nieuwe landmarks
Parkbos	▶ Actief ▶ Toegankelijk ▶ Comfortabel	▶ De Kempphaan	▶ Multifunctioneel paviljoen
Puurbos	▶ Volgroeid ▶ Verrassend ▶ Rijk	▶ Almere Boven ▶ Kathedralenbos	▶ Openluchtgalerij
Wildbos	▶ Ongerept ▶ Avontuurlijk ▶ Spontaan	▶ Burchten van bevers	▶ 'Geheime plek'
Maakbos	▶ Maakbaar ▶ Veelzijdig ▶ Leerplek	Onsbos	▶ Inclusief ▶ Eigenzinnig ▶ Vindingrijk

2. Kernwaarden en identiteitsdragers

De Tuinstad Almere is onlosmakelijk verbonden met haar vele groene plekken. Almeerderhout, van oudsher een productiebos aan de rand van de stad, wordt nu definitief omgevormd tot een stadsbos voor en van alle Almeerders, met veel meer functies dan alleen productie van hout. Dit stadsbos is divers, toegankelijk en inclusief. Daarmee wordt het ook een volwaardig onderdeel van de stad. Almeerderhout is van én voor iedereen.

Het stadsbos kent straks drie verschillende bossferen, Parkbos, Puurbos en Wildbos, aansluitend bij de verschillende bezoekmotieven en behoeften van de Almeerders. Bezoekers kunnen op hun beurt op twee niveaus zelf bijdragen aan 'hun' stadsbos. Onder de noemer 'Maakbos' scheppen Staatsbosbeheer en/of gemeente Almere mogelijkheden voor Almeerders om actief mee te doen aan experimenten en productieactiviteiten. Bij de toekomstige activiteiten die vallen onder 'Onsbos' is de burger aan zet. De Almeerder kan hier eigen activiteiten ontplooiën en zich zo een stukje stadsbos emotioneel toe-eigenen. Beide vormen versterken het gevoel van betrokkenheid en eigenaarschap.

Elke bossfeer heeft een eigen set aan kernwaarden en -kwaliteiten en daarbij horende fysieke identiteitsdragers, de zogenaamde landmarks. Dit zijn voor het publiek herkenbare en aanwijsbare plekken die gekoppeld worden aan een bepaalde sfeer. Een aantal van deze fysieke dragers bestaat al, maar er worden ook nieuwe ontwikkeld om de betreffende sfeer te benadrukken. Ook Maakbos en Onsbos hebben eigen kernwaarden.

Deze kernwaarden geven ook richting aan de niet-tastbare identiteitsdragers, zoals programmering van de verschillende sferen, storytelling, communicatiemiddelen en tone-of-voice. De bossferen geven dus intern sturing in programmering en invulling, maar worden niet als zodanig gecommuniceerd richting het publiek. Richting publiek gaan we uit van één stadsbos en spreken we daarom van Stadsbos Almeerderhout. We brengen richting bezoekers de verschillende functies, activiteiten en landmarks onder de aandacht.

3. Identiteitsdragers

De bossferen roepen elk een ander gevoel op en hebben hun eigen fysieke iconen. Dat onderstreept de veelzijdigheid van dit stadsbos. Leidend in communicatie is echter het stadsbos als één geheel. De volgende punten dragen sterk bij aan deze eenduidige identiteit:

Eén naam die de perceptie van 'veelomvattend' en 'één geheel' ondersteunt en die ook dient als herkenbare domeinnaam voor website en bosloket. Voor de hand ligt 'Almeerderhout', omdat deze naam al bekend is bij Almeerders en het gehele gebied beslaat.

Eén visuele identiteit voor het stadsbos zelf die o.a. wordt doorgevoerd in alle uitingen: signing, informatieborden, meubilair, personeelskleding, website en social media. Nu zijn de uitingen in de stijl van Staatsbosbeheer. Een eigen, aparte visuele identiteit maakt het stadsbos minder van één organisatie en meer van 'de stad'. Stadslandgoed De Kemphaan, nu een aparte stijl, kan hier ook ondergebracht worden.

Een eigen website/loket in dezelfde visuele identiteit en onder dezelfde overkoepelde naam.

Herkenbare landmarks in het gebied die bezoekers koppelen aan dit stadsbos. Op deze manier roept de naam meteen beelden op. Deze landmarks staan al grotendeels in de tabel hierboven opgenomen.

Duidelijke en herkenbare entrees die het gebied aan alle kanten markeren en die aansluiten op de visuele identiteit van het stadsbos. Eerste punt van herkenning voor bezoekers.

6.2 Communicatie en participatie

Bosdialoog als aftrap

'Een stadsbos is van iedereen en dat moet straks ook zo voelen.' Om te zorgen dat deze plek een inclusief en geliefd Almeerderhout wordt, waar iedereen van kan genieten, is het zaak ook in participatie zo veel mogelijk ruimte te geven aan het meedenken en meedoen. Met de Bosdialoog is veel input opgehaald bij direct omwonenden. Hiermee is een begin gemaakt met het betrekken van Almeeders bij 'hun' stadsbos. Dat houdt in dat niet alleen inwoners, maar ook ondernemers en maatschappelijke organisaties betrokken worden. Ook zal er aandacht zijn voor het betrekken van mensen met een beperking om ervoor te zorgen dat er straks fysiek geen drempels voor een bezoek zijn. Daarnaast is er aandacht voor het betrekken van vaste bezoekers van buiten de stad. Ook voor hen is Almeerderhout 'hun' stadsbos.

Niveaus in participatie

Participeren betekent 'actief deelnemen' en die kans bieden we Almeeders op verschillende momenten en talloze manieren, afhankelijk van de mogelijkheden per gebied. In de praktijk betekent dit dat voor het ene gebied bewoners alleen geïnformeerd worden, maar dat ze bij een ander gebied mogen meebeslissen of zelfs het initiatief kunnen nemen. In dat geval zal Staatsbosbeheer alleen faciliteren.

Samen met Staatsbosbeheer en gemeente Almere wordt bij de ontwikkeling van het stadsbos per gebied bepaald waar, in welke fase en in welke vorm participatie mogelijk en gewenst is. De participatieniveaus zijn:

Voor de laatste niveaus kan ook gedacht worden aan het oprichten van een aparte vereniging of stichting die helpt bij de ontwikkeling, het beheer, educatie en communicatie. In deze rechtsvorm kunnen alle stakeholders van het stadsbos verzameld worden, ook de ondernemers en organisaties. Zulke verenigingen kunnen samen met Staatsbosbeheer zorg dragen voor

het Almeerderhout. Bijkomend voordeel is dat een dergelijke zelfstandige vereniging of stichting ook subsidie kan aanvragen voor bijvoorbeeld programmering.

A. Informeren: Almeeders op de hoogte stellen van bepaalde veranderingen. Het betreft hier weliswaar eenzijdige communicatie, maar het goed informeren is essentieel. Dit gebeurt onder meer via de eigen website en social mediakanalen, maar kan ook via kanalen van anderen en de lokale media.

B. Raadplegen: Almeeders op specifieke punten vragen naar hun mening. Dit advies hoeft echter niet te worden opgevolgd. De opgehaalde input van de Bosdialoog kan dienen als input voor de agenda en de thema's.

C. Adviseren: Almeeders op specifieke punten vragen om advies. Ze kunnen problemen en oplossingen aandragen. In deze vorm gaan we de dialoog aan. De aangedragen oplossingen en ideeën worden meegenomen in het beleid. Hiervan afwijken kan, maar moet gebeuren met goede argumenten.

D. Coproduceren / samen doen: samen met Almeeders de agenda bepalen en gezamenlijk naar oplossingen zoeken. Almeeders komen al vroeg aan tafel, de overeengekomen oplossing is bindend en partijen werken gelijkwaardig samen.

E. Meebeslissen: inwoners zijn mede-besluitvormer. De resultaten zijn bindend.

F. Faciliteren (van burgerinitiatief): ondersteunen van de initiatieven die vanuit de stad ontstaan.

Gemeente Almere

Breng je stem uit voor de nieuwste toevoeging in het Almerdeerhout!

STEM!

Selecteer je favoriete projecten tot een maximum bedrag van € 3.000.000

PROJECTEN

KAART

Nieuw sportveld in boskamer
€ 100.000

Nieuw speelplek in het Stadsbos
€ 150.000

Eoduct over Waterlandse weg
€ 2.500.000

Bostheater
€ 100.000

Nieuw sportveld in boskamer
€ 100.000

Uitkijkpunt over Wildbos
€ 500.000

Actieve bosspelen
€ 100.000

Upcycled bosmeubilair
€ 50.000

Boomkroonfietspad
€ 3.000.000

Kampeerplek
€ 50.000

Meebeslissen op het Almeerderhout portaal!

Participatie op verschillende momenten

Participeren kan op verschillende momenten. We maken een onderscheid in drie fasen.

Voor de aanleg

Vanaf dag 1 kunnen we starten met het versterken van de identiteit van het Almeerderhout. Dit wordt aangejaagd met een sterke campagne waarin de kernwaarden/ het DNA van het bos het uitgangspunt vormt voor een programma van activiteiten en events. Daarmee wordt de plek betekenisvol en levendig. Samen met stakeholders, bewoners en bosliefhebbers zoeken we verbinding.

- Placetesting: faciliteer betrokkenen in 'boskamers' voor het ontplooiën van wijk-initiatieven. Wat beklijft geeft vorm aan meer permanente voorzieningen. Per wijk wordt een boskamer gemaakt.
- Placemaking: creëer 'bosiconen' die geladen en geactiveerd worden in thematiek van het bos. Stuur hier actief op en werk naar zelfregulatie in beheer en exploitatie.
- Branding: Zorg dat fysieke ingrepen hand in hand gaan met kleinschalige bosprogrammering en voed dit met een brede communicatie campagne

Tijdens de aanleg

Dit kan in de vorm van het als vrijwilliger meehelpen bij de aanleg, onder regie van Staatsbosbeheer, maar ook in gelijkwaardige samenwerking met Staatsbosbeheer, waar Almeeders uiteindelijk – binnen kaders – de verantwoordelijkheid krijgen voor ontwikkeling, financiering en beheer van een specifieke plek. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de bewoners van Oosterwold die naast hun eigen wijk ook vorm kunnen geven aan de uitlopers van Almeerderhout. Uiteraard binnen de kaders die daarvoor worden opgesteld.

Na de aanleg

Ook na de aanleg zijn de mogelijkheden groot. Almeeders kunnen het stadsbos meeprogrammeren en meehelpen in beheer en onderhoud. Nieuwe samenwerkingsvormen kunnen daarbij verkend worden die zelfbeheer vergaand organiseren. Staatsbosbeheer heeft inmiddels diverse ervaringen opgedaan in het land, bv Stichting Participatie Het Wisentbos in Dronten. Het vraagt altijd om maatwerk, zo ook voor het Almeerderhout.

De 'boskamers' zullen gedurende de tijd een meer permanente organisatie en uitwerking krijgen: na de fase van placetesting zullen de succesvolle en zelfregulerende initiatieven doorgroeien.

Focusgebieden in participatie

Naast verschillende niveaus en momenten in participatie speelt ook de locatie een rol. Soms zal participatie een puur wijkgebonden activiteit zijn. Denk aan beslissen over een wandelpad vanuit de wijk naar het stadsbos. Op andere momenten kan juist de gehele stad meedenken. Bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van een nieuwe voorziening in het bos.

Kortom, participatie gebeurt steeds over drie assen; mate van invloed, moment en focusgebied. Per thema kunnen deze assen worden ingevuld.

Communicatie

Op de website van het Stadsbos Almeerderhout wordt ruime aandacht besteed aan participatie en dialoog. Op een kaart wordt de diversiteit aan initiatieven getoond. Daarnaast worden bijeenkomsten georganiseerd en verzamelen geïnteresseerden zich online op Instagram en in een speciale Facebook-groep, alles onder de noemer Stadsbos Almeerderhout.

Succesfactoren voor participatie en communicatie

Voor succesvolle participatie is een aantal ingrediënten essentieel, te weten:

Heldere kaders; waar kan wel en waar kan niet over worden meegedacht?

Algemeen belang, geen eigen belang; het uitgangspunt is altijd het maatschappelijk belang, individuele wensen zijn ondergeschikt.

Duidelijk verwachtingsmanagement; wat wordt er met de opgehaalde input gedaan?

Consequente terugkoppeling; deelnemers worden op de hoogte gehouden van de vervolgstappen.

Bindende afspraken; alle partijen houden zich aan de gemaakte afspraken.

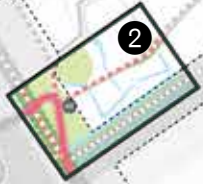
Goede begeleiding vanuit Staatsbosbeheer en gemeente Almere; elk participatietraject wordt begeleid door experts.

7. DEELUITWERKINGEN

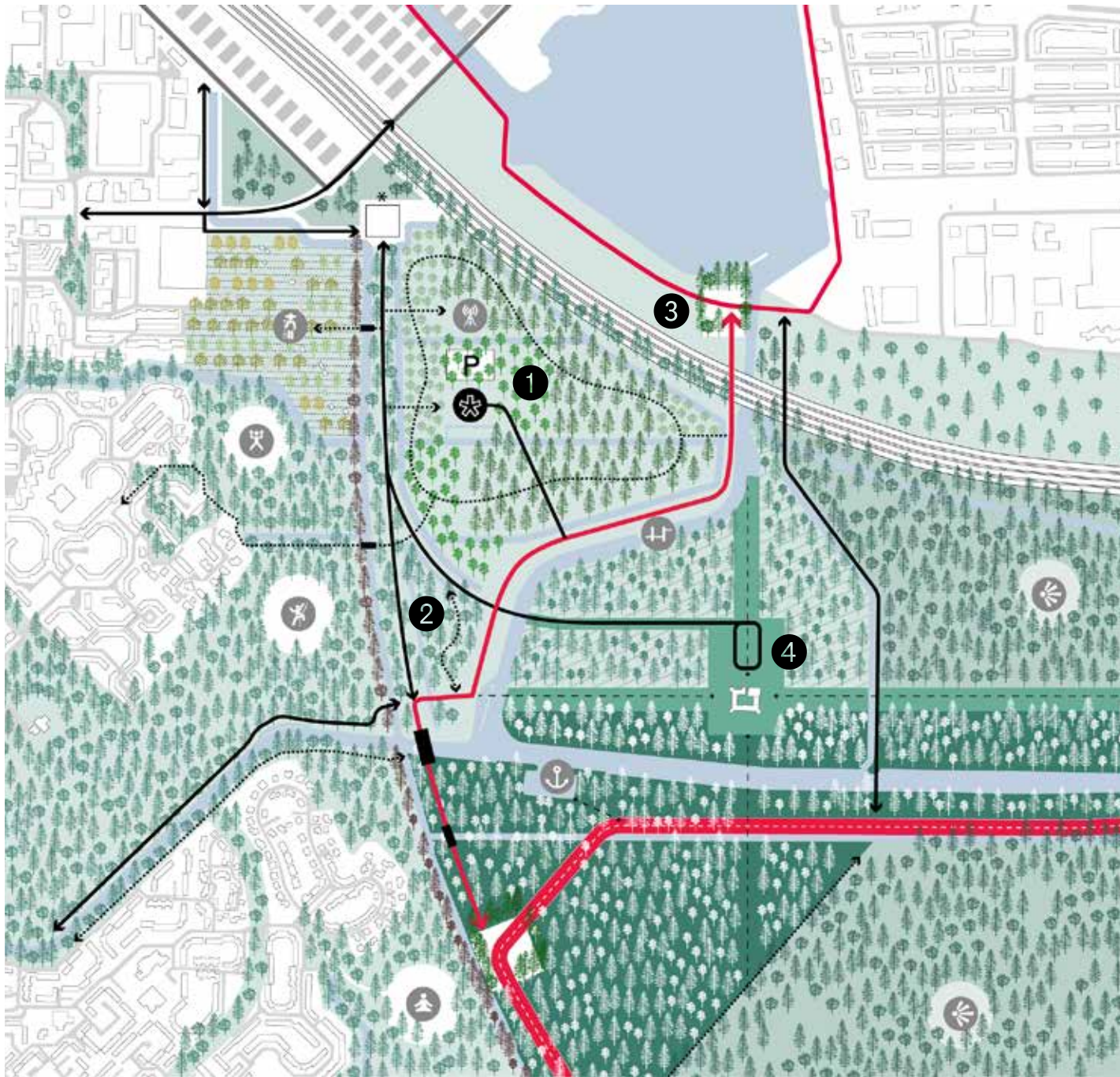
7. Deeluitwerkingen

Als onderdeel van het ontwikkelplan zijn drie deeluitwerkingen opgesteld. Per deeluitwerking wordt een sleutelgebied en/of thema uitgewerkt op principeniveau. De deeluitwerkingen zijn:

1. De Kromme Wetering: schakel tussen Almere centrum, het Weerwater, Almere haven en het Stadsbos Almeerderhout.
2. Almere Haven en Nobelhorst: de verbindingen van het stadsbos met de wijken. Net alleen in routing, maar ook in programmering en groen.
3. Braambergen: van barrière naar levendige verbinding. De voormalige afvalstortbergen van Braambergen liggen op een cruciale plek voor het verbeteren van de interne samenhang van het bos.

- 1 Kromme Wetering
- 2 Almere Haven en Nobelhorst
- 3 Braambergen

- Puurbos
- Wildbos
- Parkbos
- Maakboscicoon
- Indicatief programma
- Boscircuit en primaire routes
nieuw/ verbeterd
- Hoofdroutes,
bestaand/ nieuw/ verbeterd
- Wandelroute
bestaand/ nieuw/ verbeterd
- Zichtas nieuw/ verbeterd
- Nieuwe brug

7.1 Kromme Wetering

Het gebied tussen rondom de Kromme Wetering vormt een belangrijke schakel tussen het Stadsbos Almeerderhout en aangrenzende gebieden. Hier komen veel lijnen samen, zoals de Waterlandse Tocht, het Boscircuit, het Rondje Weerwater en de A6. Hierdoor is het gebied ook afgesneden van de rest van het stadsbos. De ambitie is om door het toevoegen van programma en het realiseren van goede verbindingen, het gebied te verknopen met zowel de stad als het stadsbos, en zo als verbinder te laten fungeren tussen die twee. Daarnaast is er veel ambitie en momentum voor het Maakbosicoon in het Almeerderhout.

1. Het Maakbos icoon

Met het maken van het maakbosicoon wordt het Kromme Weteringgebied en het Stadsbos Almeerderhout als geheel programmatisch op de kaart gezet. Het vormt een eerste doellocatie in het stadsbos voor de bezoeker. Als locatie voor het maakbosicoon is de locatie in het verlengde van de zendtoren voorgesteld, zichtbaar en bereikbaar vanaf de snelweg. Door de nabije ligging van het upcyclecentrum en de Floriade is deze locatie zeer geschikt. Het Parkbos rondom het Maakbosicoon vormt de showcase van de principes van 'van plant tot plank', waarbij verschillende stadia van het bos zichtbaar zijn.

De langs de Waterlandse Tocht gelegen essenpercelen moeten op korte termijn gekapt worden vanwege essentaksterfte. Het hout dat hierbij vrij komt, kan direct worden ingezet als grondstof voor de zagerij. De vrijgekomen percelen kunnen opnieuw ingepland worden als productiebos voor het Maakbosicoon. Bestaande boskwaliteiten, zoals het eikenperceel, worden behouden. Wandelroutes vanuit het Vliegerpark en Rondje Weerwater worden doorgezet in het stadsbos rondom het icoon. Door het toevoegen van een parkeerplaats en de ligging naast de afslag van de A6, vormt het Maakbosicoon ook een startpunt voor verdere verkenning van het Stadsbos Almeerderhout voor bezoekers uit de regio.

2. Waterlandse Tocht

De historische Waterlandse Tocht verbindt dit gebied in de toekomst met de rest van Almeerderhout. Het nieuwe profiel langs de Waterlandse Tocht wordt doorgetrokken vanaf het Starleypad over de Lange Wetering met een nieuwe brug richting de Floriade. Het profiel wordt visueel beëindigd met een natuurinclusief kunstwerk ter hoogte van de afslag van de A6. Bestaande en nieuwe activiteiten krijgen een toegang aan deze weg en ook vanuit het park worden nieuwe aansluitingen gemaakt. De Waterlandse Tocht is ook één van de ecologische verbindingen in het Stadsbos Almeerderhout en verbindt het Kromslootpark en het Weerwater met het Cirkelbos en de Stichtsekanal.

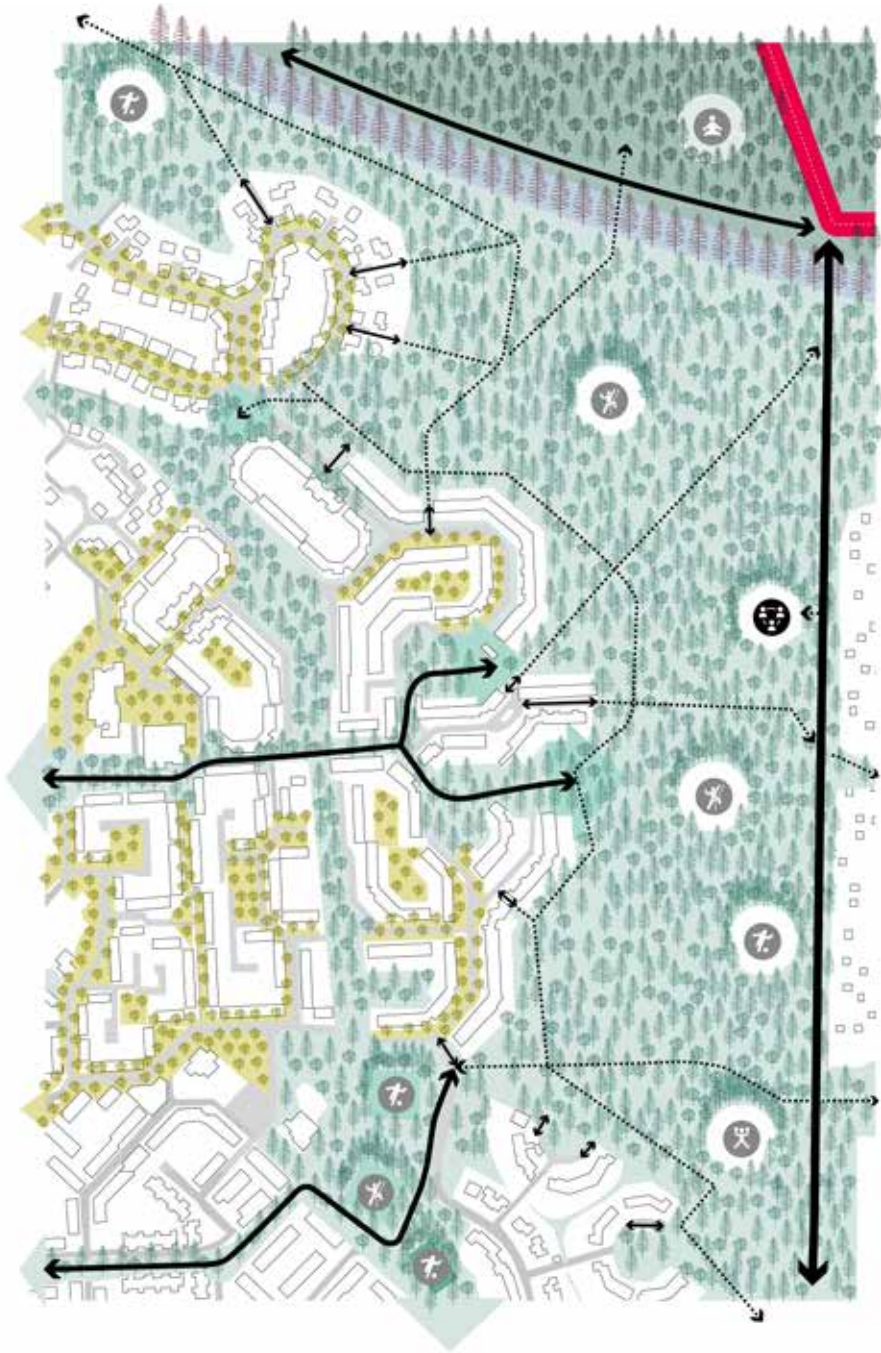
3. Verbinding Rondje Weerwater/ Boscircuit

Het Rondje Weerwater en het Boscircuit verbinden de blauwe en groene kernen van Almere. Samen vormen ze het recreatieve hart van Almere en van het groenblauwe raamwerk. Het Rondje Weerwater en het Boscircuit worden via een robuuste routing onder de snelweg door en langs de Kromme Wetering verbonden. Het Boscircuit wordt aangekondigd met een groep bomen uitgelijnd op een raster over het Rondje Weerwater. Aan de andere kant, daar waar de verbindende routing aansluit op het Boscircuit, wordt juist een uitsparing in het bos gemaakt met gelijke grootte als het raster van bomen ter aankondiging van het Weerwater. Twee natuurlijke poorten die naar elkaar verwijzen. Deze twee poorten worden via een breed pad met elkaar ontsloten waarlangs het stadsbos wordt versterkt. De route onder de snelweg door wordt zoveel mogelijk ingepakt met groen zodat je vanaf het Rondje Weerwater het bosgevoel niet meer verliest.

4. Kasteel van Almere

Voor het Kasteel van Almere dient er door de eigenaar gezocht te worden naar een ondernemer die dit wil en kan exploiteren. Het liefste binnen de thema's van het stadsbos. Mede vanwege de verwachte recreatietoename worden de omliggende percelen grotendeels onderdeel van het Parkbos. Almere Kasteel is een belangrijke visuele schakel tussen de verschillende gebieden. Hierop wordt ingespeeld door zichtassen vanuit stadsbos te behouden, te maken en te versterken.

7.2 Almere Haven en Nobelhorst

Het Stadsbos Almeerderhout stopt niet bij de grenzen van het stadsbos, maar sluit aan op de groenstructuren in de wijk en loopt zo verder de wijken in. Niet alleen komt het stadsbos via deze structuren tot in de haarvaten van de stad, maar deze routes vormen ook de verbindingen voor de inwoners van de wijk naar het stadsbos toe.

Naast deze robuuste groenstructuren wordt het bos ook op fijnzinnige wijze verbonden met de stad. Hiervoor zijn vijf principes opgesteld om deze verbindingen vorm te geven. Deze zijn toegepast op de jonge wijk Nobelhorst en de oudere wijk Almere Haven.

1. Bosassen

Stedelijk groen op de hoofdverbindingen naar het Stadsbos Almeerderhout worden ingevuld als robuuste bosstructuur. In de plaats van lanen met strak gemaaid gras, wordt hier een robuuste bosstrook gemaakt met natuurlijke en gelaagde ondergroei, struwelen en de onregelmatige aanplant van bomen. De soorten die hiervoor worden gebruikt komen overeen met soorten uit het aanliggende stadsbos. In een oudere wijk, zoals Almere Haven, worden de bestaande structuren omgevormd, waarbij zoveel mogelijk bestaande bomen behouden blijven. Terwijl bij de ontwikkeling van een jonge wijk, zoals Nobelhorst, direct gestuurd kan worden op de bosstroken.

De bosassen vormen duidelijke en directe verbindingen tussen stadsbos en wijk. Door de centrale ligging van deze assen in de wijken zijn ze voor elke bewoner op korte afstand toegankelijk en visueel aanwezig in de publieke ruimte.

Puurbos

Wildbos

Parkbos

Indicatief programma

Boscircuit

Bosas

Bos- en wijktrand

Bosinstekers

Bosvelden

Boskamers

2. Bos- en wijkranden

De bosrand van het stadsbos zover mogelijk doortrekken tot aan de grens van de woonkavels. Hierdoor loopt de woonwijk direct over in het stadsbos zonder verstoringen, zoals wegen en stadsrand activiteiten. Door het stadsbos door te trekken in de hoofdasen en tot aan de rand van de wijken, krijg je het gevoel dat de wijk midden in het stadsbos ligt.

3. Bosinstekers

Straten die doodlopen op de bosranden worden waar mogelijk doorgetrokken het stadsbos in voor fietsers en voetgangers. Vice-versa loopt via deze instekers het stadsbos de stad in als een dunne bosstrook (met onregelmatige geplante bomen en natuurlijke ondergroei). De bosinstekers met smalle paden zorgen dat de hele rand tussen wijk en stadsbos verweven wordt en dat de bewoners overal via een fijnmazige routing van hun huis tot het stadsbos kunnen geraken.

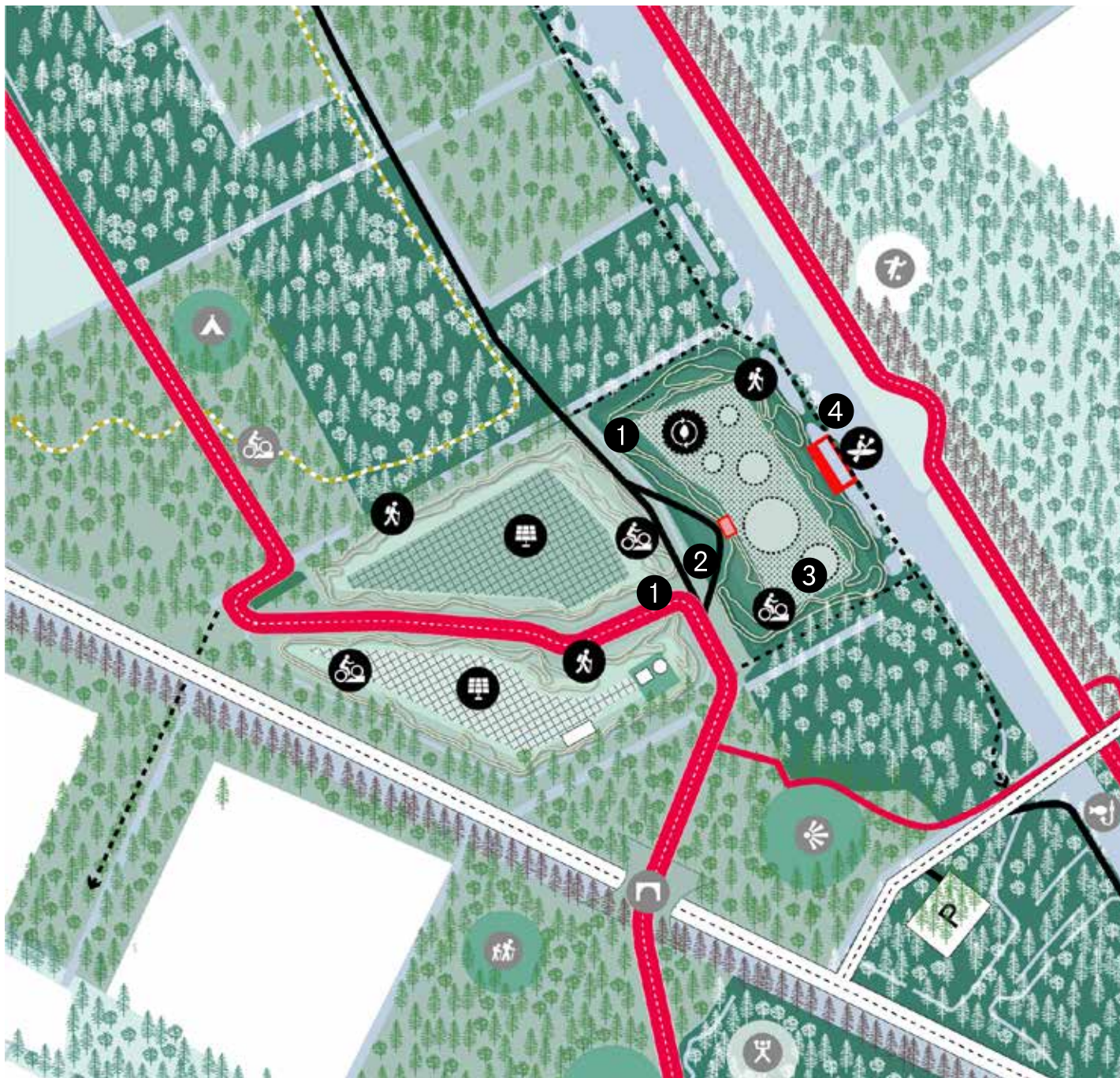
4. Bosvelden

Groene publieke ruimtes in de woonwijken zoals open velden en parken worden ingevuld als bosvelden. Deze ruimtes worden gemaakt door de randen te kaderen met een bosstrook (geen bomenrijen maar diverse boomsoorten, onregelmatig geplant, met lage ruige ondergroei zoals grassen en kruiden). Deze bosvelden kunnen worden ingevuld met extensieve grasvelden waarin programma zoals o.a. sportvelden, zorgtuinen, schooltuinen en speeltuinen zijn verwerkt.

5. Boskamers

In alle aangrenzende wijken wordt een wijkparticipatie plek 'boskamer' gemaakt langs een van de routes naar het boscircuit in het stadsbos. De boskamers. Een ruimte of entree, die de verbinding tussen wijk en stadsbos faciliteert. Deze boskamers zijn bedoeld als plek in het stadsbos die de wijken zelf inrichten. Bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een boomhutten tuin, kleine paviljoen, moestuin, etc. Hiervoor wordt een afgebakende (open) ruimte gemaakt met basisvoorzieningen, zoals water of elektra.

- Puurbos
- Wildbos
- Parkbos
- Voorgesteld programma
- Indicatief programma
- Boscircuit en primaire routes
nieuw/ verbeterd
- Hoofdroutes
bestaand/ nieuw/ verbeterd
- Wandelroute
bestaand/ nieuw/ verbeterd
- MBT track, verbeterd

7.3 Braambergen

De afvalbergen van Braambergen liggen op een cruciale plek in het Stadsbos Almeerderhout. Zij vormen de schakel tussen het noordelijke en zuidelijk deel van het stadsbos op de plek waar het bos door de Waterlandseweg en de Hoge vaart vrij smal is. Om het Stadsbos Almeerderhout als een geheel te laten fungeren, is het belangrijk om Braambergen goed te integreren in het stadsbos.

1. Opnemen in het stadsbos

De Bossferen stoppen niet bij de randen van Braambergen maar lopen door tot aan de taluds van de heuvels. Waardoor de heuvels open boskamers worden binnen het Stadsbos Almeerderhout. Door de hogere ligging van de heuvels is er geen vermindering in van de zonnepanelen door schaduwwerking. Langs de westelijke randen wordt het Puurbos doorgetrokken. Langs de oostelijke rand het Wildbos inclusief de natuurlijke oevers in het verlengde van het gebied rondom het Vier Bruggenpad. Hiermee wordt Braambergen in uitstraling onderdeel van het stadsbos.

2. Goed ontsluiten

Door het gebied goed te ontsluiten, wordt het een centrale plek binnen het stadsbos. In de eerste fase wordt het Michauxpad doorgetrokken tussen de oostelijke en westelijke heuvel naar het Cirkelbos, waar het aansluit op de Vogeldreef. In de volgende fase wordt het gebied optimaal verbonden door de aanleg van het Boscircuit, tussen het Cirkelbos (via een ecotunnel) en de Kempphaan. De aanwezige heuvels bieden in de toekomst een prachtige tribune voor de finish van sportevenementen op het Boscircuit.

3. Programmatisch verbinden

Braambergen heeft een sterke programmering met de mountainbike track, een wijngaard en de wens om in de toekomst circulaire gewassen te verbouwen.. De thema's energie, circulariteit en sport passen goed binnen het Stadsbos Almeerderhout en worden gepresenteerd in een paviljoen op de heuvels. De flanken van de heuvels worden ingericht voor sporten met baat bij het hoogteverschil, zoals running tracks en hill climbing.

Op de heuvel zelf worden experimentele gewassen voor woningbouw verbouwd, zoals vezelhenep. Dit wordt afgewisseld met natuurlijk sporten, zoals natuurlijke fitness, waardoor er een mooie mix van functies ontstaat. Langs de kant van de Hoge Vaart wordt verbinding gemaakt met het water via een vlonder, waar kleine boten en kano's kunnen aanmeren. Voor de hengelsport wordt een alternatieve locatie aangeboden langs de Hoge Vaart ten zuiden van de Vogeldreef. Ter ondersteuning van deze faciliteiten kan het beoogde paviljoen verder worden uitgebreid met kleine horeca en sanitair.

8. ONTWIKKELSTRATEGIE

8.1 Samen ontwikkelen met het Ontwikkelplan als leidraad

De ontwikkeling van het Stadsbos Almeerderhout stelt zowel de gemeente Almere als Staatsbosbeheer voor een aantal uitdagingen met betrekking tot bereikbaarheid, benutting, beheer en financiën. De ontwikkeling van een bos in al zijn facetten is een zaak van lange adem, vraagt een regelmatige herijking van de opgaves in relatie tot beschikbare middelen en tegelijk een vastgesteld vergezicht om de natuur de tijd en ruimte te geven om de doelen te behalen. Daarnaast willen we het enthousiasme en de ondernemerszin van alle vrijwilligers, bezoekers en omwonende benutten in het plan- en realisatietraject. Daarvoor zetten we in op activering met derden, onder andere door placemaking.

De ontwikkeling van het 1400 ha grote boscomplex tot het Stadsbos Almeerderhout heeft een nauwe samenwerking tussen Staatsbosbeheer en gemeente Almere. Als grondeigenaar- en beheerder en ruimtelijke regisseur vormen ze samen de kern van de projectorganisatie. Ze geven samen invulling en uitvoering aan het plan waarbij de kwaliteit van beide organisaties optimaal benut wordt. De omvang van de opgave vraagt een gefaseerde aanpak in drie perioden van 5 jaar, die flexibel is en inspeelt op kansen die er in het bosgebied spelen. De eerste periode (2021-2025) kan geconcretiseerd worden met een bijdrage van het Fonds Verstedelijking Almere en van Staatsbosbeheer uit onder andere Het Fonds Groenblauw Raamwerk Almere. De ontwikkeling is gebaseerd op het Toekomstperspectief Almeerderhout (juni 2020).

Op basis van de Integrale Aanpak Gebiedsontwikkeling van Almere (IAGO) én passend bij de plansystematiek van Staatsbosbeheer wordt het Ontwikkelplan uitgewerkt met een Atlas Openbare Ruimte Almeerderhout (incl beeldkwaliteitsplan), het Uitwerkingsplan Bos en het Participatieplan. Samen met het Ontwikkelplan vormen deze documenten het toetsingskader voor de inrichtingsplannen, de uitvoering en het beheer. De inrichtingsplannen zijn gebiedsgericht en spelen in op actuele kansen en behoeften, sluiten aan op lopende projecten en maken direct een statement voor het beoogde eindbeeld. Elk deelplan wordt getoetst aan de kaders van dit overkoepelende Ontwikkelplan.

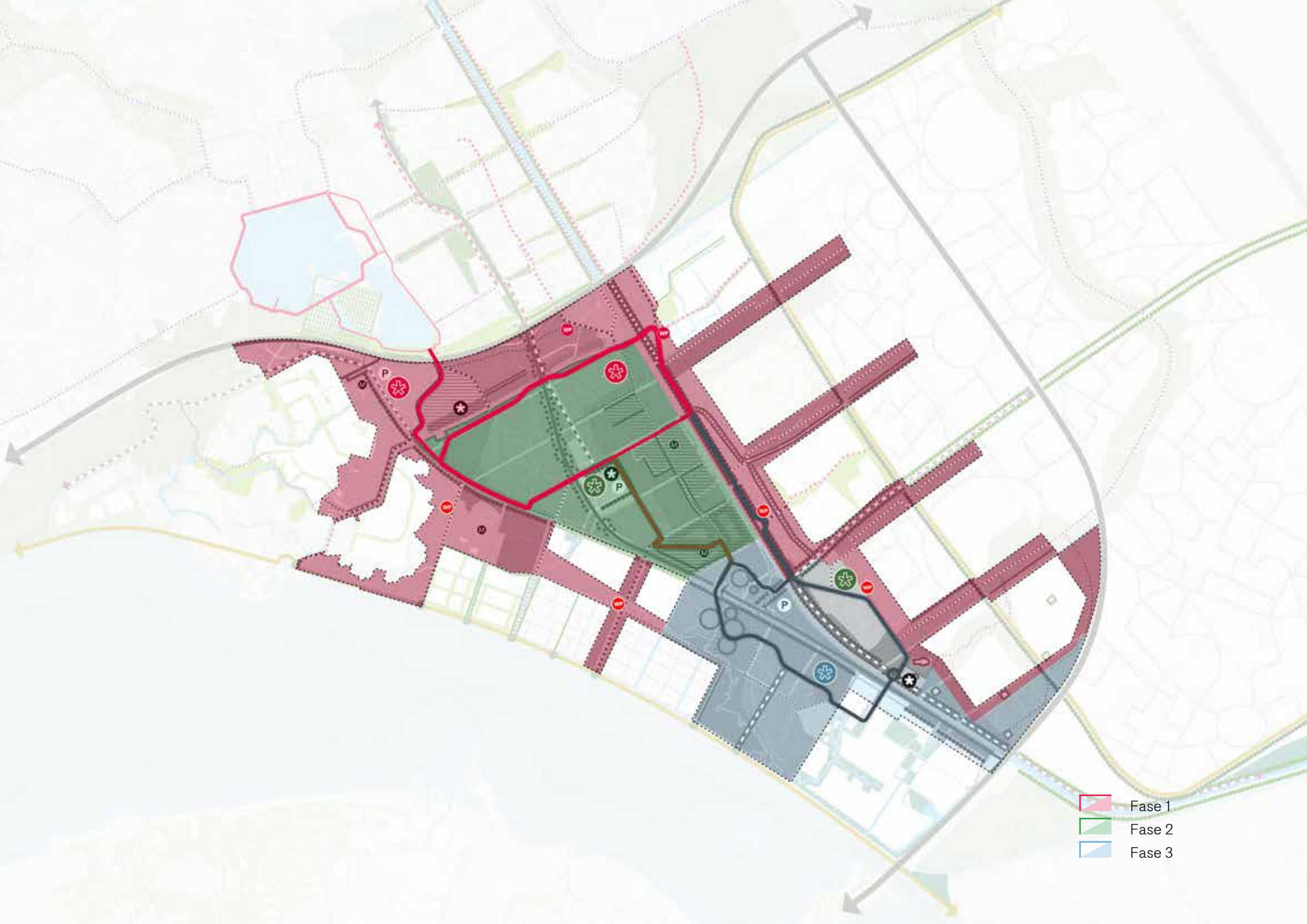
8.2 Economische uitvoerbaarheid

In 2014 hebben de gemeente Almere en Staatsbosbeheer een Samenwerkingsovereenkomst gesloten waarin afspraken over kwaliteitsbeheer, ontwikkeling en uitbreiding van de gebieden in Almere zijn gemaakt. In het bestuurlijk overleg, dat driemaal per jaar plaatsvindt, wordt gezamenlijk besloten over investeringen daar in.

Staatsbosbeheer en de Gemeente Almere gaan het gebied gefaseerd ontwikkelen. Voor de ontwikkeling van de eerste fase van het Almeerderhout in de periode 2021-2025 is € 5.000.000,- gereserveerd vanuit diverse projectmiddelen en het Fonds Groenblauw Raamwerk Almere van Staatsbosbeheer en € 8.750.000,- vanuit het Fonds Verstedelijking Almere. De kosten voor de toename in beheer zijn daarin voor de komende tien jaar voorzien. De beschikbaar gestelde budgetten zijn taakstellend voor de projectorganisatie, planvoorbereiding, realisatie én het beheer. Voor de ontwikkeling van de volgende fasen wordt steeds aan het eind van de lopende termijn de financiering voor de volgende tranche bepaald.

Gedurende de ontwikkeling van het bos worden participatie mogelijkheden en nieuwe samenwerkingsvormen verkend met de omgevingspartijen en initiatiefnemers, ook over de plangrens heen. Zo wordt aanhaking gezocht bij de aangrenzende wijken en woningbouwopgaven zoals Nobelhorst, Oosterwold en Floriade voor het aansluiten van het wijkgroen in functionaliteit, programmering en sortiment. Bij de uitwerking per deelgebied wordt een integraal pakket aan maatregelen voorgesteld met bijbehorend beheerplan.

- Fase 1
- Fase 2
- Fase 3

8.3 Uitvoering, fasering en planning

Om de ambities van het Stadsbos Almeerderhout al vanaf dag 1 te realiseren wordt aangehaakt op de bestaande programmering (bevertochten, wandelingen, educatie, ed) en ingezet op verdere activering van het stadsbos in wording. Bezoekers, omwonenden en vrijwilligers worden betrokken bij de planontwikkeling en de organisatie van activiteiten. Ze worden gefaciliteerd en gestimuleerd om zelf invulling te geven in het beheer en realisatie van het bos.

De bosomvorming vraagt een zorgvuldige en goed doordachte strategie en communicatie. De aanleg van paden, boscircuit, bosiconen vraagt onvermijdelijke ingrepen in het bestaande bos, maar door nieuwe bospercelen, lanen en verbijzonderingen aan te brengen wordt veel kwaliteit ook direct beleefbaar.

De totale investering en beheerkosten van het ontwikkelingsplan zijn begroot op ca € 42 mln. in een periode van 15 jaar. De realisatie van het Stadsbos Almeerderhout wordt de komende decennia in drie termijnen van 5 jaar uitgevoerd, waarbij termijn 1 de periode 2021-2025 betreft. Vanuit de partijen is voor de eerste termijn € 13.75 mln. beschikbaar gesteld. Om met de beschikbare middelen maximaal effect te bereiken wordt rekenschap gehouden met lopende ontwikkelingen en wordt flexibel ingespeeld op kansen. Het ontwikkelingsplan biedt een vergezicht waar stapsgewijs naar toegewerkt kan worden en waarbij de samenwerkende partijen zoeken naar bijbehorende middelen en partners.

Het zwaartepunt van de scope volgt de ontwikkeling van bos en stad. Zo ligt in de eerste vijf jaar de focus op een goede aanhaking van de bestaande stad en de nieuwe wijken en wordt bos omgevormd waar beheermaatregelen reeds gepland staan. Naast bovengenoemde maatregelen in het bos wordt ook de vergroening van aangrenzende wijken gestimuleerd. Het circuit kan in drie termijnen van 5 jaar worden gerealiseerd beginnend in het noordwestelijke deel, dat aanhaakt op het rondje Weerwater. Het boscircuit functioneert in alle fasen en kan per termijn worden uitgebreid. Streven is om uiteindelijk in één beweging door het hele bos heen te kunnen gaan.

Planning 2020-2025

- Uitwerkingsplan Bos (start 2020)
- Uitwerking Atlas Openbare Ruimte (start 2021)
- Ontwikkeling kansenstrategie voor participatie, placemaking en innovatie samen met stakeholders en initiatiefnemers (start 2021)
- Opstellen van Voorlopig Ontwerp: bossferen, boscircuit en bosiconen (2021)
- Opstellen van Definitief Ontwerp: bossferen, boscircuit en bosiconen (2021-2022)
- Opstellen van Werkplannen voor de bostransformatie (2021-2022)
- Voorbereiding uitvoering, aanbesteding en planologische procedures (2022-2023)
- Uitvoering inrichtings- en stimuleringsmaatregelen (2022-2025)
- Duurzaam beheer (vanaf oplevering deelgebieden)

Planprocedures

Het ontwikkelplan wordt in de planvorming opgevolgd door een Atlas Openbare Ruimte waarin het programma van eisen wordt gedefinieerd voor de ruimtelijke inrichting. Bij deze planuitwerking wordt aandacht besteed aan eisen ten aanzien van ecologie, archeologie, infrastructuur, grondstromen, kabels en leidingen, water- en boscompensatie. Samen met de beoogde beeldkwaliteit worden deze opgenomen in de Atlas Openbare Ruimte Almeerderhout. Het vormt de basis voor de daarna te maken (voorlopige) ontwerpen (inrichtingsplannen) per deelgebied.

Het provinciaal en gemeentelijk omgevingsplan voorziet in de realisatie van “beplantingen, waterpartijen, speelvoorzieningen, wandelpaden, natuurontwikkeling en natuurbehoud, en recreatief medegebruik”. De geplande ontwikkelingen van bosiconen en grote voorzieningen vragen mogelijk om een verruiming van het bestemmingplan, bv de houtzagerij en het bosloket. Dit vraagt in die specifieke gevallen een uitgebreide procedure van de omgevingsvergunning. Omdat de precieze locaties nog niet bekend zijn, worden eventuele wijzigingen in het bestemmings-/omgevingsplan pas voorgesteld op het moment dat deze zich voordoen.

In het plantraject wordt rekening gehouden met de omgevingsvergunning waaronder: aanleg, milieu, bouw, toegankelijkheid wegen en een watertoets (waterschap).

8.4 Beheer

Het beheer en onderhoud van het bosgebied Stadsbos Almeerderhout wordt voornamelijk uitgevoerd door Staatsbosbeheer, de eigenaar en terreinbeherende organisatie van het gebied. Dit is uitgezonderd het beheer en onderhoud van de binnen de begrenzing van het bos gelegen utilitaire wegen, hoofd fietspaden, regionale fietsnetwerk (zie afbeelding). Deze onderdelen worden beheerd en onderhouden door gemeente Almere. De (grotere) watergangen worden beheerd door Waterschap Zuiderzeeland. De MTB-route op Braambergen wordt beheerd door de Stichting MTB&MORE en de Stichting Kathedralentrail Almere is betrokken bij de instandhouding van de 14km men- en ruiterspaden. Voor de overdracht van de boskam bij de gebiedsontwikkeling Nobelhorst worden maatwerk afspraken gemaakt tussen Staatsbosbeheer en gemeente Almere.

Beheer nu en in de toekomst

Het bestaande beheer wordt bekostigd door de betreffende eigenaar. Dit betreft de bestaande beheeractiviteiten zoals beheer van de bosopstanden, de paden, meubilair, handhaving en communicatie als aanspreekpunt voor het publiek. De kosten voor het reguliere beheer van Staatsbosbeheer worden gedekt vanuit de Subsidie Natuur & Landschap en vanuit de verkoop van hout, ed. De gemeente Almere verzorgt haar eigen reguliere beheer vanuit Stadsruimte.

Met de voorliggende plannen transformeert het Almeerderhout verder naar hét stadsbos van Almere. In deze transformatie worden nieuwe elementen aan het gebied toegevoegd en de bezoekersaantallen en het gebruik van het bos nemen verder toe. Daarmee nemen ook de beheertaken toe:

- Om kwaliteitsbeheer te kunnen leveren bij een hoge intensiteit van gebruik heeft het project middelen beschikbaar voor de komende 10 jaar. Dit betreft o.a.: kleinschalig beheer, intensievere participatie en publiekscommunicatie en toenemende handhavingstaken.

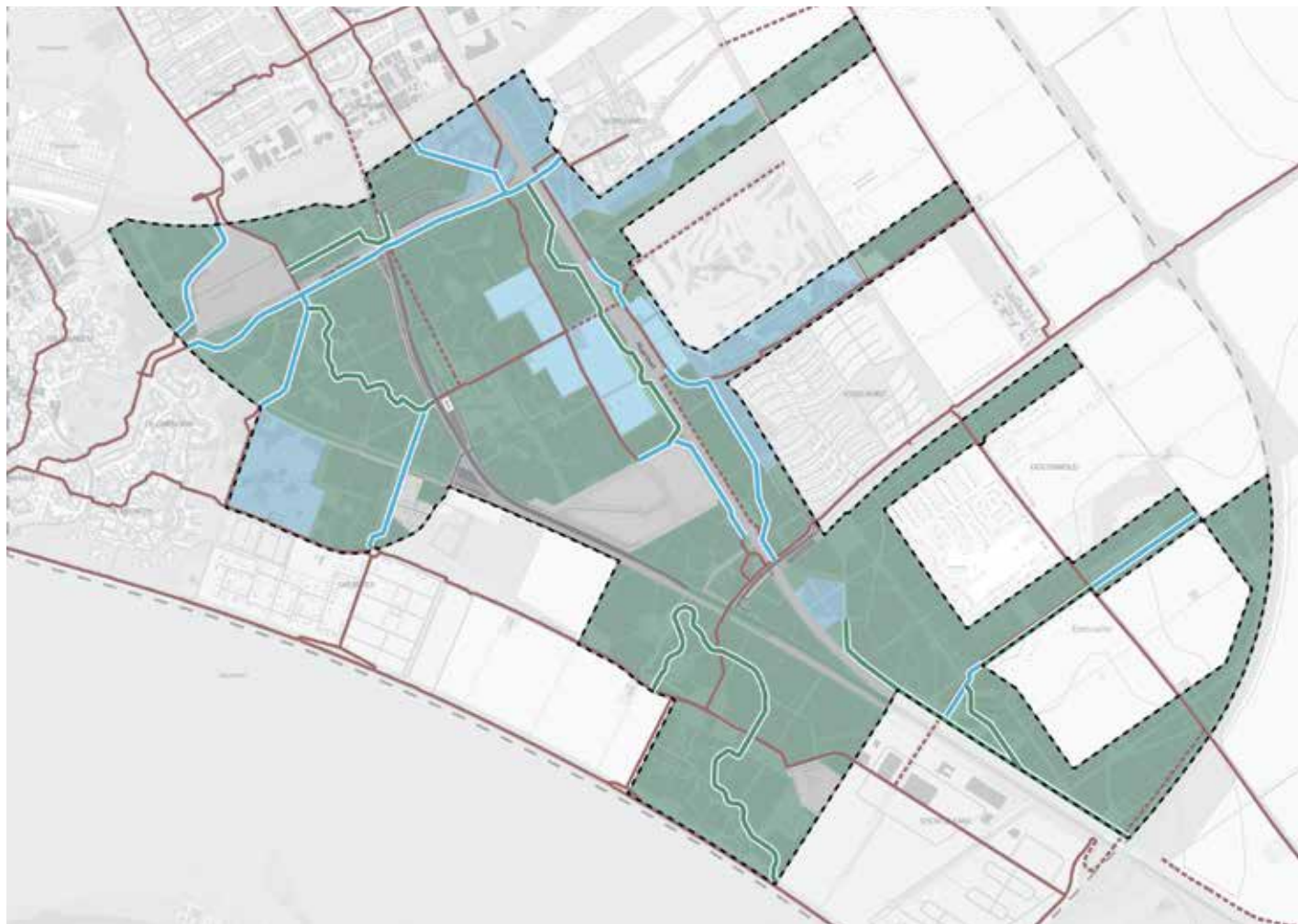
- Daarnaast worden in de uitvoering van het Ontwikkelingsplan nieuwe elementen toegevoegd aan het gebied. Voor het beheer van deze nieuwe elementen zijn middelen gereserveerd voor een periode van tien jaar. Dit betreft o.a.: onderhoud van het boscircuit, nieuwe paden, de beoogde bosiconen, het uitgesproken ontwerp in poldertraditie voor het gehele plangebied.

Deze toename in beheer groeit mee met de oplevering van elementen en de toename van het gebruik.

Financiering beheer

De financiering van de toename in beheer is voor de komende 10 jaar gefinancierd vanuit het projectbudget. Daarvoor worden diverse projectmiddelen en het Fonds Groenblauw Raamwerk Almere benut. Na 10 jaar is hier opnieuw financiering voor nodig. Mogelijk kan hiervoor opnieuw een beroep worden gedaan op het Fonds Groenblauw Raamwerk Almere. Maar aangezien dit fonds wordt gevuld met de verkoop van gronden voor woningbouw, levert dit fonds geen garantie voor duurzame financiering. De samenwerkende partijen spannen zich in om hiervoor een duurzame oplossing te vinden.

Het succesvol toewerken naar het Stadsbos Almeerderhout als stadsbos van de toekomst en als voorbeeld voor andere stadsbossen vraagt om een goede organisatie en vernieuwende oplossingen. In de verdere uitwerking van de plannen voor het Almeerderhout zal daarom nadrukkelijk aandacht worden gevraagd voor een duurzaam gebruik van materialen en grondstoffen, participatie in beheer door stichtingen en verenigingen en de inzet van materialen met een lange levensduur.

	Regionaal fietsnetwerk		Eigendom
	Beheer Staatsbosbeheer		Staatsbosbeheer
	Beheer Gemeente Almere		Gemeente Almere
	Beheer Gemeente Almere		Derden

8.4 Vervolg

Voor een tijdige uitvoering (einddatum van de 1ste fase 31.12.2025) van het ontwikkelplan Stadsbos Almeerderhout moeten veel werkzaamheden verricht worden. De omvangrijke opgave en de betrokkenheid van veel stakeholders vraagt om een goede sturing en projectbeheersing van en naar de opdrachtgevers en financiers.

Het project en zijn deelopgaven doorlopen verschillende projectfasen: de planvormingsfase, de ontwerpfase, voorbereidingsfase en realisatiefase. Vanzelfsprekend opgevolgd door de beheerfase. Bij iedere fase worden taken uitgevoerd en producten ontwikkeld die vastgesteld worden met een besluit van de opdrachtgevers, directie Staatsbosbeheer of het gemeentebestuur. De projectorganisatie en werkwijze om tot realisatie te komen worden vastgelegd in een projectplan en bekrachtigd door de opdrachtgevers bij Staatsbosbeheer en gemeente Almere.

Betrokken documenten:

- Almere Principles
- Omgevingsvisie Almere (2017)
- Nota Kleur aan Groen (2014)
- Meerjarenperspectief Groenblauw - Almere stad als een landgoed (2020)
- Meerjarenprogramma FVA 2021-2025
- Programma Groene Metropool
- Agenda Toerisme en Recreatie 2016-2022 Almere
- Ontwikkelplan Boswachterij Almeerderhout 2005
- Realisatieplan Boswachterij Almeerderhout 2013
- Werkplan Almeerderhout Staatsbosbeheer okt 2017
- Speelbeleid en Bomenkader 2017
- Toekomstvisie Stadslandgoed De Kemphaan aug 2018
- Bosdialoog Almeerderhout, 2019
- Participatienota Almere

